

Täysistunto

Maanantai 27.2.2023 klo 14.00—21.09

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.09.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (14.00—17.56 ja 19.56—21.09) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (17.56—19.56).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 121, 122/2022 vp.

2.2. Toimenpidealoitteet

Puhemiesneuvosto on 24.2.2023 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpidealoitteet TPA 168, 169, 178-181, 183, 184/2022 vp.

3. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. ja 2. osa Näkymiä seuraavien sukupolvien Suomeen

Valtioneuvoston selonteko VNS 16/2022 vp

Valiokunnan mietintö TuVM 1/2022 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on tulevaisuusvaliokunnan mietintö TuVM 1/2022 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtajan Joakim Strandin esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemissani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Avataan keskustelu. — Edustaja Strand, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Keskustelu

14.01 **Joakim Strand r** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tulevaisuusvaliokunnan laatima tulevaisuusmietintö on eduskunnan vastaus valtioneuvoston kaksiosaiseen tulevaisuusselontekoon Näkymiä seuraavien sukupolvien Suomeen. Selonteon ensimmäinen osa avaa neljä skenaariota tulevaisuuden Suomeen, ja toinen osa pyrkii selvittämään, miten lainvalmistelussa voidaan nykyistä paremmin hyödyntää ennakoitua ja huomioida tulevien sukupolvien oikeuksia. [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Strand, odottakaa hetki. — Pyydän, että keskitytään nyt käsittelyssä olevaan asiaan ja hiljennytään tässä salissa, ulkopuolella sitten muut keskustelut. — Olkaa hyvä.

Kiitos.

Ärade talman! Framtidsutskottets betänkande är riksdagens svar på statsrådets tvådelade framtidsredogörelse Utblick över kommande generationers Finland. Redogörelsens första del beskriver fyra scenarier för framtidens Finland och den andra delen strävar efter att utreda hur man i lagberedningen kan ha bättre framförhållning och beakta kommande generationers rättigheter.

Kiitämme asiantuntijoita sekä sivistysvaliokuntaa, suurta valiokuntaa, ympäristövaliokuntaa ja liikenne- ja viestintävaliokuntaa lausunnoista. Mietintöä valmistaessaan tulevaisuusvaliokunta kuuli myös nuoria. Nykyiset nuoret tulevat elämään pitkään nyt tehtyjen päätösten ja niiden seurausten kanssa ja viettävät kestävyysmurroksessa myös vanhuutensa.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunta katsoo, että seuraavien sukupolvien entistä paremmassa huomioimisessa on kyse oikeudenmukaisuudesta syntyneiden ja vielä syntymättömien sukupolvien välillä mutta myös nykyään elävien sukupolvien eli lasten, nuorten, aikuisten ja ikääntyneiden välillä. Kyse on arvoista ja siitä, mitä haluamme menneiltä sukupolvilta ja historiastamme säilyttää tuleville sukupolville, ja siitä, miten luomme sivistystä ja tulevaisuususkoa nykyhetkeen varsinkin nuorille. Kyse on myös kyvystä siirtää maapallo biosfääreineen ja ekosysteemeineen seuraaville sukupolville vähintään yhtä hyvässä kunnossa kuin sen edeltävilta sukupolvilta lainaksi saimme. Seuraavien sukupolvien entistä parempi huomioiminen lainsäädännössä tarkoittaa päätöksentekoa tukevan ennakoinnin, riskinhallinnan ja varautumisen, lainsäädännön vaikutusarvioinnin ja virheistä oppimisen kehittämistä entistä paremmaksi kokonaisuudeksi. Lisäksi tarvitaan uusia systemaattisempia tapoja tunnistaa pitkän tähtäimen tulevaisuuskytymyksiä ja lainsäädäntötarpeita sekä käsitellä niitä ylivaalikautisesti parlamentaarista valmistelua hyödyntäen.

Tulevaisuusvaliokunnan päätösehdotus siis on, että hyväksytään kannanotto selonteon 16/2023 johdosta. Luen vielä ääneen valiokunnan kannanottoehdotuksen:

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto

1) kehittää päätöksentekoa tukevaa ennakoitua, päätöksentekijöiden tulevaisuusvalmiuksia, tulevaisuusselonteon liittymäpintoja valtioneuvoston muuhun ennakoititoimintaan sekä lainsäädännön tulevaisuusvaikutusarviointia niin, että lainsäädännössä voidaan paremmin huomioida seuraavat sukupolvet sekä sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus.

2) tekee tulevaisuusselonteon jatkossakin kaksiosaisena niin, että ainakin selonteon ensimmäinen osa yhdistyy ministeriöiden yhteiseen ja jatkuvaan ennakointiin. Ennakoinnin

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

luotettavuuden takaamiseksi ja päätöksentekijöiden tulevaisuusvalmiuksien lisäämiseksi tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa on tehtävä virkатыönä ilman poliittista ohjausta tietoon perustuen ja osallistavasti niin, että se tuottaa jaetun ymmärryksen toimintaympäristön muutostekijöistä ja epävarmuuksista sekä skenaarioita vaihtoehtoisista kehityskuluisista. Tulevaisuusselonteon toisessa osassa hallitus voi tehdä poliittisia linjauksia ja nostaa tärkeimpinä pitämänsä tulevaisuuskysymykset jatkokäsittelyyn.

3) arvioi tulevaisuusselonteon ensimmäisessä osassa esitettyjen muutostekijöiden, epävarmuuksien ja skenaarioiden toteutumista seuraavan tulevaisuusselonteon toimintaympäristöanalyysissä.

4) käyttää valtioneuvoston kanslian koordinoimaa ennakointiluotsia nyt annetun tulevaisuusselonteon hyödyntämiseen ja jatkokehittelyyn yhteistyössä esimerkiksi Sitran kanssa.

5) vahvistaa yhteiskunnallista luottamusta, suvaitsevaisuutta, tulevaisuususkoa, demokratiaa ja omistajuutta yhteiseen tulevaisuuteen kehittämällä tulevaisuusselonteon dialogisuutta ja viestintää niin, että tulevaisuusselonteossa tunnistetuista suurista, ylivaalikautisista tulevaisuuskysymyksistä käydään avointa ja kansalaisyhteiskunnan toimijoita laajasti osallistavaa keskustelua sekä selontekoja valmisteltaessa että myös selontekojen valmistuttua.

6) kehittää toimintatapoja alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille ottaa kantaa tulevaisuusasioihin ja olla aktiivisia toimijoita suomalaisessa päätöksenteossa ja yhteisen kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

7) kehittää keinoja ottaa ikääntyneet paremmin mukaan yhteisen kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen aktiivisina toimijoina esimerkiksi yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa sekä erilaisilla kansalaispaneelilla.

8) kehittää päätöksentekijöiden tulevaisuusvalmiuksia esimerkiksi OECD:n Suomelle antamien ehdotusten mukaisesti sekä lisää aktiivista henkilökohtaista tulevaisuussuhdetta tukevaa tulevaisuusohjausta, tulevaisuuskasvatusta ja tulevaisuuslukutaitoa koulujen opetussuunnitelmiin.

9) uudistaa tieto- ja teknologiapolitiikan poikkihallinnollista johtamista ja ilmiöpohjaisista politiikkajohdonmukaisuutta niin että varmistetaan uuden teknologian mahdollisuuksien hyödyntäminen työn tuottavuuden kasvattamiseksi, vihreän siirtymän ja sen mahdollistaman kestäväen kasvun edistämiseksi sekä ihmislähtöisten teknologiapalveluiden, kuten tukiälyn, kehittämiseksi.

10) ennaltaehkäisee terveysongelmia ja pitää yllä väestön fyysisistä ja henkistä toimintakykyä ja kulttuurista kestävyttä lapsiperheiden arkea, nuorison mielenterveyttä ja kaikenikäisten hyviä elintapoja, kuten liikkumista ja harrastamista, tukevalla hyvinvointi-investoinneilla ja yhdyskuntasuunnittelulla ja pitämällä huolta, että koko kasvatuksen ja koulutuksen ketju varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen on kunnossa ja että jokainen oppilas saavuttaa perusopetuksen aikana riittävät perustaidot. Kestäväen hyvinvoinnin ja hyvinvointitalouden edistymisen seurantaan ja arviointiin tarvitaan myös luotettavia ylivaalikautisia määrällisiä ja laadullisia mittareita.”

Ärade talman! Framtidsbetänkandet fäster bland mycket annat uppmärksamhet vid förebyggande av psykisk ohälsa, till exempel genom välfärdsinvesteringar och samhällsplanering som stödjer motion och hobbyer. I betänkandet förutsätts också en förvaltningsövergripande form av ledningen av informations- och teknologipolitiken. På detta sätt skapas

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

förutsättningar för att utnyttja möjligheter med ny teknik för att öka arbetsproduktiviteten, främja den gröna omställningen och en hållbar tillväxt samt utveckla människobaserade teknologitjänster, såsom stödintelligens.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että eri yhteyksissä on noussut esille ajatus siitä, että tulevaisuusvaliokunnan roolia tai tehtäviä tulisi laajentaa. Odotukset tulevaisuusvaliokuntaa kohtaan ovat nousseet myös kansainvälisesti. Esimerkiksi EU-komissio kävi tulevaisuusvaliokunnan kanssa keskustelua EU:n strategisesta ennakkoinnista valiokunnan asiasta tekemän lausunnon perusteella. EU-parlamentin teettämässä selvityksessä *How to stress-test EU policies* tulevaisuusvaliokunta puolestaan todettiin Euroopan parhaaksi ennakointikäytännöksi. Syksyllä 22 tulevaisuusvaliokunta kutsui ensimmäistä kertaa koolle tulevaisuusvaliokuntien maailmankokouksen tänne Helsinkiin. Valiokunnan odotetaan olevan jatkosakin aktiivinen toimija tässä yhteisössä, joka on sopinut kokoontuvansa jatkossakin vuosittain. Tulevaisuusvaliokunta on osallistunut myös OECD:n ennakointiverkoston toimintaan.

Eduskunnan valiokunnaksi tulevaisuusvaliokunta on merkittävän joustava ja muuntomiskykyinen, ja se voi pitkälti itse määritellä sekä tehtävänsä että toimintamallinsa. Tämä näkemysvallaksikin kutsuttu oikeus määritellä itse agendansa tekee tulevaisuusvaliokunnasta tulevaisuuspolitiikan edelläkävijän. Kuitenkin kansainvälisen ja kansallisen toimintaympäristön nopeat muutokset, yhteiskunnalliset tarpeet, kansainvälisen yhteistyön kasvu sekä päätöksenteon ja hallinnon toimintamallien kehitys ovat johtaneet yhdessä ja erikseen siihen, että tulevaisuusvaliokunnan rooli ja tehtävät tulisi arvioida ja päivittää niin eduskunnassa kuin myös suomalaisessa yhteiskunnassa ja kansainvälisessä toimintaympäristössä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Haluan kiittää valiokunnan puolesta vastinministeriämme eli pääministeri Sanna Marinia, tulevaisuusvaliokunnan aivan erinomaista sihteeristöä sekä upeita valiokunnan jäseniä hyvästä työstä ja erinomaisesta yhteistyöstä neljän vuoden aikana. — Tack så mycket.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Vehviläinen, olkaa hyvä.

14.11 Anu Vehviläinen kesk: Arvoisa puhemies! Minulla on ollut nyt eduskuntakauteni viimeisellä kaudella viimeisenä vuonna ilo olla mukana tulevaisuusvaliokunnan työssä, ja muutama sana tästä selonteosta. Palaan vielä tähän tulevaisuusvaliokunnan rooliin puheen-
vuoroni lopussa.

Ensinnäkin: Kuulimme kyllä laajasti asiantuntijoita tästä selonteosta, vaikka aikataulu oli tiukka ja tämä käsiteltiin viime viikkojen aikana eikä sillä pidemmällä perspektiivillä, joka olisi ehkä ollut kaiken kaikkiaan asiallista tämän selonteon osalta.

Henkilökohtaisesti näistä asiantuntijakuulemisista haluan nostaa esille yhden asian. Eli kun tämän selonteon ensimmäinen osa piti sisällään neljä eri skenaariota Suomelle vuoteen 2040 ja ne oli tehty monipuolisesti, poikkihallinnollisesti eri ministeriöitten virkamiehistön voimin, niin siitä huolimatta asiantuntijakuulemisessa nousi esille, että näissä skenaarioissa ei ollut otettu huomioon kuitenkaan niitä niin sanottuja mustia joutsenia, yllätyksellisiä elementtejä, riittävällä tavalla, ja itse ajattelen niin, että jatkossa, kun tulevai-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

suusselontekoja tehdään, tätä puolta pitäisi ehkä korostaa ja muutenkin kaikessa tulevaisuustyössä.

Arvoisa puhemies! Nämä skenaariot antoivat paljon osviittaa siihen, että meillä ymmärretään kyllä tämä globaali riippuvuus, mitä eri mailla on toisiinsa nähden, myös suurvaltakilpailu, erilaiset globaalit ongelmat, ilmastonmuutos, väestönkasvu ynnä muuta, mutta sitten ehkä yksi asia, jota haluan tässä myös taas painottaa, on se, että ymmärrämmehän me sen, että me olemme ajautuneet tilanteeseen, jossa meillä on vastakkain autoritaarinen maailma ja sitten on niin sanottu länsimainen demokraattinen maailma. Minä uskoisin ja arvelen, että tämä tulee vaikuttamaan erittäin kovasti myös Suomen tilanteeseen tulevina vuosina ja vuosikymmeninä. Eli vastakkainasettelu on erittäin kovaa. Ja minä itse ainakin joudun kysymään itseltäni, olenko ollut jollakin tavalla naiivi, etten ole tätä ymmärtänyt, ja tänään huomaan Petteri Taalaksen käsittelevän tätä samaa asiaa omissa kolumneissaan eli tämmöistä mustavalkoisuutta, joka estää meitä ymmärtämästä täällä lännessä, jos voi näin sanoa, että suurin osa maailman väestöstä asuu autoritaarisissa maissa ja heillä on toisenlaiset arvot kuin mitä meillä on, erilainen käsitys demokratiasta, jos ollenkaan käsitystä demokratiasta. Ja itse koen semmoista jonkinlaista pientä vaivautuneisuutta siitä, että 1990-luvulla varsinkin, kun olin vielä sängen nuori, pidin erittäin itsestään selvänä, että demokraattiset arvot menevät maasta toiseen, kun aikaa menee eteenpäin, ja voisi puhua ikään kuin tämmöisestä uskosta kulttuuri evoluutioon tai paremminkin demokraatia evoluutioon. Nyt olen pettynyt tästä asiasta, mutta ajattelen sillä tavalla, että huolimatta siitä, että valtioilla ja kansalaisilla on erilaisia arvoja, on olemassa isoja globaaleja kysymyksiä, joihin eri valtioitten pitää pystyä monella tavalla vastaamaan, ja viittaa ilmastonmuutokseen, ruokakriisiin, väestönkasvuun ja niin eteenpäin.

Tässä selonteon asiantuntijakuulemisessa kiinnitettiin erittäin paljon huomiota näihin meidän prosesseihimme sekä virkavalmistelun suhteen ennakointiin valtioneuvostossa, jota korostettiin oikeallakin tavalla, samoin myös lainsäädännön sisältöön ja laatuun, miten saataisiin mahdollisimman hyvää aikaiseksi tänne eduskuntaan hyväksyttäväksi. Mutta itse pohdin kovastikin sitä nyt ja aiemminkin, miten me pystymme yhteensovittamaan poliittisten puolueitten tavoitteet ja hyvän, laadukkaan lainvalmistelun. Puolustan henkeen ja vereen monipuoluejärjestelmää ja sitä, että puolueilla on omat arvonsa ja omat tavoitteensa, ja sitä, että meillä on edustuksellinen demokratia ja myös parlamentarismi, joka nykyisen perustuslain mukaan on erityisen tärkeä, mutta mietin sitä, miten me nämä sovitamme yhteen. Korostamme jatkuvasti tietoon perustuvaa lainsäädäntöä, sitä, että sen pitää olla kaikkena pohjana, mutta eivät puolueet ole vain tietolähteitä, vaan niillä on omat arvonsa, ideologiansa, ja katson, että tätä kysymystä olisi hyvä ratkaista entistä enemmän. Tätä tehdään vaaleissa, hallitusneuvotteluissa, ja sitten mennään sitä myötä eteenpäin.

Sitten haluaisin sanoa vielä muutamat evästykset tähän asiaan liittyen:

Ensinnäkin puolueille: Älkää pelätkö tulevaisuutta, ajatelkaa enemmän tulevaisuutta kuin menneisyyttä, pitäkää valmiina aina neuvottelutaidot, se, että maailma ei ole vain sitä [Puhemies koputtaa] tai Suomessa ei tehdä vain sitä, mitkä ovat puolueen omat tavoitteet. Pitää pystyä järkevään yhteistyöhön.

Eduskunnalle totean sen, että eduskunnan pitää kehittää omia toimintatapojaan. Vaikka edustuksellinen demokratia on tämän talon ydintä, niin meidän on pyrittävä täällä löytämään tapoja, joilla demokraatia vahvistetaan, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi nämä puntaroiivat kansalaispaneelit.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Ja ihan viimeisenä totean tulevaisuusvaliokunnan roolista, että pidän tärkeänä, että sen vahvistamiseen kiinnitettäisiin konkreettisesti huomiota ja mietittäisiin tässä talossa, miten siitä saataisiin entistä enemmän irti.

Näillä sanoilla kiitän kaikkien puolueitten edustajia, edustajakollegoita vuosien ajalla tehdystä yhteistyöstä ja tämän talon virkamiehistöä ja koko henkilökuntaa. — Kiitoksia. [Jukka Gustafsson: Erinomainen puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

14.17 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kiitän tulevaisuusvaliokuntaa tästä mietinnöstä. Tätä oli myös omasta eduskuntaryhmästäme edustaja Sari Tanus käsittelemässä. Tulevaisuusvaliokunta on näissä oloissa tehnyt mielestäni hyvää työtä, mutta pidän kyllä myös parlamentaarisen keskustelun kannalta valitettavana, että tämän käsittely jäi näin loppumetreille. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnasta on tullut kansainvälisestäikin arvostettu toimija, ja näin viime tippaan jäänyt käsittely ei ole valiokunnan kasvavaan painoarvoon nähden toivottavaa.

Selonteossa esitetyt kysymykset ovat kuitenkin ajankohtaisia myös ajatellen seuraavaa hallituskautta ja hallitusneuvotteluja. Me elämme suuren epävarmuuden ajassa, maailmanhistorian murroskohdassa, jossa suurvaltojen keskinäiset suhteet elävät ja teknologian kehitys sekä pienenevät ikäluokat muovaavat yhteiskuntiamme. Pienenä maana voimme vaikuttaa näihin trendeihin, globaaleihin trendeihin, vain hyvin rajallisesti. Se, mitkä maat ja millaiset järjestelmät nousevat tästä murroksesta voittajina ja miten kivulias prosessi tulee olemaan, jää nähtäväksi, eli tulevaisuus on avoin, ja näissä oloissa meidän on tehtävä parhaamme.

Tulevaisuuspolitiikka on turvallisuuspolitiikkaa, se on muistettava tänä aikana. Skenarioihin perustuva lähestymistapa tekee selonteosta kiinnostavan ja varautumistoimien luettelosta konkreettisen. Nostan ihan muutaman asian täältä:

Selonteossa viitataan digitalisoituvan yhteiskunnan haasteisiin. F-Securen toimitusjohtajan Mikko Hyppösen uutuuskirjan nimi ”If it’s smart, it’s vulnerable” kiteyttää aikamme dilemman osuvasti. Tätä kehitystä Marinin hallitus ei ole kyennyt kääntämään, vaan digivihreän siirtymän nimissä esimerkiksi energiaverkkojen haavoittuvuuksia ja globaaleja teknologisia riippuvuuksia lisätään vauhdilla, ei vain Suomessa vaan EU:ssa. Vielä viime vuoden toukokuussa komission varapuheenjohtaja Timmermans totesi, että EU ei voi kääntää selkäänsä tulevaisuudelle vain sen takia, että se vaatii riippuvuutta Kiinasta. Aikamme isoja kysymyksiä onkin, toimiiko globaalien keskinäisriippuvuuksien vahvistaminen yhä rauhan takeena vai onko realistisempaa alkaa vahvistamaan strategista autonomiaa Suomen ja Euroopan tasolla. Esimerkiksi lääkkeiden, ihan tavallisten kuluttajatuotteiden, osalta olemme hyvin riippuvaisia tuonnista. Eli globalisaatio ei ole tuonut pelkkää autuutta, vaan se on myös tarkoittanut työpaikkojen samoin kuin päästöjen ulkoistamista.

Peruselinkeinoja, kuten maataloutta, tulevaisuusselonteko käsittelee varsin vähän. Esimerkiksi viljelijöiden jaksamisen merkitykseen huoltovarmuuden näkökulmasta ei selonteossa viitata. Tulevaisuudessa ihmisen perustarpeet ovat kuitenkin samat. Kaikki sukupolvet tarvitsevat ruokaa, ja meidän on pidettävä huoli kotimaisesta ruoantuotannosta myös tulevaisuudessa. Tulevaisuuden työ tarvitsee hyvinvoivat tekijänsä, eikä kaikkea voi automatisoida. Valitettavasti Marinin hallitus salli maatalouden alasajon ja maatilojen konkurssien jatkon. Kristillisdemokraatit ovat yrittäneet auttaa hallitusta. Esimerkiksi viime

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

kesänä julkaisimme sata keinoa huoltovarmuuden parantamiseksi, ja siitä olisi voinut ottaa mallia.

Tulevaisuusselonteon pääfokus on tietenkin tulevissa sukupolvissa. Heidän huomioimisensa on tärkeää, mutta sen edellytys on, että meillä on niitä tulevia sukupolvia, ja tässä suhteessa on huolestuttavaa, että syntyneiden määrä on nyt pienin 150 vuoteen. Suomen hedelmällisyysluku on 1,32, mikä on pienin lukema koko mittaushistorian aikana. Kyllä on tunnustettava, että perhe- ja väestöpolitiikkaa on laiminlyöty useiden vaalikausien ajan, yhtenä esimerkkinä lapsilisät, joiden reaaliarvo on laskenut noin 40 prosenttia vuodesta 94 vuoteen 2022. [Puhemies koputtaa] Eli tarvitsemme parempaa perhe- ja väestöpolitiikkaa, jos haluamme luoda parempaa tulevaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

14.22 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa valiokunnan mietinnöstä kohdan, missä sivistysvaliokunta painotti, että hyvinvoinnin perustaa luodaan erityisesti laadukkaalla varhaiskasvatuksella, koulutuksella, tutkimuksella sekä kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluilla. Nämä ovat Suomen kannalta aivan kriittisen tärkeitä asioita.

Kuitenkin tulevaisuusvaliokunta piti valitettavana, että tulevaisuusselonteko annettiin eduskunnalle vasta tammikuussa 23. Tulevaisuusvaliokunta mietintövaliokuntana, lausuntovaliokunnat ja koko eduskunta joutuivat selonteon myöhäisen valmistumisen vuoksi kohtuuttomaan asemaan, kun laaja-alainen ja monipuolinen selonteko jouduttiin käsittelemään lyhyessä ajassa ja viime tingassa. Kaksiosaisen selonteon antaminen yhdellä kertaa ja näin myöhäisessä vaiheessa vaalikautta ei mahdollista tulevaisuusselontekoon olennaisesti sisältyvää hallituksen ja eduskunnan välistä avointa tulevaisuusdialogia Suomen pitkän aikavälin haasteista ja mahdollisuuksista.

Kuitenkin haluaisin kiittää puheenjohtaja Strandia erittäin antoisista neljästä vuodesta ja myös kaikkia tulevaisuusvaliokunnan jäseniä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.24 **Peter Östman kd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Joo, tulevaisuusvaliokunta on tehnyt hyvää työtä, ja on syytä aina katsoa tulevaisuuteen, miltä tulevaisuus näyttää — joskaan kukaan tässä salissa ei oikein tiedä, miltä maailma näyttää muutaman vuoden päästä.

Luin taannoin nuorisobarometrin raporttia, ja tämä raportti pohjautuu keväällä 2019 tehtyyn kyselytutkimukseen, johon vastasi yli 4 300 nuorta. No, millaiseen tulevaisuuteen he uskovat, ja millaista he siitä toivovat? Siinä raportissa todettiin, että ”piirrämme koko ajan kuvaa tulevaisuudesta omien uskomustemme, odotustemme, pelkojemme ja toiveidemme pohjalta”. Minusta tässä on tärkeä viesti meille päättäjille: puhutaan uskomuksista ja odotuksista ja peloista. Nimittäin nuorten mielikuva tulevaisuudesta vaikuttaa heidän arjessa tekemiinsä päätöksiin ja sitä kautta siihen, millaiseksi tulevaisuus itse asiassa muodostuu.

Eräs 15-vuotias yläkoululainen vastasi näin: ”Ilmastonmuutos ja ympäristöasiat ovat meidän sukupolvellemme todella tärkeitä aiheita, mutta silti tosi harva tietää niistä läheskään tarpeeksi.” ”Silti harva tietää läheskään tarpeeksi” — uskaltaisin väittää, että tässä salissakaan ei ole sitä tietoa tarpeeksi. Sitten tämä yläkoululainen jatkoi: ”Myös yksinkertaiset taidot, kuten verot, laskujen maksaminen ja lainat, ovat tärkeitä, mutta niistä ei opeteta mitään.” Tämä oli eräs yläkoululaisen vastaus ja kommentti. Tämä herättää ajatuksia siitä,

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

miten me olemme onnistuneet viestinnässämme, jos tämän ajan nuoret pelkäävät ilmastonmuutosta ja tuntevat ahdistusta siitä, kun meidän tehtävämme poliitikkoina olisi se, että me kannamme vastuun ja etsimme ratkaisuja emmekä lietso pelkoa. Toivoisin, että koulu- maailmassakin ymmärrettäisiin tämä tärkeä viesti, että opettajien tehtävä ei ole lietsoa pelkoa vaan kertoa niistä ratkaisuista, mitä on kyllä olemassa, ja jos ne eivät ole vielä olemassa, niitä on kyllä tulossa.

Jag skulle vilja sätta ett visst ansvar på oss politiker på vilket sätt vi framför vårt budskap till dagens unga. Vi ska inte skapa mera ångest och klimatångest. Vi ska i stället bära vårt ansvar och peka på lösningarna och skaffa fram lösningar eller verksamheter som ger goda lösningar i framtiden.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

14.27 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan puolestani kiittää tulevaisuusvaliokunnan jäseniä nopeasta ja ripeästä työstä. Oli tietenkin hieman ongelmallista, että tosiaan tämä valmistui niin myöhässä ja aikataulupaine oli valiokunnalla kova, mutta hyvin siitä selvitettiin, joten kiitos siitä.

Mietintö nostaa monta erinomaista asiaa esille, kuten esimerkiksi tämän ennakkoinnin tärkeyden. Maailma monimutkaistuu, nopeutuu ja vaikeutuu koko ajan, joten ne maat, jotka pystyvät suorittamaan ennakointia yhteiskunnassa nopeammin kuin muut, varmasti tulevat jatkossa pärjäämään paremmin. Se, mitä tuossa kuulemisessa tuli selville, oli se, että ilmeisesti ministeriöissä on tämän tulevaisuusselonteon jälkeen opittu, että siiloista tullaan pois ja koetetaan tehdä yhteistyötä yhä tiiviimmin tämän ennakkoinnin eteen.

Se, että selonteon pitäisi olla jatkossakin kaksiosainen, on hyvä asia, ja siihen otimme vahvasti kantaa myös meidän mietinnössämme. Toivoisin, että jatkossa se ensimmäinen puolikas tulisi kahden ensimmäisen vuoden aikana ja sen jälkeen siitä voitaisiin vetää yhteenvetona sitten se lopullisen selonteon toinen osa.

Laajan yhteiskunnallisen keskustelun merkitys nousi esiin myös meidän mietinnössämme ja ponsissa. On äärimmäisen tärkeää, että suomalainen yhteiskunta yhä monimutkaistuvassa maailmassa pystyy ja kykenee puntaroimaan asioita eri kantilta ja sitä kautta pääsemään kiinni sitten näihin tuleviin yhteiskunnallisiin muutoksiin. Tämä nuorten asema, josta täälläkin jo edustajat ovat puhuneet, on äärimmäisen tärkeä. Meidän pitää tehdä politiikkaa tuleville sukupolville, ja sen merkitys, että saamme pidettyä myös nuoret mukana tässä demokraattisessa päätöksenteossa, on äärimmäisen tärkeä.

Haluan vielä nostaa erikseen tämän nuorten liikkumattomuuden, jonka nostimme myös ponsissamme. Tällä hetkellä suomalaiset nuoret ovat valitettavasti todella huonossa kunnossa. Viimeisimmät Move-testit ovat sen paljastaneet, ja kyse on nuorista, jotka joutuvat tekemään jatkossa yhä hektisemmässä maailmassa yhä pidempää työtä ja yhä pienemmillä resursseilla. Kuinka he tulevat selviämään tästä taakasta? Se on varmasti sellainen yhteiskunnallisen keskustelun paikka, jota mielestäni tässä salissa ei ole tarpeeksi käyty, mutta se tulee meidän eteemme hyvin nopeasti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

14.29 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Ihan ensiksi haluan kiittää tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja Joakim Strandia hyvästä esittelystä ja hyvästä tulevaisuusvaliokunnan johtamisesta, ja samoin haluan kiittää kaikkia tulevaisuusvaliokunnan jäseniä. Minulla on ollut ilo ja etuoikeus toimia tulevaisuusvaliokunnassa pian kahdeksan vuotta eli kaksi kautta, ja tuleville kansanedustajille sanoisin, että ilman muuta, jos mahdollisuus on päästä tulevaisuusvaliokuntaan, menkää sinne jäseneksi. Siellä keskustelua käydään hyvin eri taustoista tulevien kansanedustajien kesken hyvin rakentavasti, ja kuvaavaa on, että kertaakaan siellä ei ole äänestetty, vaan ollaan keskusteltu ja nostettu eri näkökantoja esiin. Uskokaa tai älkää, silloin kun ihmiset tulevat eri taustoista yhteen ja tuodaan niitä eri näkökulmia yhteiseen pöytään ja katsellaan asioita eri kantilta, silloin monta kertaa hyvätkin ideat voivat vielä jalostua ja löydetään uutta, voidaan löytää vaikka taiteen keinoja käyttämällä ihan uusia tulokulmia ja sillä tavalla tehdä eri skenaarioita myös tulevaisuutta ajatellen.

Niin kuin tässä tuli esille, meidän tulevaisuusvaliokunta on todella kansainvälisesti hyvin korkealle noteerattu. Se on todettu parhaaksi EU:n ennakoitinkäytännöksi. Suomen tulevaisuusvaliokuntahan on ensimmäinen maailmassa, 30 vuotta sitten se perustettiin. Meillä on käynyt tavattoman paljon vieraita eri maista tutustumassa valiokuntaan, ja eri puolille maailmaa on sitten myös meidän jälkeemme perustettu valiokuntia. Historiaa teimme myös tällä kaudella viime vuonna, kun oli ensimmäinen world summit, mikä kokosi eri puolilta maailmaa tulevaisuusvaliokuntia ja vastaavia yhteen. Kannanotto, statement, mikä silloin tehtiin, tulee leviämään YK:n jäsenmaiden kautta niin, että niissä maissa, missä meillä on lähetystöjä, tuo statement viedään sitten noiden maiden puhemiehille, ja seuraava maailmankokous tulee olemaan Uruguayssa ja jatkossa vuosittain. Tällaisen olemme tulevaisuusvaliokunnassa tällä kaudella puheenjohtaja Joakim Strandin johdolla saaneet aikaiseksi.

Mutta tähän tulevaisuusselontekoon.

Niin kuin tässä on sanottu jo moneen kertaan, on tietysti todella ikävää, että se tuotiin vasta tammikuussa. Käytännössä meillä oli vain muutama kokous aikaa käsitellä sitä, ja vastaavasti tietysti muilla valiokunnilla oli erittäin vähän aikaa käsitellä selontekoa ja antaa meille lausuntoja. Todella toivomme, että jatkossa se annettaisiin kahdessa osassa, ensimmäinen siinä puolessavälissä kautta ja sitten loppupuolella tuo toinen osio, ja sillä tavalla sitä voitaisiin hyödyntää myös huomattavasti paremmin.

Moneen kertaan on sanottu ja on tosiasia, että lapset ja nuoret ovat meidän tulevaisuutemme, mutta lapset ja nuoret ovat myös tärkeä osa meidän tätä päivää. Itse olen myös alleviivannut sitä, että eivät vain lapset ja nuoret vaan myös ikäihmiset ovat tärkeä osa meidän tulevaisuuttamme sen takia, että tänä päivänä sen jälkeen, kun eläköidytään, voi olla vielä puolet elämästä, 25—30 vuotta, elinaikaa. Siellä on aktiivisia, monet hyvin hyväkuntoisia ja aktiivisesti yhteiskunnan elämään osaa ottavia ikäihmisiä, ja heidän potentiaalinsa tulee hyödyntää paremmin. Itse asiassa Suomella ei ole varaa menettää sitä potentiaalia, mitä ikäihmisissä on.

Muutaman kohdan haluaisin tästä meidän mietinnöstä nostaa esiin.

Ensinnäkin todellakin seuraavien sukupolvien huomioiminen lainsäädännössä tulisi tehdä nykyistä paremmin ja myös oikeudenmukaisuutta silmällä pitäen. Kyse on sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta, sekä nykyään elävien sukupolvien eli lasten, nuorten, aikuisten ja ikääntyneiden välillä että oikeudenmukaisuudesta jo eläneiden ja vielä synty-mättömien sukupolvien välillä. Kyse on arvoista ja siitä, mitä haluamme menneiltä suku-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

polvilta ja historiastamme säilyttää tiedoksi ja pohjaksi tuleville sukupolville, ja siitä, miten luomme sivistystä, suvaitsevaisuutta, luottamusta ja tulevaisuususkoa tässä ja nyt nykyisille sukupolville ja varsinkin nuorille. Kestävän kehityksen avulla tehtävämme on myös siirtää maapallo biosfääreineen ja ekosysteemeineen seuraaville sukupolville vähintään yhtä hyvässä kunnossa kuin sen edeltäviltä sukupolvilta lainaksi saimme.

Arvoisa puhemies! Jos vielä saisin pari kohtaa nostaa täältä meidän lausunnoista, kannanotoista, niin haluaisin alleviivata sitä, että valtioneuvoston tulee vahvistaa yhteiskunnallista luottamusta, suvaitsevaisuutta, tulevaisuususkoa, demokratiaa ja omistajuutta yhteiseen tulevaisuuteen kehittämällä tulevaisuusselonteon dialogisuutta ja viestintää niin, että tulevaisuusselonteossa tunnistetuista suurista, ylivaalikautisista tulevaisuuskysymyksistä käydään avointa ja kansalaisyhteiskunnan [Puhemies koputtaa] toimijoita laajasti osallistavaa keskustelua sekä selontekoja valmisteltaessa että myös selontekojen valmistuttua.

Ja otan tässä ehkä vielä uuden puheenvuoron, koska haluan myös nostaa esiin nuorten, alle 18-vuotiaiden, sekä myös ikäihmisten ja terveydenhuollon asioita tulevaisuutta silmällä pitäen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Haluan vain todeta sen, että nämä minuuttimäärät on sovittu puhemiesneuvostossa ja ne on tarkoitettu noudatettaviksi sen takia, että jokainen saa vuorollaan puheenvuoron tässä salissa. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

14.36 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi haluan minäkin kiittää edustaja Strandia tämän tulevaisuusvaliokunnan selonteon esittelystä ja ennen kaikkea kiittää siitä itse selonteosta. Palkitsevaa luettavaa. Muistan hyvin sen ajan, kun tulevaisuusvaliokunta perustettiin tänne eduskuntaan 1990-luvun puolimaissa. Taisi olla, arvoisa puhemies, ensimmäinen laatuaan maailmassa tämä valiokunta silloin, kun se perustettiin. Olinkin siinä ensimmäisessä valiokunnassa jäsenenä, ja muistan voimakkaan innostuksen ja tahtotilan, mitkä meillä kaikilla olivat suhteessa tähän valiokuntatyöhön. Se on sitten menestyksellisesti näihin päiviin asti toiminut niiden perussaatesanojen varassa, millä se silloin aikoinaan perustettiin.

Edustaja Strand omassa puheenvuorossaan viittasi siihen, että saattaa olla paikallaan näin neljännesvuosisadan jälkeen hieman arvioida uudestaan seuraavalla vaalikaudella ja siitä eteenpäin tämän valiokunnan roolia, merkitystä ja myöskin mandaattia toimia lainsäädäntöjärjestelmämme tukena. Yhdyn kyllä tähän näkemykseen. Varmaan tämmöinen positiivisen itsekriittinen tarkastelu on paikallaan, että päästään aidosti eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Minä kiinnittäisin huomiota tähän kysymykseen, mikä myöskin esittelyssä tuli vahvasti vastaan: tähän sukupolvien väliseen samanarvoisuuteen. Tässä taustalla on tietenkin tämä kestävän kehityksen periaate, joka on tietysti myöskin tässä tulevaisuusselonteossa argumentti ja jossa lähtökohtana on ollut se, että me emme rakenna... Tai otetaan lähtökohtaisesti toisin päin: me tyydytämme nykyisin elävien sukupolvien perustarpeet siten, että me mahdollistamme saman tarpeiden tyydytyksen myöskin tuleville sukupolville. Sehän on se peruskriteeri, millä kestävä kehitys — taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti — sitten 90-luvun olemme täällä maailmassa pyrkinet yhdessä rakentamaan. Sanon ”pyrkinet”, koska meillä on tietysti ollut myöskin kompasteluja tuon matkan varrella. Tämä tietenkin korostaa juuri sitä sukupolvien välistä samanarvoisuutta suh-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

teessa niihin voimavaroihin, mitkä meidän ympärillämme ovat, ennen kaikkea suhteessa luontoon — siinä on se keskeinen tekijä — mutta myöskin suhteessa sosiaaliseen ympäristöömme, suhteessa toisiin, nykyisinkin eläviin ihmisiin. Eli siinä on kokonaisuudesta kysymys.

Tässä tuli vahvasti edustaja Räsänen puheenvuorossa esille kysymys syntyvyyden alhaisuudesta Suomessa. Hän sanoi hyvin hälyttäviä sanoja tästä aiheesta, totesi — mikä on myöskin fakta — että kokonaishedelmällisyys Suomessa on tällä hetkellä alhaisin mitaushistoriassa. Hän piti sitä hyvin hälyttävänä ilmiönä. Ensimmäiseksi on huomautettava, että siihen on vastailmiö tai, sanotaan, tasapainottava ilmiö eli se, että meillä väestö elää yhä pidempään. Toisen maailmansodan jälkeen — arvoisa puhemies, meillä on nyt mahdollisuus tietysti keskustella tästä vähän laveammin, pidemmällä historiallisilla aikasarjoilla — meidän keskimääräinen elinikäemme on noussut neljännesvuosisadan. Meille on tavallaan tullut tähän yksi sukupolvi lisää. Ja mikä tärkeintä, iäkkäämmät ihmiset ovat voimavara yhteiskunnalle, aivan niin kuin edustaja Tanus omassa puheenvuorossaan hyvin selkeästi toi esille. Meillä 90 prosenttia yli 75-vuotiaista asuu vielä omassa kodissaan. Yli 85-vuotiaistakin 77 prosenttia asuu omassa kodissaan, ja näistä vain yksi kolmasosa käyttää julkisia niin sanottuja ikäihmisille suunnattuja palveluja. Eli meillä valtaosa jopa yli 85-vuotiaista ihmisistä elää kuten me kaikki kansalaiset tässä suomalaisessa yhteiskunnassa eikä ole sinänsä taakka tai rasite yhteiskunnalle vaan aidosti antaa panoksensa. Ja kiitos tulevaisuusselonteolle: Siinä on kahdeksas kohta, johon te viittasitte omassa puheenvuorossanne, edustaja Strand. Viittasitte siihen, että ikäihmistenkkin roolia pitää yhteiskunnassa vahvistaa. Se on voimavara meidän yhteiskunnallemme, että tätä vahvistetaan.

Edustaja Räsänen puheenvuorosta haluaisin vain sanoa sen seikan, että tämä ilmiö, että meillä hedelmällisyysaste on laskenut Suomessa, ei johdu pelkästään perhepolitiikasta — voi olla, että siinä kohdassa on puutteita ja ongelmia. Tämä on väistämätön ilmiö. Ihmiskunnan kasvu, jos olisi tasaista väestönkasvua yhteiskunnassa, myöskin Suomessa, olisi eksponentiaalinen käyrä. Se on yksinkertaisesti mahdottomuus. On ihan kehityksen lopputulosta se, että kun ennen kaikkea lapsikuolleisuus laskee — eli kuolleisuus laskee — niin se heijastuu välittömästi myöskin hedelmällisyyteen. Se laskee automaattisesti. Ja jossakin kohdassa ihmiskunnassa, mukaan lukien Suomessa ensimmäisten joukossa, edistyneenä maana, väestönkasvu tasapainottuu: meillä hedelmällisyysaste on nolla, väestönkasvu ei lisääny ollenkaan. Sen pitääkin olla näin. Ja sen takia tästä ei pidä luoda mitään tulevaisuuden uhkakuvaa. Väestönkasvun hillintä tapahtuu automaattisesti eikä joidenkin luonnonkatastrofien [Puhemies koputtaa] ja vastaavien kautta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

14.41 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! En tiedä, kuinka moni huomasi, mutta itse asiassa molemmat tämän vaalikauden ennakoimattomista ja yllättävistä suurista šokeista, sekä koronapandemia että Ukrainan sota, olivat tapahtumia, jotka tulevaisuusvaliokunta oli ennakoanut etukäteen. Me emme huomanneet niitä, koska tämä talo ei tunnista sellaisia skenaarioita, jotka poikkeavat viralliselta janalta, jotka ovat jotakin muuta kuin sen kehityskaaren jatkoa, jolla me parhaillaan olemme. Ja tämä on minusta aika huolestuttavaa, koska se näkyy myös tässä selonteossa ja myös siitä tehdyssä mietinnössä eräällä tavalla, niin kuin tänäkin päivänä tässä salissa suurin osa keskusteluista on kuitenkin lähtenyt siitä oletuksesta, että maailma ei muutu kovin paljon, ei ainakaan kovin nopeasti. Sellaista maa-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

ilmaa meillä ei ole enää. Me elämme nyt maailmassa ja hetkessä, jota tulevat sukupolvet tulevat ehkä vielä muistelevaan vanhoina hyvinä aikoina mutta jossa ollaan saatu jo esimakua jatkuvasti lisääntyvistä yhteiskunnallisista šokeista ja ennakoimattomuudesta, joka tulee värittämään ainakin niiden työuraa, jotka nyt tässä salissa ovat asioista keskustelemassa. Sen tulisi johtaa aika isoihin johtopäätöksiin. Näistä nostan tässä puheenvuorossa yhden ja ehkä keskeisimmän esille.

Koko sen teollisen 1900-luvun, joka me muistetaan ja johon me ollaan kasvettu, ollaan ajateltu, että asiat muuttuvat pikkuhiljaa ja siihen suuntaan, johon ne ovat muutenkin menemässä. Sellainen maailma on mahdollistanut tehdastuotantoon perustuvan tavan ajatella yhteiskuntien rakentamista. Ollaan tehty isoja myllyjä, joissa asiat hoidetaan tehokkaasti ja joista ne sitten valutetaan hyvällä logistiikalla koko yhteiskuntaan. Tämä on pätenyt tuotantoon, tämä on pätenyt energiantuotantoon, tämä on pätenyt terveydenhuoltoon, koulutukseen ja rahaan. Kaikkien näiden yhteiskunnallisten instituutioiden kohdalla resilienssi edellyttää jatkossa aivan uudenlaista ajattelua, ajattelua, jossa siirrytään keskitetyistä, suurista ja sitä kautta hyvin haavoittuvista järjestelmistä hajautettuihin, pienempiin ja mielellään myös paikallisesti korjattavissa oleviin järjestelmiin. Tämä on aivan erilainen yhteiskunnallinen rakenne kuin se, mitä me ollaan totuttu ajattelemaan. Ja tämä väistämättä tarkoittaa myös sitä, että hallinnossa tapahtuu joitain muutoksia. Me tykätään tässä keskittää asioita tänne valtion käsiin, mutta itse asiassa voi olla niin, että ne kunnat, joilta nyt on tehtäviä viety pois, tulevaisuudessa saavat uudenlaisia tehtäviä tämän hajautetun yhteiskuntarakenteen tärkeinä hallinnollisina toimijoina.

Tietysti, jos me halutaan varautua siihen maailmaan, joka todennäköisesti on tulossa, tämän ison ajatusmuutoksen lisäksi me tarvitaan omavaraisuutta ja me tarvitaan sitä, että järjestelmissä on löysää, niin että enää koskaan meidän ei tarvitse pysäyttää koko yhteiskuntaa sen takia, että meillä on muutama tehohoitopaikka liian vähän, koska on aikanaan säästetty ja eletty niin taloudellisesti, ettei meidän järjestelmämme kestä resurssitarpeissa tapahtuvia muutoksia.

Ja tietysti me tarvitaan niitä toimia, joilla ehkäistään näiden šokkien kärjistymistä. Näitä ovat tietenkin ilmastotyö ja biodiversiteettityö, rauhantyö ja sosiaalisen koherenssin ylläpitäminen, joista tämä mietintö ansiokkaasti puhuikin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

14.46 Sakari Puisto ps: Hyvä puhemies! Tässä tulevaisuuskatsauksessa olisi moniakin asioita, joihin voisi tarttua. Siinä on käsitelty monia merkittäviä kysymyksiä. Itse ajattelin puhua teknologian kehityksestä, mitä on myös tarkasteltu monin paikoin erittäin ansiokkaastikin.

Tässähän on kysymys Suomen kannalta siitä, miten me pystytään olemaan kilpailukykyisiä ja innovatiivisia jatkossakin, mutta myös siitä, mitä muutoksia itse asiassa meidän pitäisi tehdä meidän innovaatio- ja teknologiapolitiikassa, koska tämä toimintaympäristö on niin suuressa muutoksessa. Suomellahan on se haaste jo, että me pystytään tekemään meidän kapasiteetilla noin prosentin, pikkusen alle, maailman tki:stä eli patenteista ja immateriaalioikeuksista ja innovaatioista, mikä tarkoittaa sitä, että meidän pitää ensinnäkin pystyä absorboimaan kokoomme nähden hyvin suuri määrä erilaisia asioita, siis tietäen, mitä tapahtuu maailmassa, mutta myös sitten niillä meidän omilla kärjillä tekemään se meidän oma panoksemme. Tämä ei ole mikään kovinkaan helppo yhtälö ratkaista. Jos aja-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

tellaan ihan normaalia hitaammankin kehityksen maailmaa, niin jo siinä on vaikea hahmottaa tulevia muutoksia, ja usein, ellei aina, ollaan sellaisessa tilanteessa, että teknologia menee ikään kuin säädösvalmistelun edellä, puhutaan vaikka rahoitusalan innovaatioista tai lääketieteellisen tekniikan kehityksestä tai mistä tahansa. On haaste ihan normaalioloissakin kehittää säädösvalmistelua siten, että se on mahdollistavaa.

Nyt monet murroksista, mitä tässäkin selonteossa kuvailtiin, osoittavat selvästi, että teknologiakilpailu on yhä nopeampaa, se on kovempaa, on erilaisia läpimurtoteknologioita, joidenka vaikutuksia ja sovellusaloja on vaikeata ennustaa, ja myös teknologian kehitys, tieteen kehitys on yhä hajaantuneempaa. Toisaalta taas on erilaisia teknologioita, jotka voivat mahdollistaa aivan uudenlaisia toimintatapoja siten, että joku ihan yksittäinen toimija, yritys, voi esimerkiksi haastaa kokonaisen toimialan tai valtion ja laittaa sen toimintaperiaatteet aika lailla uusiksi. Sitten meillä on myös autoritääristen maiden ja heidän toimintatapojensa tulo hyvin voimakkaasti esillä hyvin teknokraattisella tavalla, ja se, miten me suhtaudutaan puolestaan tähän yhä nopeammassa muutoksessa, ei ole kovinkaan helppoa.

On monia asioita, sinänsä positiivisiakin näkökohtia, joita pitäisi tarkastella aika kriittisesti. Esimerkiksi useammassakin selonteossa, mitä ollaan tuotu viime aikoina tänne saliin, esitetään, että esimerkiksi meidän korkeakoulujen ulkomaisten opiskelijoiden määrää pitäisi lisätä, esimerkiksi kolminkertaistaa, tai opetus- ja tutkimushenkilökunnan määrää pitäisi merkittävästi lisätä. Tällä on monia positiivisia vaikutuksia, mutta myös kannattaa miettiä sitä, onko sillä strategisempaa merkitystä: mikä merkitys sillä on, että esimerkiksi meidän korkeakouluissa opetus- ja tutkimushenkilökunnan osuus kasvaa todella voimakkaasti? Myös tällaisia asioita pitää tarkastella kriittisesti.

Näkisin, että vaikka meillä Suomessa koulutuksen taso on laskenut aika paljon viimeisen 20 vuoden aikana, niin meillä on silti itse asiassa hyvinkin hyvät edellytykset esimerkiksi innovaatioalalla. Meillä on monia aloja, missä meidän täällä olevat yritykset ovat itse tekemässä mahdollisia läpimurtoja, mutta se, miten me yhteiskuntana, päätöksentekijöinä, valtion tasolla, yhteiskunnan tasolla otetaan tämä tutkimus- ja kehityskehikko ja sen johtaminen haltuun, ei ole mikään helppo kysymys. Meidän nykyiset järjestelmät ovat, sanoisin, ainakin 20 vuoden takaisen maailman ehdoilla toimivia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sjöblom, olkaa hyvä.

14.50 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden kaikkein keskeisimmät kysymykset ovat, miten me pystymme edistämään rauhaa, ylläpitämään ja kehittämään hyvinvointia ja miten varmistamme, että tulevilla sukupolvilla on mahdollisuudet kestävään, hyvään ja turvalliseen elämään.

Tällä hetkellä maailmassa vallitseva epävakaus, sodat, eriarvoistuminen ja köyhyys ja uhkaava ilmastonmuutos haastavat perusturvallisuuden ja luottamuksen tulevaisuuteen. Epävakautta maailmalla lisäävät autoritääriset johtamistavat, vastakkainasettelu ja hajottavan populismin lisääntyminen. Mekään emme ole suojassa maailman tapahtumilta.

Onneksi meillä on kuitenkin mahdollisuus vaikuttaa. Suomi on sitoutunut sellaisiin perusarvoihin kuin ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus. Meillä on Euroopan unionin jäsenenä mahdollisuus vaikuttaa EU:n päätöksentekoon, ja siinä täytyykin olla valppaana ja aktiivisena. EU on hyvin vaikutusvaltainen ja globaali toimija, ja Suomi pystyy vaikuttamaan sekä EU:hun että EU:n kautta

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

muun muassa kansainvälisiin ihmisoikeuskysymyksiin ja lukuisiin muihin asioihin, joita pidämme tärkeinä.

Tulevaisuusselonteossa on kuvattu erilaisia skenaarioita tulevaisuuden suunnista, joista periaatteessa jokainen on mahdollinen, jopa se kauhein skenaario. Haluan kuitenkin itse uskoa, että se skenaario toteutuu, jossa yhteiskunnat kehittyvät kohti talouden, luonnon ja ihmisten kestävästä hyvinvointia. Meidän kaikkien on tehtävä keskenämme yhteistyötä ja rakennettava turvallista ja hyvää tulevaisuutta ihan kaikille — sellaista tulevaisuutta, jossa toteutuvat rauha, tasa-arvo, vastuu ja vapaus parhaimmalla mahdollisella tavalla.

Suomessa luottamus demokratiaan ja julkisiin instituutioihin on suhteellisen korkealla, mutta silti on toistuvasti varmistettava ja huolehdittava siitä, että luottamus myös säilyy. Päätöksenteon on oltava avointa ja osallistavaa, eikä ketään tässä yhteiskunnassa saa jättää ulkopuolelle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

14.52 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen on oikeassa siinä, että samalla kun syntyvyys on laskenut pohjalukuihin, eliniänodote ja keskimääräinen elinikä on kasvanut, mikä on hieno asia. Mutta tämä yhtälö samalla tuo meille kasvavaa työvoimapulaa, se tuo yhä lisääntyvästi myös palvelutarvetta, kun ikäluokat vanhenevat, ja jo nyt me nähdään näitä seurauksia, esimerkiksi tämä paheneva hoitajapula omalta osaltaan siitä kertoo.

Sekin on totta, että pelkästään poliittisin keinoin, perhe- ja väestöpolitiikan keinoin, ei pystytä syntyvyyteen vaikuttamaan kovin paljoa, koska on kysymys arvoista ja asenteista, on kysymys yksittäisten ihmisten valinnoista, ja arvoympäristömme ei enää tue esimerkiksi ihmissuhteiden pysyvyyttä samalla tavalla kuin menneillä sukupolvilla. Pysyvät ihmissuhteet, äidin ja isän sitoutuminen toisiinsa, on kuitenkin lasten hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen kannalta tärkeää. On myös huomioitava, että jos suomalaiset itse saisivat päättää, niin syntyvyys olisi korkeampi, eli ihmiset unelmoivat, perheet unelmoivat suuremmasta määrästä lapsia kuin mitä he saavat. Tässä tulee sitten kysymykseen se politiikka ja millä tavalla me voimme olla luomassa edellytyksiä sille, että ehkä toiveiden mukainen perheluku, lapsiluku voisi perheille tulla.

Kristillisdemokraatit ovat esittäneet esimerkiksi lapsilisien korotusta ja 1 000 euron vauvarahaa myönteisenä viestinä perheille, että vauvat ovat tervetulleita. Toki tarvitsemme myös niitä palveluja, esimerkiksi varhaiskasvatuksen, päivähoidon palveluja ja enemmän tukea perheille kasvatuksen haasteisiin, mutta ajattelen, että tarvittaisiin myös ennakoluulottomia uusia malleja. Esimerkiksi Virossahan monilapsisten perheiden lapsilisien reippaalla korotuksella on saatu syntyvyys nousuun, tai vaikkapa Unkarissa on tehty perheudistuksia, joissa nyt esimerkiksi alle 30-vuotiaat ensisynnyttäjät ja kaikenikäiset vähintään neljän lapsen äidit vapautetaan tuloverosta, ja myös opintolainan saa anteeksi synnyttämällä lapsen alle kolmekymppisenä. Ajattelen, että tämä on aika nerokasta, koska paitsi että tällä kannustetaan saamaan monilapsisia perheitä, niin kannustetaan myös tekemään työtä ja opiskelemaan, koska nimenomaan se äiti sitten vapautetaan veroista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vehviläinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

14.56 **Anu Vehviläinen kesk:** Arvoisa puhemies! Ymmärrän sen, että tämä selonteko antaa mahdollisuuden puhua omista, puolueitten vaalitavoitteista tulevalle vaalikaudelle ja katsoa sitä kautta tulevaisuuteen, mutta pidän myös tärkeänä, että käsitellään näitä isoja tulevaisuuskysymyksiä, jotka on tämän skenaariotyön kautta löydetty. Ja haluan todeta sen, että skenaariothan eivät ole ennusteita eivätkä nämäkään, mitä tässä on esitetty. Mikään näistä sinällään ei sellaisenaan toteudu.

Mutta tuohon edustaja Kontulan puheenvuoroon liittyen ajattelen kyllä sillä tavalla, että itse asiassa meillä on semmoinen kaksoishaaste: Meillä on niitä mustia joutsenia, yllätyksiä, ja sitten meillä on myös semmoisia hiljaa hiipiviä muutoksia, joita me ei samassa hetkessä ymmärretä. Ja yksi esimerkiksi on tämä syntyvyys, joka on mennyt vuosi vuodelta pienempään suuntaan, tai vaikka arvojen muutos, että miksi ihmiset eivät enää kuulu kirkkoon ja näin. Meillä tapahtuu arvopohjaista murrosta koko ajan, ja sitten on näitä isoja yllätyksiä, joita aina sitten tulee. Ja se on totta, mitä Kontula sanoi sekä tämän pandemian osalta että myös tämän Venäjän hyökkäyksen osalta. Kyllä niitä on pystytty näkemään, mutta ne eivät ole välttämättä toimiksi sitten tulleet.

Pyysin tämän puheenvuoron sen takia, että se toinen osa käsitteli nimenomaan sitä, miten päätöksenteossa, lainvalmistelussa pystyttäisiin paremmin ottamaan huomioon tulevien sukupolvien oikeudet, eli sitä, minkälaista elämää me heille teemme. YK lähtee siitä, että tulevilla sukupolvilla ei tarkoiteta nykyisiä sukupolvia vaan vielä syntymättömiä sukupolvia. Mutta kun itse ajattelen 15-vuotiaita, joita me tapasimme asiantuntijoina tulevaisuusvaliokunnan kanssa, niin kyllä minusta he — kun heistä suurin osa, jos tämä planeetta kestää pystyssä, on elossa vielä vuonna 2100 — ovat myös niitä tulevia sukupolvia. Ja korostan sitä, että minusta suomalaisen päätöksentekoon — vaikka meillä on 18 vuoden äänestysikäraja toistaiseksi ja edustuksellinen demokratia — meidän pitäisi pystyä kehittämään erityisesti niitä keinoja, joilla pystytään alle 18-vuotiaitten, joilla ei ole äänioikeutta, osallisuutta lisäämään. He sanoivat meille siinä asiantuntijakuulemisessa: ”Kuulkaa meitä nyt, älkää vasta sitten, kun olemme aikuisia.” Heillä oli erittäin hyviä ajatuksia siitä. Yllättäen ilmastonmuutos ei ollut heidän se suurin huoli vaan sosiaalinen oikeudenmukaisuus, vanhusten tilanne ja naapuruston hyvinvointi, se, miten konflikteja siellä voitaisiin estää. Ja ainakin itse koen, että se oli erittäin herättävää, ja minusta meidän on haettava semmoisia aitoja tapoja, ei vain pelkkää semmoista näennäiskuulemistä. Tämän halusin tähän vielä kertoa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

14.59 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Puisto puhui mielestäni hyvin tästä teknologian hyödyntämisestä, ja jos katsoo hiukan sitä, kuinka Suomessa tai Euroopassa teknologiaa on viime aikoina hyödynnetty, niin vastaus on, että valitettavan huonosti. Esimerkiksi jos vertaa alustatalouden yrityksiä, mitä on syntynyt tässä viimeisen 10—15 vuoden aikana, niin yli 60 prosenttia niistä on Yhdysvalloissa, yli 30 prosenttia niistä on Aasiassa ja vain 3 prosenttia tällä hetkellä Euroopassa, joten siinä jos jossain meillä on valtavasti kehitettävää — ja silloin puhutaan digitaalisten sisämarkkinoiden kehittämisestä ja valitettavasta epäonnistumisesta tähän mennessä.

Ehkä toinen esimerkki Suomen lainsäädännöstä on se, että maailman kymmenestä suurimmasta startup-yrityksestä kahdeksan olisi ollut lähtökohtaisesti Suomessa laittomia tai

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

hyvin vaikeasti täällä perustettavia. No, kertooko se siitä, että olisimme Suomessa onnistuneet lainsäädäntötyössä? Valitettavasti ei.

Kolmas hyvä esimerkki tulee itse asiassa tämän päivän uutisesta siitä, että saimme uudet hienot paperiset passit ja ajokortit nyt Suomeen. Tämä itse asiassa laitettiin Ukrainassa digitaaliseksi saman tien, kun sota alkoi, ja nyt heillä on tällä hetkellä hyvät järjestelmät niin passin kuin ajokortinkin suhteen digitaalisessa järjestelmässä. Missä viipyvät Suomen samanlaiset uudistukset?

Arvoisa puhemies! Ehkä tähän loppuun vielä: Me tiedämme megatrendeistä, mitä maailmassa tulee tapahtumaan: on ilmastonmuutosta, on digitaalisuutta, on väestön vanhenevista ja niin edelleen. No, jos ottaa väestön vanhenemisen, niin Suomessa meillä tulee olemaan vuonna 2040 yli 800 000 yli 85-vuotiasta ihmistä. Tarvitsemme vuoteen 35 mennessä yli 200 000 uutta hoitajaa. Onko mikään puolue Suomessa tehnyt minkäänlaisia tiekarttoja siihen, mistä me hoidamme 200 000 uutta hoitajaa tähän maahan? Ei ole. Me emme puhu — me tiedämme, minkälaisia tulevaisuuden haasteita nämä ovat, mutta tällä hetkellä valitettavasti mikään puolue tai mikään järjestelmä Suomessa ei pysty vastaamaan näihin tulevaisuuden haasteisiin, ja tähän, arvoisa puhemies, toivoisin, että tulee muutos ja nopeasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

15.01 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunta on 30 toimintavuotensa aikana antanut tavattoman paljon lausuntoja ja mietintöjä ja kuullut tavattoman suuren joukon erilaisia asiantuntijoita, ja toiveissa meillä olisi kyllä, että näitä lausuntoja ja mietintöjä hyödynnettäisiin tässä talossa nykyistä huomattavasti tehokkaammin. Itse olen esittänyt, että kun hallitus käy läpi kansainvälisiä tietoja näihin esityksiin liittyen ja toivottavasti käy sukupuoli- tai lapsivaikutusten arviointeja läpi, niin voisiko hallitus esityksiä ja linjauksia valmistellessa samalla tavalla käydä läpi myös tulevaisuusvaliokunnan lausuntoja ja mietintöjä ja sitä materiaalia, mitä se valiokunta on tuottanut, jotta ne monet arvokkaat ja hyödylliset linjaukset tai nostot, mitä siellä on, eivät jäisi hyödyntämättä, eivät jäisi pölytymään sinne hyllyille. Aivan niin kuin tässä on tullut esille, niin esimerkkinä Venäjän tilanteen kehittyminen, Ukrainan karmeaa sota ja toisaalta pandemia, korona, eivät olleet tulevaisuusvaliokunnan jäsenille yllätys, aivan niin kuin täällä edustaja Kontula jo aiemmin puheenvuorossaan hyvin nosti esiin. Eli tätä tulevaisuusvaliokunnan asemaa ja noita lausuntoja ja mietintöjä ja niissä esiin tuotuja asioita toivoisimme hyödynnettävän huomattavasti nykyistä paremmin sekä tässä talossa, tässä salissa että hallituksessa esityksiä ja linjauksia valmisteltaessa.

Tulevaisuusvaliokunta on mietinnössään todellakin nostanut esille eri sukupolvien ja seuraavien sukupolvien huomioimisen myös lainsäädännössä nykyistä paremmin. ”Tulevaisuusvaliokunta katsoo, että seuraavien sukupolvien entistä parempi huomioiminen lainsäädännössä käytännössä tarkoittaa, että valtionhallinnossa tulee linjakkaammin ketjuttaa ennakointiin ja toimintaympäristöanalyysiin, riskien tunnistamiseen ja riskienhallintaan, varautumiseen, säädösvalmisteluun tulevaisuusvaikutusarviointeeseen ja jälkikäteisarviointiin ja virheistä oppimiseen liittyvät prosessit.” Eli kun tätä mietitään ja analysoidaan, niin tässä on kyllä mahdollisuuksia parempaan juoksuun ja parempaan lainsäädäntöprosessiin myös seuraavia sukupolvia ajatellen. ”Lisäksi me tarvitsemme innovaatioita siinä, miten suomalaisessa yhteiskunnassa kyettäisiin systemaattisemmin tunnistamaan pidemmän

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

tähtäimen kannalta tärkeitä tulevaisuuskysymyksiä ja lainsäädäntötarpeita sekä valmistelemaan niitä avoimesti ja ylivaalikautisesti parlamentaarista ja osallistavaa valmistelua hyödyntäen.”

Sitten haluaisin nostaa täältä vielä pari lausumakohtaa:

Tuossa edustaja Vehviläinen hienosti nosti nämä nuoret esiin — aivan mielettömän upea kuuleminen tässä kauden aivan lopulla. Todellakin kuudes lausuma on, että ”valtioneuvoston tulee kehittää toimintatapoja alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille ottaa kantaa tulevaisuusasioihin ja olla aktiivisia toimijoita suomalaisessa päätöksenteossa ja yhteisen kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa”.

Mutta eivät vain lapset ja nuoret, vaan myös ikäihmiset. Seuraava lausuma: ”Valtioneuvoston tulee kehittää keinoja ottaa ikääntyneet paremmin mukaan yhteisen kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen aktiivisina toimijoina esimerkiksi yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa sekä erilaisilla kansalaispaneelilla.”

Sitten erittäin tärkeä terveyteen ja hyvinvointiin liittyvä kymmenes lausuma: ”Valtioneuvoston tulee ennaltaehkäistä terveysongelmia ja pitää yllä väestön fyysistä ja henkistä toimintakykyä ja kulttuurista kestävyttä lapsiperheiden arkea, nuorison mielenterveyttä ja kaiken ikäisten hyviä elintapoja, kuten liikkumista ja harrastamista, tukevilla hyvinvointi-investoinneilla ja yhdyskuntasuunnittelulla ja pitämällä huolta, että koko kasvatuksen ja koulutuksen ketju varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen on kunnossa ja että jokainen oppilas saavuttaa perusopetuksen aikana riittävät perustaidot. Kestäväen hyvinvoinnin ja hyvinvointitalouden edistymisen seurantaan ja arviointiin tarvitaan myös luotettavia ylivaalikautisia määrällisiä ja laadullisia mittareita.”

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

15.07 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja. Harmi, että paikalla on hyvin vähän muita kuin tulevaisuusvaliokunnan jäseniä, koska tulevaisuusvaliokunnan työtä soisi hyödynnettävän paljon enemmän tässä talossa. Tämä on haaste myös muissa maissa kuin Suomessa. Ja me nähdään, että vaikka meillä on tällainen hyvin edistyksellinen, ikään kuin eduskunnan sisäinen ajatushautomo, niin sen työ valitettavasti ei riittävästi välity muihin valiokuntiin ja eduskunnan työhön.

Minun mielestäni tässä työssä ja lausumissa on yksi tärkeä huomio. Nyt, kun siirrytään vaalikauden loppua kohti ja tulevat hallitusneuvottelut ovat pian edessä, olisi äärimmäisen tärkeitä hyödyntää tätä tietopohjaa ja ennakoivaa asennetta myös seuraavissa hallitusneuvotteluissa. Kuitenkin varsin edistyksellisiä selvityksiä ja hankkeita on tehty tälläkin hallituskaudella — ei pelkästään tulevaisuusvaliokunnassa, vaan esimerkiksi kestäväen kehityksen toimikunnassa ja monessa muussakin yhteydessä — eli meillä kyllä tietoa on melko hyvin saatavilla. Meillä on tietoa siitä, että me tarvitaan kestävämpää taloutta, me tarvitaan sosiaalisesti oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa, meidän täytyy investoida koulutukseen ja osaamiseen. Ja jos me ei tätä pohjaa vahvisteta, me ei olla yhtä vahva kansakunta kuin mitä me ollaan oltu tähän asti. Suomi on pärjännyt hyvin. Meillä huolimatta syrjäisestä sijainnista ja vähäisistä, niin arvokkaista luonnonvaroista, että niiden pohjaan voisi rakentaa meidän taloudellista menestystämme, on varsin loistava menneisyys takana, ja toivotaan, että on myös loistava tulevaisuus siitä huolimatta, että me ollaan käyty ja ollaan jo jouduttu käymään keskustelua jatkuvasti muun muassa koulutuksen resursseista.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Me ollaan kansakuntana uskottu aiemmin siihen, että investoimalla osaamiseen Suomi pärjää, ja tällä kaudella mielestäni tähän keskusteluun on palattu aika hyvin. Toivon, että se ei kuukauden päästä unohdu ja pöydällä ole koulutusleikkauksia minkään puolueen taholta. Täällä selonteossa todetaan, että osaavat ja luovat ihmiset ovat Suomen tärkein voimavara — Suomen tärkein voimavara. ”Sivistysperusta rakentuu laadukkaan kasvatuksen, koulutuksen, tutkimuksen ja kulttuurin pohjalle. Suomen kilpailukyky ja hyvinvointi rakentuvat osaamiselle, korkeatasoiselle tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle sekä niiden soveltamiselle.” Jos jotain, niin tämän toivon muistuvan mieleen myös tulevisissa neuvotteluissa tästä ohjelmasta.

Täällä on totta kai käyty myös hyvää analyysiä geopolittisesta tilanteesta, joka on huomioitava ja joka on tullut tällä kaudella meidän silmillemme hyvin konkreettisesti. Euroopassa soditaan. Tulevaisuusvaliokunta todellakin teki aikoinaan ansiokkaan skenaariotyön Venäjän kehityssuunnista, joista kaikkein synkin skenaario — johon harva uskoi — näyttäytyi toteutuvan varsin valitettavan hyvin tässä maailmanajassa. Siitä näkökulmasta voisi ajatella, että tässäkin selonteossa on sellaista, joka todellakin kannattaa ottaa huomioon. Skenaariot eivät tarkoita sitä, että ne toteutuvat välttämättä sellaisenaan — se on epätodennäköistä — mutta siellä on tunnistettu semmoisia kehityskulkuja, jotka kannattaa huomioida ja joista ainakin mahdollisuus kannattaa huomioida. Kuten täällä on moni todennut, meidän täytyy varautua paremmin. Pandemia osoitti sen, että emme olleet valmiita. Myös varautuminen on viisautta, vaikka pahin skenaario ei koskaan toteutuisikaan.

Lopuksi haluan todeta, että täällä on myös erittäin vahvasti huomioitu ilmastokriisiin varautuminen, luontokadon ratkaiseminen, kestävä kehitys, ja nekään eivät valitettavasti ihan aina ole jaettu huolia tässä salissa. Toivottavasti kuitenkin vahva enemmistö pitää huolen siitä, että Suomi edelleenkin pitää kiinni hiilineutraalisuustavoitteistaan ja jopa lisää kunnianhimoa. Se myös tuo meille sitä paljon puhuttua liiketoimintaa, [Puhemies koputtaa] joka sitten myös toimii vaurauden ja hyvinvoinnin lähteenä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Strand.

15.12 **Joakim Strand r:** Tack, ärade talman! Ja kiitos aivan erinomaisista puheenvuoroista salin joka laidalta, mielestäni todella hyvää keskustelua.

Olisin lyhyesti vielä mainostanut näitä tulevaisuusvaliokunnan julkaisuja ja raportteja. Sen lisäksi, että tehdään lausuntoja ja näitä muutamia mietintöjä, erittäin laadukkaita julkaisuja löytyy verkkosivuilta. Tiedän, että niitä hyödynnetään. OECD:n piirissä niitä luetaan Brysselissä, ja varmaan niitä Suomessakin luetaan, ainakin akateemisessa maailmassa, tiedän sen — paljon on tietenkin teknologiaan liittyen, tosi monipuolisia, ja myös moneen muuhun aiheeseen liittyen. Niitä kun lukee, niin ehkä sitten myös tulee vähän sitä rohkeutta, mitä myös muun muassa edustaja Wallinheimo peräänkuulutti. Jos mietitään sitä 200 000 hoitajan lisätarvetta ihan tässä nurkan takana, niin tehdäänkö me aidosti sen eteen tarpeeksi? No, ei varmaan tehdä. Sama koskee näitä mahdollisuuksia. Se, että maailmassa tänä päivänä investoidaan tuhansia miljardeja kaiken kaikkiaan puhtaisiin energiajärjestelmiin globaalilla tasolla, niin tehdäänkö me tarpeeksi, jotta suomalaiset yritykset pystyvät näistä uusista energiajärjestelmistä saamaan ennen kaikkea kauppaa ja sitä kautta hyvinvointia ja vientieuroja Suomeen? En usko, että ihan täysillä vielä tehdään. Toivoisin vielä, että nämä skenaariot ja se analyysi ja tämä mietintökin olisivat pohjana nyt, kun yhä enemmän Suomessakin pyritään vähän pidemmällä tähtäimellä tekemään vaikka Liikenne 12:ta

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

ja näitä parlamentaarisia tki-ryhmiä, jotenkin niin, että sen analyysin, sen pohjan, jonka perusteella rakennetaan näitä myös parlamentaaristen työryhmien puitteissa, olisi hyvä olla sama. Elikkä seuratkaa tulevaisuusvaliokunnan verkkosivuja, niin ei tarvitse lähteä tyhjästä. — Kiitos. [Sari Tanus: Hyvä!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä!

15.14 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Reagoin edustaja Räsänen ja osittain edustaja Wallinheimon käyttämään puheenvuoroon.

Ensinnäkin edustaja Räsäselle: Kyllä, pitää paikkansa, että tulee harjoittaa järkevää perhepolitiikkaa ja kaikilla tavoilla tukea sitä luontevaa väestönkasvua, mikä perheiden puitteissa tapahtuu. Luonnollisesti pitäisi tukea myöskin sitä, että kaikki voisivat saada toiveidensa mukaan lapsia. Tämä on tietysti peruslähtökohta. Mutta silti se perusargumentti on siinä, että jatkuvasti kasvava väestönkasvu tai edes tasaisesti kasvava väestönkasvu ei voi olla tulevaisuutta vaan tämä väestönkasvun ura jossain vaiheessa taittuu globaalissa mitassa, ja luonnollisesti se tapahtuu ensimmäisenä niissä maissa, jotka ovat pisimmälle kehittyneet.

Se, mikä on ollut huolestuttavaa — ja se tuli edustaja Wallinheimon puheenvuorossa hyvin vahvasti esille — on se, että vaikka edustaja Räsänen sanoikin, että ikääntyminen ei ole ongelma vaan se on upea saavutus, niin silti meillä on puheenvuoroja, puhemies, jatkuvasti, tässäkin salissa ja koko yhteiskunnassa, että ikääntyneen väestön määrän nousu olisi joku ratkaisevan suuri yhteiskunnallinen taakka ja ongelma muun muassa hoivavastuun kautta. Tämä on minulle merkillistä keskustelua, miksi me näin puhumme.

Ensinnäkin näistä luvuista. Edustaja Wallinheimo, sanoitteko te niin, että meillä on vuonna 2040 mahdollisesti 800 000 yli 85-vuotiasta ihmistä? [Sinuhe Wallinheimo: Kyllä!] Se tietysti tarkoittaisi yli 200 000:ta hoivahenkilöä, jos se olisi yhden suhde neljään, tai mikä se luku taas onkaan. Väestötilastot eivät kyllä vahvista tätä. Meillä on tällä hetkellä yli 85-vuotiaita ihmisiä noin 150 000 — juuri nyt — ja väestötilastoista saatava demografinen käyrä kertoo, että meillä on noin 380 000 yli 85-vuotiasta vuonna 2050. Tämä olisi se luku, minkä nykyinen väestöennuste meille kertoo.

Kyllä, meillä on siis iäkkäiden ihmisten määrä kasvanut, niin että vuonna 1966 meillä oli 13 000 yli 85-vuotiasta ihmistä, mutta eihän meillä hoivan tarve tuossa mittakaavassa ole kasvanut, räjähtänyt kymmenkertaiseksi vuodesta 66 vuoteen 2018 tai 2020, joilta nämä viimeiset luvut ovat — ei tietenkään ole kasvanut. Kysymyshän on hoivasta, joka yleensä tarvitaan vasta elinkaaren viimeisen viiden vuoden aikana, jollei ihminen kohtaa äkkikuolemaa, ja se on aivan riippumaton siitä, kuinka pitkällä se keskimääräinen odotettavissa oleva elinikä on tai mikä on se iäkkäiden ihmisten keskimääräistaso. Se voi olla yli satakin vuotta jossakin vaiheessa, eikä meidän tarvitse kauhistua siitä, koska ne ovat joka tapauksessa ne viimeiset viisi vuotta, jotka ovat se olennaisin seikka.

Suuri haaste meillä tietysti juuri tällä hetkellä hoivan osalta ovat suuret ikäluokat, jotka alkavat olemaan hoivan tarpeen piirissä ennen kaikkea 2030—2040-luvuilla. Se on se pieni hetki, jolloin sitä siirtymää on tavallista enemmän, kun ne suuret ikäluokat ovat siinä hoivan piirissä. Sen jälkeen tämä tilanne tasaantuu. Ei meidän tässä tarvitse luoda kauhuskenaarioita tämän suhteen yhtään enempää. [Puhemies koputtaa] Suuret ikäluokat ansaitsevat sen hoivan, mikä heille kuuluu.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

15.17 **Anna Kontula vas:** Kiitos! Ensinnäkin totean edustaja Kiljuselle, että nyt aivan uusimman tiedon mukaan ei ole lainkaan varmaa, että ne viimeiset hoivan vuodet olisivat keskimäärin juurikin sen viisi vuotta, vaan itse asiassa näyttää siltä, että hoivan pituus tulee kasvamaan samassa suhteessa kuin terveet elinvuodet tulevat kasvamaan. Tämä johtuu siitä, että elämänkaaren loppupäässä ne ovat muistisairaudet, jotka työllistävät, ja muistisairaudet yleensä vaativat raskaampaa hoivaa [Päivi Räsänen: Niinpä, juuri näin!] kuin esimerkiksi sydän- ja verisuonisairaudet, joihin on aikaisemmin kuoltu jo vähän varhemmin. Eli mitä terveemmin me elämme, mitä enemmän terveitä elinvuosia tulee, niin sitä pidempi olisi sitten tämä jakso elämänkaaren loppupäässä. [Kimmo Kiljusen välihuuto]

Mutta pyysin puheenvuoron kommentoidakseni edustaja Vehviläisen pohdintaa arvopohjan murroksesta. Meillä ei tietenkään ole tietoa siitä, mitä tästä kaikesta syntyy. Se me tiedetään, että maailmankuvallinen homogeenisuus on mennyttä, jos sitä ylipäätään koskaan olikaan. Kiinnostavaa on, että sitä myöten kun nämä tekniset kääntäjät kehittyvät, meille saattaa syntyä erilaisia maailmankuvallisia heimoja myös globaalisti verkkoon niin, että ne eivät välttämättä ole ihmisten arkisten kohtaamisten kanssa juuri missään tekemisissä.

Hiukan osviittaa me voidaan saada siitä, että tämä iso murros, jota nyt käydään läpi, on fossiilikapitalismista luopuminen, ja tämä tarkoittaa muutosta, joka mittakaavaltaan vastaa Ranskan vallankumouksen aikoihin verrattavaa maailmankuvallista murrosta. Jos puhutaan näin isoista muutoksista, ne eivät ole nopeita, ne eivät tapahdu sukupolvessa eivätkä välttämättä kahdessakaan, mutta kun ne tapahtuvat, niin ne muuttavat käytännössä kaiken.

Ne kuitenkin kasvavat myös silloin vanhan päälle, ja itse ajattelen, että esimerkiksi kristillisessä traditiossa se ei välttämättä tarkoita kristinuskon loppua. Se voi yhtä lailla tarkoittaa esimerkiksi sitä, että ihmiskeskeisyydestä kun siirrytään pois, niin sen sijaan, että ihminen on perinteisesti nähty ympäristön ja muiden lajien hallitsijana, jolla on oikeus ympäristön ja muiden lajien hyväksikäyttöön, ihminen nähdäänkin Jumalan tilusten varjelijana, jonka tehtävänä on suojella ja pitää yllä vastuulleen annettua maailmaa. Eli siitä huolimatta, että kysymys on isosta murroksesta, niin koska se on pakosti niin hidas, en usko, ettemkö me siihen ehtisi sopeutua. Sodat ja pandemiat ovat sitten hankalampia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

15.20 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos tulevaisuusvaliokunnalle mietinnöstä. Asiakenttä on tavattoman tärkeä. Tulevaisuutta varten me rakennamme yhteiskuntaa, ja on varauduttava siihen, minkälainen se on, ja toimittava sen mukaisesti tulevia sukupolvia ajatellen. Me valitettavan paljon keskitymme vain siihen, että nyt olisi kaikilla hyvä, mutta unohtamme ehkä liiaksi — koskee myös omaa ajattelua — ajatella sitä, mikä on tulevaisuudessa yhteiskunnan tila ja minkälaisessa yhteiskunnassa ja elinoloissa tulevat sukupolvet elävät.

Kävin läpi tuon valiokunnan mietinnön ja etsin sieltä näkökulmia väestöpolitiikkaan, väestökehitykseen, ja valitettavasti sieltä ei niitä kyllä kovinkaan paljon löytynyt, ei ainakaan varsinaista omaa kappaletta. Minusta se on kyllä iso puute ollut tässä. Ymmärrän ai-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

kataulun ongelmat ja muut, mutta ehkä tulevan hallituksen ja tulevan eduskunnan pitää paneutua paljon paremmin ja tehokkaammin tähän kehitykseen, joka meillä on.

Olen täällä joskus todennut, että sinä vuonna, kun itse synnyin, syntyi 98 085 lasta — me olimme muuten likipitään kaikki kantasuomalaisia, jos niin saa sanoa — ja muutama vuosi aiemmin syntyi yli 100 000 lasta per vuosi. Nyt me, tämä ikäluokka 40-luvun lopulla ja 50-luvun alussa syntyneet, olemme yli 70-vuotiaita, ja meitä on siis edelleen paljon, vaikka suuri osa on tietysti siirtynyt jo ajasta ikuisuuteen. Tämän meidän lähitulevaisuuden vuodet, 10—20 vuotta eteenpäin, pysymme ehkä hengissä, kuitenkin heikkenemme päivä päivältä ja tarvitsemme sitä hoivaa ja hoitoa. Kysymys on sitten siitä, mistä sitä saamme, kuka sitä meille antaa. On nimittäin niin, että tänä vuonna taitaa syntyvyys pudota jo lähelle 40 000:ta eli 40 prosenttiin siitä, mitä sinä vuonna kuin itse synnyin — valtava pudotus — ja tästä joukosta, jotka nyt syntyvät, varmaan aika iso osa on muita kuin kantasuomalaisia. Arvokkaita ihmisiä toki kaikki.

Vielä 60-luvulla syntyvyys oli siellä 80 000:n vaiheilla ellei ylikin vuodessa, mutta vuodesta 70 lähtien, jolloin säädettiin tietysti nykyinen aborttilaki, syntyvyys putosi noin 20 000:lla per vuosi ensimmäisinä vuosina, ja siitä lähtien, vuodesta 1970 lähtien — siitä on nyt 53 vuotta — vuosittain noin keskimäärin 15 000 lasta on jäänyt syntymättä tällä perusteella. Se on, sanotaan, noin 600 000, ylikin, alle 53-vuotiasta poissa tästä meidän kansastamme, suomalaisista. Heistä olisi 30—50-vuotiaita työiässä olevia ehkä 300 000, eli jos he olisivat keskuudessamme, niin meillä ei olisi minkäänlaista työvoimapulaa ja Suomi olisi paljon elinvoimaisempi kuin mitä tänä päivänä on.

No, menneeseen me emme voi palata, mutta voimme tietysti miettiä, mikä on tällä näkymällä tulevaisuus. Kun siellä elämän alkupäässä ihmiset eivät ole saaneet syntyä, niin nyt olemme siinä tilanteessa, että pohditaan, miten tästä suuresta ikäluokasta päästään kunnialla eroon. Nyt pohditaan muun muassa eutanasiaa, joka on aika järkyttävä asia sinänsä noin ihmiselämän ja yhteiskunnan kannalta, että ratkaisu pitäisi sitten näin etsiä. Ei toki tietenkään kukaan terveitä ihmisiä näin ajattele eikä normaalisairaitakaan, mutta ajatuksena se kuitenkin eteen tulee. Tämä tosiasia varmaan on meillä edessä, että meillä ei ole hoitavia ihmisiä [Puhemies koputtaa] omasta takaa, ja minkälaista se sitten on, kun saamme vieraskielisiä, vieraan kulttuurin ihmisiä hoitamaan itseämme vanhuudessa. En näe sitä kovin lohdullisena. [Puhemies: Kiitoksia!] Eli katsokaa nuoremmat tulevaisuuteen ja tunnustakaa tosiasiat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.25 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Koska kyseessä on tulevaisuusvaliokunnan mietintö ja valiokunta on kaikkienensa kovin rohkea erilaisissa kokeiluissa, kuten myös siellä istuvat kansanedustajatkin, niin päätin juuri äsken kysyä tekoälyltä, millaisena se näkee Suomen tulevaisuuden:

”Suomi on tunnettu vahvasta taloudestaan, korkeasta elintasostaan, koulutuksestaan ja innovointikyvystään. Maalla on myös vankka demokraattinen perinne ja hyvinvointivaltion järjestelmä, joka tarjoaa kattavat sosiaaliset turvaverkostot. [Mari Rantanen: Kuka huijaa sitä älyä?] Tulevaisuudessa Suomen talous ja työllisyys saattavat kohdata haasteita väestön ikääntymisen ja teknologisen kehityksen vaikutuksesta. Tämä voi johtaa tarpeeseen uudistaa sosiaaliturvajärjestelmää ja työmarkkinoita vastaamaan muuttuvia olosuhteita. Suomi voi myös kohdata globaaleja haasteita, kuten ilmastonmuutosta, turvallisuutta ja ta-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

louspolitiikkaa koskevia kysymyksiä. Toisaalta Suomen koulutusjärjestelmä ja innovaatiokyky voivat auttaa maata selviytymään näistä haasteista ja löytämään uusia mahdollisuuksia. Esimerkiksi digitalisaatio ja tekoäly voivat luoda uusia työpaikkoja ja tehostaa Suomen taloutta. Lisäksi Suomen luonnonvarat, kuten metsät ja vesivarat, voivat olla tulevaisuudessa arvokkaita resursseja. Yhteenvetona Suomen tulevaisuus riippuu monista tekijöistä, kuten talouden kehityksestä, väestökehityksestä, teknologisista innovaatioista ja kansainvälisistä tapahtumista. Kuitenkin Suomella on vankka perusta ja resursseja selviytyäkseen tulevaisuuden haasteista ja löytääkseen uusia mahdollisuuksia.”

Arvoisa puhemies! Ainakin tekoäly näkee paljon positiivista Suomen tulevaisuudesta. Ehkäpä me poliitikotkin voimme luottaa siihen, että Suomi pärjää myös jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

15.27 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty väestöpolitiikasta keskustelua, ja mielestäni se on erittäin aiheellista, kun puhumme tulevaisuudesta, koska lapset, tulevat sukupolvet ja tällä hetkellä vielä syntymättömät sukupolvet, ovat ne, jotka muodostavat meille tulevaisuuden. Mielestäni ei ole mitään kauhuskenaarioiden luontia — jota ilmausta käytti täällä edustaja Kiljunen aiemmin puheenvuorossaan — kun puhutaan siitä, miten väestökehitys on johtamassa meillä esimerkiksi työvoimapulaan samalla kun palvelutarve kasvaa. Aivan oikein, kuten edustaja Kontula totesi, kyllä myös hoidettavuus ja avuntarve ikävuosien lisääntyessä valitettavasti kasvavat, koska esimerkiksi yhä useammat muistisairaat elävät pidempään muun terveydentilan kohentumisen vuoksi.

Perusongelmana pidän sitä, että meillä politiikkaa tehdään yleensä neljän vuoden jaksoissa ja neljän vuoden tähtäimessä, hallitusohjelmien mukaan ja eduskuntien vaihtuessa, kuitenkin perhe- ja väestöpolitiikan talous- ja tuottavuushyödytän tulevat vasta 20 tai 30 vuoden tähtäimellä, kun syntyvät lapset ovat saaneet koulutuksen ja pääsevät tekemään tuottavaa työtä yhteiskunnassa. Sen takia odottaisin, että kun meillä on tulevaisuusvaliokunta, joka tekee tulevaisuusselontekoja ja katsoo pidemmälle — hallitus on siis tehnyt tämän selonteon mutta valiokunta mietinnön — meidän tulisi pystyä katsomaan pidemmälle myös väestö- ja perhepolitiikan näkökulmasta ja huomioimaan, minkälaista hyötyä myös taloudellisessa mielessä voidaan sitten pitkällä tähtäimellä saada, kun perheisiin ja väestöön panostetaan nyt.

Edustaja Kankaanniemi nosti esiin raskaudenkeskeytykset, ja kyllä itsekkin suren sitä, että meillä joka vuosi jää noin 7 600 lasta syntymättä raskaudenkeskeytysten vuoksi. Sen vuoksi olisi myös tulevaisuustyötä ja olisi myös myönteistä perhepolitiikkaa, että tuettaisiin paremmin perheitä ja naisia vaikeassa elämäntilanteessa, [Puhemies koputtaa] niin että yhä useampi voisi tehdä myönteisen ratkaisun ja ottaa lapsen vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

15.31 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja. Meidän toimintamme tulisi todellakin olla pitkäjänteistä ja politiikkamme johdonmukaista kaudesta toiseen.

Haluaisin nostaa vielä muutaman asian tästä meidän mietinnöstämme: Meidän toiminnan ja linjausten tulisi tähdätä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, ja se hyvinvointi koskee myös taloutta ja talouden tasapainoa. Edustaja Kontulan nostoista haluaisin allevii-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

vata myös sitä, että meidän tulisi elää ja tehdä työtä tasapainossa ympäristön ja luonnon kanssa. Niin kuin vanha sanonta on ”viljellä ja varjella”, se koskee myös kyllä tulevia sukupolvia.

Täältä mietinnöstä: ”Tulevaisuusvaliokunta jakaa sivistysvaliokunnan huomiot osamis- ja koulutustason nostosta, hyvinvoinnista oppimisen edellytyksenä, liikkumattomuuden kriisistä, kulttuurin laaja-alaisesta potentiaalista sekä nuorten osallistumismahdollisuuksista. Tulevaisuusvaliokunta korostaa perheiden ja nuorten hyvinvoinnista huolehtimisen tärkeyttä sekä liikunnan suurta merkitystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.” Eli yksi semmoinen keskeinen asia tulevia hallituskausia ja linjauksia ajatellen on kyllä tämä, jolla on aivan olennainen vaikutus siihen, miten tämä yhteiskunta voi ja kuinka paljon euroja mihinkin asiaan ja millekin sektorille tarvitaan.

Sitten haluaisin vielä ihan viimeisenä nostaa mietinnöstä sen, että on kiinnitetty huomiota erilaisten parlamentaaristen työryhmien ja komiteoiden toimenpide-ehdotuksiin ja merkittäviin selontekoihin ja strategioihin, siihen, että niitä tulisi käsitellä ja ne tulisi huomioida systemaattisemmin vaalien jälkeen ja jo hallitusohjelmaa tehdessä. Tulevaisuusvaliokunnan kuulemisissa on esille noussut tärkeitä tulevaisuuslinjauksia ja toimenpiteitä liittyen muun muassa Liikenne 12 -suunnitelmaan, koulutuspoliittiseen selontekoon, valtiovarainministeriön ilmasto- ja luontostrategiaan, Kestävän kehityksen toimikunnan strategia 2022—2030:een, digitaalinen kompassi -selontekoon sekä tki-työryhmän ja vihreän siirtymän rahoituksen työryhmän tuloksiin.

Eli toisin sanoen eduskunnassa, tässä talossa, on istunut monenlaisia parlamentaarisia ryhmiä, ja osa on kuullut paljon asiantuntijoita, ja sitten on käyty keskusteluja ja viilauksia niin että saadaan yhteisiä linjauksia ja näkemyksiä, että tämä työ ei jäisi hukkaan vaan ne huomioitaisiin ja niitä käytettäisiin jatkossa hyväksi siinä määrin kuin ne edistävät terveyttä, hyvinvointia, tasapainoista taloutta ja elämistä ja työntekoa tasapainossa ympäristön ja luonnon kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

15.34 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja. Minäkin toivon, että kaikki olisi sellaista ruusuilla tanssimista, kuten täällä nyt on tulevaisuutta maalailtu, mutta itse en oikein usko siihen. Edustaja Wallinheimo oli tekoälyltä kysynyt, ja hän oli saanut sieltä semmoisia korulauseita, että kaikki on hienosti, ja jos oikein muistan, niin se sanoi ensimmäisenä, että Suomi on hyvinvointivaltio ja meillä on vahva talous. Totta kai Suomi on hyvinvointivaltiona toiminut, mutta ehkä tässä on eletty hiukan yltäkylläisyydessä. Ja itse vähän epäilen, onko meillä ollut varaa siihen. Onko meillä riittävän vahva talous oikeasti, vai ollaanko me velkarahalla eletty ja saatu pidettyä bruttokansantuotetta korkealla? Rakennusteollisuus esimerkiksi on ollut yksi merkittävä, ehkä liiankin merkittävä, työnantaja ja teollisuudenala. Meillä kuitenkin saisi ehkä olla enemmän vientiä kuin sitä, että me rakennetaan tänne kotimaahan toisillemme rakennuksia velkarahalla. Meillä mielestäni näistä teollisuudenhaaroista ehkä parhaiten ovat menestyneet pikavippiteollisuus, perintäteollisuus, lastensuojeluteollisuus ja tuulivoimateollisuus, ja näihinkin valtavasti ja valitettavasti on tullut mukaan ulkomaisia toimijoita. Ja minun mielestäni se on jonkinlainen epäterve ilmiö, että jos Suomessa on nyt tämmöinen joku fanatismi, uskonto, että nyt pitää rakentaa paljon tuulivoimaa, niin se rakennetaan ulkomaisilla pää-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

omilla, koska Suomi on aika pääomaköyhä maa. Mutta jos se on niin hyvää bisnestä, niin miksi sitä ei tehdä sitten valtion velkarahalla, vaikka nyt sitten valtio-omisteisten yhtiöiden lukuun?

Edustaja Kankaanniemi nosti tuon väestöpolitiikan esiin, ja ne olivat järkyttäviä lukuja, mitä toitte esiin, että syntyvyys on tippunut 40 prosenttiin siitä noin 70 vuoden takaisesta. Kyllähän meidän pitää jotakin tälle asialle tehdä, että sitä vipinää vällyn alla olisi riittävästi, että tänne Suomeenkin syntyisi sitten henkilöitä — Kankaanniemi taisi sanoa, että saako sanoa ”kantasuomalaisia henkilöitä”, ja ei sitä nyt ilmeisesti kiellettykään, niin että olisi hyvä, että tänne syntyisi niitä kantasuomalaisiakin henkilöitä.

Yksi edustaja, joka meillä on tulossa tänne eduskuntaan ehdolle, käytti minun mielestäni hyviä sanoja: me ollaan ryöstetty tulevilta sukupolvilta. Kyllä tämä ehkä pikkuisen sellainen asia on, että näin voi näyttäytyä, että meidän hyvinvointimme on ehkä liiaksi perustunut siihen velkarahaan.

Sitten olen tietenkin huolissani, kun tämä hallitus, mikä meillä on... Esimerkiksi tämä Euroopan unionin elvytyspaketti, joka mielestäni johtaa meitä kohti liittovaltiota, oli jonkinlainen järkytys näin uutena edustajana minulle: me otetaan velkarahaa Euroopan unionille, josta sitten maksetetaan sitä velkarahaa muille maille. Ja mikäli paikkansa pitävät ne lehtitiedot, että niitä meidän velkarojoja on käytetty Italiassa muun muassa pesuhuoneremontteihin, niin ei tämä hyvältä kuulosta. Haluaisin, että me pysyttäisiin kansallisvaltiona Euroopan unionin sisällä ja pidettäisiin siitä kansallisvaltion kulttuurista ja muusta, näistä hyvistä puolista, kiinni.

Ehkä tässä vielä loppuun se, että pikkuisen tuo suomalainen perintöverotus on ollut semmoinen, mikä valitettavasti ohjaa suomalaisia yrityksiä ja niiden myyntiä ulkomaille. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen VNS 16/2022 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle kirkkolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 108/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 44/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 44/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.39 **Mari Rantanen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle uusi kirkkolaki.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Samalla ehdotetaan säädettäväksi eräät siihen läheisessä yhteydessä olevat uudet lait ja ehdotetaan muutettavaksi tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annettua lakia. Nykyinen kirkkolaki on tullut voimaan 1.1.94. Sitä säädettäessä toteutettiin pitkään valmisteltu jako eduskunnan säätämään kirkkolakiin sekä kirkon itsensä säätämiin kirkkojärjestykseen ja kirkon vaalijärjestykseen. Kirkkolakiin ja sen kanssa samanaikaisesti voimaan tulleeseen kirkkojärjestykseen on sittemmin tehty lukuisia muutoksia.

Tarve voimassa olevan kirkkolain uudistamiseen on käynyt ilmeiseksi perustuslakiuudistuksen sekä toimintaympäristön muutosten myötä 2000-luvun alkupuolella. Kirkkolainsäädännön kodifiointiin tähtäävä työ on aloitettu vuonna 2005. Tuolloin ja valmistelun myöhemmissäkin vaiheissa meneillään olleet isohkot osittaisuudistukset johtivat kuitenkin siihen, että kirkolliskokous päätti ehdotuksesta uudeksi kirkkolaiksi toukokuussa 2018. Ehdotus annettiin eduskunnalle, ja sitä myöhemmin täydennettiin täydentävällä hallituksen esityksellä.

Nyt käsiteltävänä oleva esitys kirkkolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi korvaa edellä mainitut hallituksen esitykset. Uuden kirkkolakiehdotuksen valmistelussa on pyritty ottamaan huomioon perustuslakivaliokunnan aiemmasta esityksestä antamaan lausuntoon sisältyvät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset sekä muut eduskuntakäsittelyn aikana esiin nostetut muutostarpeet. Hallintovaliokunta toteaa, että esityksessä on kyse mittavimmasta kirkkoa koskevasta lakiuudistuksesta sitten nykyisen kirkkolain säätämisen. Yhteensä noin sata pykälää siirretään kirkkolaista erillislakeihin, ja kirkkojärjestykseen ja kirkkolakiehdotukseen on otettu pääosin vain säännöksiä, jotka koskevat kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa. Esitys ei muuta kirkon ja valtion välistä suhdetta.

Ehdotus sisältää säännökset kirkon ja sen seurakuntien päätöksenteko-organisaatiosta ja toimivallan perusteista sekä kirkon ja valtion suhdetta, kirkkolain säätämisyjärjestystä ja lainsäädäntövallan delegointia koskevat säännökset. Myös oikeusturvaa ja hallintomenettelyä koskevat säännökset ovat ehdotetussa kirkkolaissa. Kirkon tunnustuksesta ehdotetaan säädettävän edelleen kirkkolaissa, mutta tarkemmat tunnustuksen sisällön määrittävät säännökset on tarkoitus antaa kirkkojärjestyksessä.

Ehdotuksessa ehdotetaan muutamia uudistuksia verrattuna vuoden 2019 esitykseen. Kirkkolain säätämisyjärjestystä koskevaa säännöstä joustavoitetaan jonkin verran. Ehdotuksen mukaan valtioneuvosto tai eduskunta voi kirkkolakia koskevaa lakiehdotusta käsitellessään oikaista sellaisen lainsäädäntötekniisen virheen, joka ei vaikuta lakiehdotuksen sisältöön. Yleisen hallinnollisen kehityksen mukaisesti ja kirkon hallinnon keventämiseksi ehdotetaan kirkon hallintoon kuuluvien alustusmenettelyjen purkamista, mikä korostaa seurakuntien asemaa. Pääsääntöisesti alustusmenettelyjen tilalle ei ehdoteta uutta hallinnollista menettelyä, poikkeuksena uusi kirkollisia rakennuksia koskeva lupamenettely, jonka tavoitteena on turvata kirkollinen rakennussuojelu. Seurakuntarakenteiden muutoksia koskevaa sääntelyä selkeytetään ja menettelyprosesseja yhtenäistetään. Lisäksi henkilötietojen suojaa koskevaa sääntelyä tarkennetaan.

Kirkkolaista ehdotetaan pääosin poistettavaksi kirkon viranhaltijoita koskeva sääntely. Kirkon viranhaltijoista ehdotetaan säädettävän uudessa evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annettavassa laissa, joka on pitkälti yhtenevä kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain kanssa. Sääntelyn yhdenmukaisuuden tavoitteena on helpottaa säännösten tulkintaa ja soveltamista. Kirkkolaissa säädettäisiin kuitenkin edelleen kirkon erityisistä hengellisistä viroista, kuten pappisvirasta ja lehtorin virasta, sekä eräistä virka- ja

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

työsopimussuhteita koskevista säännöksistä, esimerkiksi kelpoisuusvaatimuksista, joita voidaan kirkon palvelussuhteissa edellyttää.

Kirkon työmarkkinalaitoksesta ehdotetaan säädettävän oma laki, joka vastaa pitkälti kirkon keskushallintouudistuksen yhteydessä vuonna 2015 kumottua Kirkon työmarkkinalaitoksesta annettua lakia. Lisäksi Kirkon eläkerahastoa koskevat kirkkolain ja voimassa olevan kirkkojärjestyksen säännökset sekä evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta annetun lain säännökset ehdotetaan koottavaksi uuteen lakiin Kirkon eläkerahastosta.

Perustuslakivaliokunnan mielestä esityksessä on otettu asianmukaisesti huomioon edellisen kierroksen lausunnossa esitetyt säätämisyjärjestykseen vaikuttavat huomautukset. Lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan kuitenkin edelleen erityistä huomiota kirkon tunnustusta koskevaan säännösehdotukseen sekä kirkkolain erityiseen säätämisyjärjestykseen.

Kirkkolakiehdotuksen 2 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi kirkon tunnustuksesta ja tehtävästä. Perustuslakivaliokunta on arvioinut vastaavaa säännöstä aiemmasta esityksestä antamassaan lausunnossa. Valiokunnan mukaan selvästi tunnustuksellinen sääntely ei kovin hyvin sovellu eduskunnan säätämään lakiin mutta voi olla tärkeää kirkon uskonnollisen identiteetin kannalta.

Nyt arvioitavassa esityksessä kirkon tunnustuksesta säätämistä pyritään perustelemaan laveammin. Perustuslakivaliokunta ei kuitenkaan pidä esitettyjä perusteluita täysin riittävinä. Valiokunta toistaa arvionsa, jonka mukaan kirkon tunnustuksessa ei ole kyse perustuslain 76 §:ssä tarkoitettusta kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Perustuslakivaliokunnan mielestä tunnustuspykälän sisällyttäminen kirkkolakiehdotukseen ei kuitenkaan vaikuta nyt arvioitavankaan kirkkolakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut edellistä kirkkolakiehdotusta koskevassa lausunnossa laajasti kirkkolain erityistä säätämisyjärjestystä koskevaa sääntelyä. Perustuslakivaliokunta kiinnitti aikaisempaa kirkkolakiehdotusta arvioidessaan erityistä huomiota eduskunnan lainsäädäntövallan poikkeukselliseen rajoittuneisuuteen kirkkolain alaan kuuluvissa asioissa. Ilman nimenomaista valtuutusta eduskunnan ainoina vaihtoehtoina ovat kirkkolakiehdotuksen hyväksyminen sellaisenaan tai lakiehdotuksen hylkääminen. Toisaalta kirkkolain erityinen säätämisyjärjestys heijastuu muuhun lainsäädäntöön. Lainsäädäntöön ei ole pidetty mahdollisena sisällyttää kirkkolain kanssa ristiriidassa olevia säännöksiä.

Perustuslakivaliokunnan tuolloisen arvion mukaan kirkkolain erityinen säätämisyjärjestys rajoittaa merkittävästi eduskunnan lainsäädäntövaltaa kirkkolain alaan kuuluvissa asioissa ja on tässä suhteessa valtiosääntöoikeudellisessa järjestelmässämme hyvin poikkeuksellinen eikä se ole valtiosääntöisesti ongelmaton. Valiokunnan mukaan se edustaa selvää poikkeusta sekä perustuslain 2 §:n 1 momentin kansanvaltaisuusperiaatteeseen että valtiosäännön keskeiseen lähtökohtaan lainsäädäntövallan osoittamisesta eduskunnan tehtäväksi siten kuin valtiollisten tehtävien jakoa ja parlamentarismia koskevassa perustuslain 3 §:n 1 momentissa säädetään.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota edellistä kirkkolakiehdotusta arvioidessaan kirkkolain erityisen säätämisyjärjestyksen arvioinnin tarpeellisuuteen. Perustuslakivaliokunta toistaa arvionsa. Uudelleenarviointia puoltaa valiokunnan kanta kirkkolain erityisen säätämisyjärjestyksen piiristä ja sen suppeasta tulkinnasta. Eduskunnan valtiosääntöiseen asemaan tukeutuvan arvioinnin on syytä kattaa erityisen säätämisyjärjestyksen ja kirkolliskokouksen aloiteoikeuden sääntely perustuslaissa ja kirkkolaisissa kokonaisuudessaan. Sääntelyn asiasta on oltava selkeää ja tarkkarajaista.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Hallintovaliokunta katsoo, että valtioneuvoston tulee arvioida kirkkolain erityisen sääntämisyjärjestyksen ja kirkolliskokouksen aloiteoikeuden sääntely perustuslaissa ja kirkko-laissa ja arviointi tulee tehdä yhteistyössä evankelis-luterilaisen kirkon kanssa.

Hallintovaliokunta toteaa, että kirkkolainsäädännön kokonaiskodifiointi on alkanut alun perin yli 15 vuotta sitten, ja valiokunta pitää tärkeänä, että uudelleen valmisteltu esitys uudeksi kirkkolainiksi ja siihen liittyviksi laeiksi on saatu nyt eduskunnan käsiteltäväksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan esityksessä on otettu asianmukaisesti huomioon lausunnossa 4/2020 esitetyt sääntämisyjärjestykseen vaikuttavat huomautukset, ja lakiehdotukset voidaan siis käsitellä tavallisen lain sääntämisyjärjestyksessä.

Hallintovaliokunta ehdottaa kirkkolakiehdotukseen tehtäväksi kaksi lainsäädäntötekniistä oikaisua, ja lisäksi kirkon viranhaltijalakiin hallintovaliokunta ehdottaa lisättäväksi säännöksen siitä, että viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus saada vapaata työstään myös hyvinvointialueen luottamustoimen hoitamista varten.

Ja hallintovaliokunnan päätösehdotus: ”Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 108/2022 sisältyvät 3.—5. lakiehdotuksen” ja ”Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.” Mietintö on yksimielinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

15.49 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kiitän lämpimästi hallintovaliokuntaa ja sen puheenjohtaja Rantasta, että tämä esitys on saatu nyt tänne pöydälle, jotta ei kävisi niin, että tämä esitys jäisi pöydälle eduskunnan toiminnan loppuessa. Tätä on niin pitkään valmisteltu, ja kirkolliskokous lähetti tämän eduskunnalle yksimielisenä, ja pidän erittäin arvokkaana sitä, että tämä on saatu myös yksimielisesti käsiteltyä näissä meidän valiokunnissamme.

Kuten hallintovaliokunta tuossa mietinnössä totesi, tässä esityksessä on kyse mittavimmasta kirkkoa koskevasta lakiuudistuksesta sitten nykyisen kirkkolain sääntämisen. Kirkkolakihan juontuu ortodoksisen keisarin ja suuriruhtinaan ajalta, jolloin valtion ja kirkon suhde oli aluksi hyvinkin tiivis. Sadan vuoden aikana kirkon kytkennät valtioon ovat keventyneet ja sen julkisoikeudellinen asema kaventunut, ja jo ennen tätäkin lakiuudistusta on tehty aivan viime vuosinakin tiettyjä kevennyksiä. Voin kertoa teille, että olin kyllä aika hämmentynyt, kun olin kirkollisasioista vastaava ministeri ja pöydälleni alkoi tulla paksuja nippuja esityksiä, joita oli käsitelty monessa, monessa portaassa, kirkollisessa hallinnossa, ja asiat, joita ne koskivat, olivat esimerkiksi Peräseinäjoen sankarihautausmaan nimikilpien tekstin taustan syventäminen, josta ministerin piti tehdä lopullinen päätös, tai esimerkiksi jonkun yksittäisen kirkon valaistuksen uudistaminen tai jonkun hautausmaan aidan korjaaminen. Siis todellakin vielä silloin 2011—2015 tällaiset päätökset tulivat ministerin pöydälle. Itse otin tämän kirkolliskokouksessa heti puheeksi, ja sanoin, että eihän tässä ole mitään järkeä, ei tällaisessa ole mitään järkeä. Tätä on jo onneksi kevennetty, ja tässäkin esityksessä nyt edelleen tätä kirkon hallintoa aiotaan keventää, mikä on järkevää.

Lisäksi tähän liittyy sisällöllisiä uudistuksia. Esimerkiksi seurakuntajaon muutosta koskevia säännöksiä tarkastetaan, seurakunnan jäsenen vaikuttamismahdollisuuksia tuetaan sääntämällä viestinnästä ja tietojenantovelvollisuudesta, ja todellakin tätä kirkon hallintoa kevennetään luopumalla erilaisista alistusmenettelyistä. Ja sitten mahdollistetaan sähköiset kokoukset, sähköinen päätöksentekokyky, mikä myöskin joustavoittaa tätä hallintoa.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Mutta huomionarvoista tässä on mielestäni kuitenkin se, miten suurelta osin kirkkolaki säilyy keskeiseltä sisällöltään entisellään. Perustuslakivaliokunta lausunnossaan totesi, että lakiin liittyvä tunnustuksellinen sääntely voi olla tärkeää kirkon uskonnollisen identiteetin kannalta, ja kiinnitän erityisen huomion siihen, että tämä kirkon tunnustuspykälä jää tähän lakiin — eli pykälä, jossa todetaan, että ”kirkko tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on lausuttu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa sekä luterilaisissa tunnustuskirjoissa”. Kirkon tunnustus ilmaistaan sitten lähemmin kirkkojärjestyksessä, mutta sitten vielä tässä toisessa pykälässä sanotaan näin: ”Tunnustuksensa mukaisesti kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi.”

Perustuslakivaliokunnan mukaan tämä niin sanottu tunnustuspykälä on merkityksellinen myös perustuslain 11 §:ssä turvatun uskonnonvapauden kannalta. Pykälän 2 momentissa luetellaan uskonnon- ja omantunnonvapauden tärkeimmät ilmenemismuodot eli oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus, uskonnollinen järjestäytymisvapaus sekä myös niin sanottu negatiivinen uskonnonvapaus eli oikeus olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Uskonnolliseen yhdistymisvapauteen sisältyy perustuslakivaliokunnan mukaan myös uskonnollisen yhdyskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia, johon sisältyy oikeus päättää uskonnollisen tunnustuksen sisällöstä.

Todellakin tämä tunnustuspykälä on aivan keskiössä kirkon kristillisen identiteetin kannalta, ja ajattelen, että sen säilyvyys on jatkossakin taattava, jotta kirkko saa olla uskollinen sille omalle tehtävälleen, omalle kutsulleen. Kirkkovaltuutettujen ja muiden luottamushenkilöiden asema myös määritellään tässä kirkkolakikokonaisuudessa, ja heillä on myös vastuu olla omalta osaltaan toteuttamassa ja valvomassa myöskin tämän tunnustuspykälän toteutumista. Eli heitä koskee kirkkojärjestys, jossa linjataan, että kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvioitava Jumalan pyhän sanan, Raamatun, mukaan. Tämä on mielestäni tärkeä huomio sanan- ja uskonnonvapauden näkökulmasta kirkon työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja kaikkien kirkon jäsenten kohdalla, joita on siis väestöstämme noin 70 prosenttia — tai ei enää ole 70 prosenttia, alle 70 prosenttia, mutta joka tapauksessa enemmistö suomalaisesta yhteiskunnasta.

Tässä yhteydessä haluan myös kiittää kirkolliskokousta, joka antoi tämän yksimielisesti tänne. Ja eduskunnallahan ei ole mahdollisuutta muuta kuin hyväksyä tai hylätä tämä, ja mielestäni valiokunnat ovat kyllä hyvin asianmukaisesti ja perusteellisesti käsitelleet tämän kokonaisuuden.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sjöblom, olkaa hyvä.

15.56 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kyse mittavasta kirkkoa koskevasta lakiuudistuksesta. Yhteensä noin sata pykälää siirretään kirkkolaista erillislakeihin ja kirkkojärjestykseen, ja kirkkolakiehdotukseen on otettu pääosin säännöksiä, jotka koskevat kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa. Esitys ei muuta kirkon ja valtion välistä suhdetta.

Esityksen tavoitteena on ollut keventää kirkon hallintoa sekä selkeyttää eri viranomaisien rooleja ja toimivallan rajoja, ja esityksessä korostetaan seurakuntien itsenäisyyttä ja toiminnan vapautta. Seurakuntatasolla tehtävistä päätöksistä vastaisivat jatkossa seurakunnat itse.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Kirkolliskokous on hyväksynyt uuden kirkkojärjestyksen, jonka on tarkoitus tulla voimaan nyt samanaikaisesti ehdotettavan kirkkolain kanssa, ja kirkkojärjestyksessä olisivat kirkon toimintaa sekä kirkon tunnustusta, tehtävää, järjestysmuotoa ja hallintoa koskevat tarkemmat ja kirkon sisäiseen lainsäädäntövaltaan kuuluvat säännökset.

Tässä on paljon hyvää, ja tämä on kannatettava lakiuudistus, mutta myös muutamia pieniä huolenaiheita on esitetty. Muun muassa AKI-liitot, joka on Suomen Kanttori-urkuriliiton, Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen teologiliiton yhteinen edunvalvonta- ja kattojärjestö, on tuonut esille muun ohessa sen, että tämän uuden kirkon viranhaltijalain myötä kirkon viranhaltijoilta olisi poistumassa oikeus palata perhevapaalta aiempaan työhönsä, ja kyse on EU:n työ- ja yksityiselämän tasapainodirektiivin edellyttämästä vähimmäistasosta, jota jäsenvaltiot eivät saa alittaa. Nyt kun laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijoista hyväksytään tällaisenaan, kirkon viranhaltijoiden oikeus perhevapaaseen ei enää täytä edellä mainitun direktiivin asettamia vaatimuksia. Jatkossa onkin nyt sitten hyvä tarkkaan seurata tämän osalta uuden kirkkolain seurauksia, ja jos epäkohtia ilmenee tai epäta-sa-arvoa ilmenee, on syytä korjata kirkkolainsäädäntöä tältä osin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

15.58 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Meillä on todellakin käsittelyssä nyt kirkkolaki, jonka uudistamista on tehty vuosia ja vuosia, ja minäkin haluaisin tässä kiittää paitsi kirkolliskokousta, joka lähetti tämän korjatun esityksen yksimielisenä, mutta sitten myös tämän talon valiokuntia, jotka ovat tehneet todella huolellista ja tarkkaa työtä huolimatta tästä hyvin hektisestä ja paineisesta ajankohdasta niin siellä perustuslakivaliokunnassa kuin sitten mietintövaliokunta hallintovaliokunnassa. Ja haluaisin myös kiittää erityisesti hallintovaliokunnan puheenjohtajaa, edustaja Rantasta erittäin kattavasta ja selkeästä paketin esittelystä, koska tämä on todella laaja ja moninainen. Samoin edustaja Räsänen nosti hyvin keskeisiä kohtia tässä esille. Edustaja Sjöblomille: tähän huoleen liittyen toivoisin, että siellä kentällä tämä huoli otetaan vakavasti ja sitten käytännön elämässä ja käytännön toiminnassa huomioidaan se, että viranhaltijat myös voivat palata vapauttansa edeltävään toimeen tai virkaan, jotta käytännössä asiat menisivät siellä kentällä niin kuin lakien mukaisesti kuuluu. Mutta tätä pitkittämättä lämpimät kiitokset.

Tätä on odotettu kentältä hyvin paljon, ja itse asiassa on ollut suuri huoli, ehtiikö tässä hektisessä ajassa, nyt kun tämä kausi on jo aivan viimeisiä päiviä menossa, eduskunta käsitellä, ja iso kiitos siitä, että on ehditty käsitellä ja saadaan tämä maaliin. Tätä on todellakin paljon kentällä odotettu ja toivottu, ja tietysti itselleni myös erittäin tärkeää on se sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapaus. Kaikki nämä asiat meillä kuitenkin evankelis-luterilainen kirkkokin suurena, isona toimijana on huomioinut, niin kuin toisaalta ortodoksi-kirkko ja tänä päivänä myös monet vapaan suunnan kirkot, mutta tämä evankelis-luterilainen vanha, oma kirkko, jos niin sanoisin, on ollut kautta historian ja on edelleen merkittävä toimija ja tekijä, ja meillä on tänä päivänä paljon pahoinvointia, paljon tuen tarvetta, paljon avun tarvetta, paljon kuulemisen tarvetta ja tietysti myös sitä henkistä ja hengellistä ravinnon tarvetta, ja siinä mielessä kyllä puhuimme paljon paitsi terveydenhuollosta, sairaanhoidosta ja niin edelleen, niin siinä rinnalla myös kirkon tehtävä oikeasti on sen hengellisen ravinnon antaminen, Raamatun asioiden ja sen evankeliumin esillä pitäminen. Tänä päivänä meistä monet todella kaipaamme ja tarvitsemme sitä, ja siinäkin mielessä on todella hienoa, että tämä lakipaketti on nyt tässä vaiheessa. — Kiitos paljon.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

16.01 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota vain yhteen kysymykseen — kysymykseen kirkkolain niin sanotusta tunnustuspykälästä. Minä en pidä hyvänä, että kirkkolaissa, tilanteessa, jossa säätäminen tapahtuu tällaisella järjestyksellä, määritellään uskonnon perussisältöjä. Miksi en pidä sitä hyvänä? Sen takia, että koska me täällä maallisessa eduskunnassa päätämme kirkkolaista, se käytännössä tarkoittaa sitä, että periaatteessa uskonnollisen yhdiskunnan sisäisestä asiasta tulee yleisesti lainsäätäjän päätöksen tai vähintäänkin hyväksynnän alainen asia.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että tämä ei ole aivan ongelmattoma — ja useat perustuslakivaliokunnan asiantuntijat kiinnittivät huomiota siihen, että tällainen asetelma ei ole ongelmaton — nimenomaisesti uskonnonvapauden näkökulmasta. Uskonnollisilla yhdiskunnilla tulisi olla oikeus päättää sellaisista asioista, jotka eivät oleellisesti liity hallinnollisiin kysymyksiin, omista sisäisistä uskonnon peruserusperusilareistaan. Syy, miksi perustuslakivaliokunta ei tähän nyt tätä tiukemmin puuttunut, oli se, että otettiin lusikka kauniiseen käteeseen, sillä tästä olisi taas tullut kauhea soppa, ja asia olisi taas viivästynyt vähintäänkin seuraaville valtiopäiville — mutta käytännössä tämä on asia, jonka ongelmallisuus ei kyllä poistu mihinkään tässä yhteydessä, ja minä oletan, että tähän myöhemmässä vaiheessa tullaan vielä palaamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä,

16.03 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Aivan kuten täällä muillekin edustajille, kentältä on tullut palautetta, että asia saataisiin maaliin. Nyt se saatiin ja vielä yksimielisesti, eli erittäin hyvä asia. Tahdon tässä vain kiittää puheenjohtaja Rantasta, että ohjasi tämän veneen maaliin. [Leena Meri: Juuri näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, olkaa hyvä.

16.04 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Haluan omalta osaltani kiittää myös perustuslakivaliokuntaa, joka tämän mietinnön sai valmiiksi, ja sitä kautta hallintovaliokunta kykeni käsittelemään tämän asian loppuun. Tämä todella on ollut täällä edellisellä kaudella, ja nyt tietysti, kun aikataulu meni näin kauhean pitkälle, alkoi olla meilläkin valiokunnassa jo vähän pelko, ehditäänkö tälläkään kaudella käsitellä. Mutta tässä tämä nyt sitten yksimielisenä on, olkaamme siitä tyytyväisiä.

Liittyen tähän edustaja Sjöblomin nostamaan asiaan viranhaltijasta haluaisin vielä sen verran todeta, että ensinnäkin Kirkkohallituksen vastineessa on todettu: ”Viranhaltijan oikeus palata perhevapaalta aiempaan työhönsä: Tältä osin Kirkkohallitus viittaa asiantuntijansa 20.1. antamaan lausuntoon. Voimassa olevaan kirkkolain sääntelyyn verrattuna ehdotettua viranhaltijalain 40 §:n viittausta työsopimuslain 4 lukuun on tarkennettu. Oikeustila ei kuitenkaan muutu, koska viranhaltijan oikeutta viranhoitomääräyksen mukaiseen virkaansa voidaan pitää vahvana sekä vahvempaan kuin työntekijän oikeutta palata aiempiin tehtäviinsä. Tästä syystä ei ole pidetty tarpeellisena erikseen säätää viranhaltijan oikeudesta palata perhevapaan jälkeen virkasuhteensa mukaiseen virkaan työsopimuslain 4 luvun 9 §:n mukaisesti.”

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Tämä samainen säätämistapa, mikä tässä nyt on kirkon viranhaltijoiden osalta, on myös kuntien ja hyvinvointialueiden viranhaltijoiden osalta, joten siinä mielessä tämä sääntelytapa on samanlainen kuin siellä. Siltä osin voidaan ajatella, että kun tämä on samanlainen kuin kuntien ja hyvinvointialueiden viranhaltijoilla, niin silloin se helpottaa näitten säännösten tulkintaa ja soveltamista.

On tietysti selvää, että kun henkilö on virkavapaalla, hänen pitäisi voida todella palata siihen omaan tehtäväänsä. Siitä ei kaikeksi ole kahta sanaa. Nythän se on sitten mustaa valkoisella myöskin täällä Kirkkohallituksen vastineessa, että tämä oikeus on vahva, ja siinä mielessä ei ole ehkä perusteita muuttaa juuri kirkon viranhaltijoista olevaa pykälistöä erillaiseksi kuin mikä se on kuntien ja hyvinvointialueiden osalta. Siinä mielessä on hyvänä nämä pointit huomioida. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

16.06 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! En näe ongelmana sitä, että nimenomaan tämä tunnustuspykälä on kirkkolain tasolla. Ensinnäkin evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous oli yksimielisesti tämän esityksen takana, eli siellä ei koettu, että tässä loukattaisiin kirkon autonomiaa, vaan päinvastoin haluttiin ja toivottiin, että tämä tunnustus olisi nimenomaan lainsäädännön tasolla, ei sille alisteisessa kirkkojärjestyksessä, koska tässä on kysymys itse asiassa kirkon koko olemassaolon ytimeä, eli kirkko rakentuu tämän perustan ja tunnustuksen tasolle. Sikäli kuin itsekin olen näitä kirkolliskokouksen puheenvuoroja kuunnellut ja sieltä mietintöjä lukenut, niin nimenomaan haluttiin saada juuri tämä tunnustuspykälä ikään kuin kiveen hakatuksi, korkealle tasolle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.07 **Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa puhemies! Hyvää keskustelua. Varmasti kaikki ovat tyytyväisiä, että tämä lakipaketti nyt saadaan eteenpäin, siis siitä näkökulmasta, että tämä on toinen kierros, ja ajattelen, että se on kaikkien etujen mukaista totta kai.

Itse olen miettinyt tuolla perustuslakivaliokunnassa aika paljon tätä kirkkolain säätämistä järjestyskokonaisuutta, ja ehkä siinä voisi olla myös tarkastamisen paikka siis siitä näkökulmasta, että nythän meillä on mahdollisuus perustuslakivaliokunnassa joko hylätä taikka hyväksyä, ja aika monesti se on aika iso kokonaisuus ja on aika iso kynnys sitten hylätä pienin perustein, mutta sitten toisessa lain kokonaisuudessa saatettaisiinkin korjata joku asia sieltä. Että kyllä minä ajattelen, että tässä saattaisi olla kyllä tarkastamisen paikka.

Mitä tulee tähän tunnustuksen kokonaisuuteen, tässä varmasti löytyy monenlaisia mielipiteitä, eikä siitä nyt varmaan sen enempää. Ehkä itse olen ajatellut sitä niin päin, että jotta se tunnustuskokonaisuus... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu — Anna Kontula: Sori sori, väärä nappi!] — Edustaja Kontula siellä.

Varmastikin se...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofonin on edelleen pois päältä.

Minä ajattelen, että varmastikin se tunnustuksellisuus olisi enemmänkin kirkon vapauden piirissä, jos se olisi enemmänkin siellä lainsäädännön ulkopuolella, ja sitä kautta se

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

ehkä suojaisi enemmän sitä kirkon vapautta itse määritellä kuin silloin, jos se menisi lainsäädännön kautta, mutta ymmärrän, että tässä on monia, monia näkökulmia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

16.09 **Anna Kontula vas:** Niin, pahoittelut. Kun ei ole ollut talossa kovin kauaa, niin ei vielä oikein osaa näitä nappeja. — Minun mielestäni on tärkeää ymmärtää se ero, että on ihan oikein, että kirkolliskokous päättää tunnustuksesta ja päättää, millaisen paperin se perustuslakivaliokuntaan tai eduskuntaan lähettää, mutta kirkolliskokous ei ole se, joka päättää meillä uskonnonvapaudesta ja siitä, miten uskonnonvapautta tulkitaan ja mikä meillä täyttää uskonnonvapauden ehdot. Ne ovat asioita, joista pitäisi päättää sitten ensisijaisesti perustuslakivaliokunnassa ja toki myös eräissä muissa elimissä. Ja sen takia minusta on tähdellistä, että vaikka kirkolliskokous itsessään olisi yksimielisesti sitä mieltä, että sinne vaan lakiin se tunnustus ja ei haittaa, vaikka se meneekin sitten eduskunnan hyväksynnän kautta, niin se ei sitä valtiosääntöoikeudellista ongelmaa poista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, olkaa hyvä.

16.10 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Itselläni ei ole tähän tunnustuspykälään nyt sinänsä minkäänäköistä intohimoa, mutta olen kyllä hämmästellyt hiukan sitä, että kun me puhumme kirkkolaista ja evankelis-luterilaisesta kirkosta, jonka opetukset ymmärryksen mukaan perustuvat Raamattuun, niin jos se tunnustuksellisuus halutaan pitää siellä pykälässä — itse en näe tässä kyllä minkäänäköistä ongelmaa — niin miksi se ei voisi olla kirkkolaissa. Eikö kirkkolain tehtävä ole juuri kirkkoa säädellä? Enkä saata ymmärtää, miten se rikkoisi kenenkään uskonnonvapautta, että se siellä on, koska eihän henkilö, joka ei tunnusta evankelis-luterilaisen kirkon oppeja, yleensä silloin kai kuulu kirkkoon, ja siltä osin hän sitten voi käyttää sitä omaa uskonnonvapauttaan. Että itselläni tämä akatemiapuoli on täällä kyllä täysin oman ajatusmallini ulottumattomissa, mutta se nyt ei sinänsä millään lailla ihmeellistä ole, me emme aina ymmärrä itseämme viisaampia ja heidän ajatustensa. Mutta se on tässä kyllä sanottava, että en näe tätä millään lailla ongelmalliseksi. Miksi kirkko ei voisi omaa tunnustustansa kertoa omassa lainsäädännössään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

16.12 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Muistetaan nyt kuitenkin, että kristillisen tradition piirissä on useita eri kirkkokuntia ja pelkästään meidän luterilaisen kirkon piirissä on useita eri tapoja hahmottaa sitä, mitkä ovat Raamatun perusteella ne uskon keskeiset tulpipilarit. Ja ei ole mitenkään itsestäänselvää, etteikö... Pikemminkin on oletettavaa, että tällaisia tulkintoja syntyy myös lähivuosikymmeninä uusia, niin kuin niitä on syntynyt koko kristillisen historian ajan. Tämän takia pelkästään se, että meillä on kirkkolaki, jossa mainitaan luterilainen kirkko ja mainitaan Raamattu, ei itsessään vielä tarkoita, että tunnustuksen määritelmä olisi jotenkin vuosituhannesta toiseen vakaa ja muuttumaton. Ja jos sitä muutetaan, jos se vaatii jonkinäköistä päivitystä, niin on parempi, että kulloinenkin uskonnollinen yhdyskunta sen tekee kuin että sen tekee eduskunta tai perustuslakivaliokunta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 108/2022 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 208/2022 vp
Lakialoite LA 20/2019 vp
Toimenpidealoite TPA 76/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 45/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 45/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheen vuoro, edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.13 **Mari Rantanen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen hallintovaliokunnan mietinnön laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi. Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kotoutumisen edistämisestä. Samalla vuonna 2011 voimaan tullut kotoutumisen edistämisestä annettu laki kumotaan. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhdeksää muuta lakia.

Uudella kotoutumislailalla pyritään nopeuttamaan ja tehostamaan maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä. Tämä on tarkoitus toteuttaa parantamalla ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta, nopeuttamalla palveluihin pääsyä, tavoittamalla maahanmuuttajia palveluihin nykyistä kattavammin maahanmuuton alkuvaiheessa sekä kehittämällä kotoutumisen alkuvaiheen palveluita kokonaisvaltaisesti ja työelämälähtöisesti. Tavoitteena on alkuvaiheen kotoutumisen tehostamisen lisäksi muun ohella edistää maahanmuuttajien osallisuutta sekä vahvistaa hyviä väestösuhteita ja kumppanuuksia esimerkiksi järjestöjen kanssa. Hallintovaliokunta pitää esityksen tavoitteita kannatettavina.

Eduskunta on tarkastusvaliokunnan kotouttamisen toimivuutta koskevaan mietintöön 6/2018 perustuvassa kannanotossaan edellyttänyt hallituksen laativan kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman kotouttamistoimien uudistamistarpeista ja toteutettavista uudistuksista sekä antavan sen eduskunnalle selontekona. Eduskunta on samalla edellyttänyt, että hallitus uudistaa selonteon eduskuntakäsittelyn pohjalta kotoutumisen edistämisestä annetun lain kokonaisuudessaan ja tekee tarvittavat muutokset muuhun lainsäädäntöön. Kannanotossa muun muassa edellytetään kotouttamisen merkittävää nopeuttamista sekä kotouttamistoimenpiteiden velvoittavuuden lisäämistä ja niiden vaikuttavuuden parantamista.

Hallintovaliokunta pitää kotoutumista erittäin tärkeänä osana kokonaisvaltaista ja hallitua maahanmuuttopolitiikkaa. Valiokunta pitää myönteisenä, että ehdotetuilla muutoksilla panostetaan erityisesti kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuuteen. Alkuvaiheen toimenpiteillä tulee tähdätä ennen kaikkea maahanmuuttajan mahdollisimman nopeaan työllistymiseen. Valiokunta korostaa erityisesti suomen ja ruotsin kielen osaamisen keskeistä merkitystä maahanmuuttajien työllistymisessä ja yhteiskuntaan kotoutumisessa. Va-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

liokunta katsoo, että kotoutumistoimenpiteiden velvoittavuutta tulee edelleen lisätä ja että maahanmuuttajilta tulee edellyttää suomalaisen yhteiskunnan toimintatapojen, sääntöjen ja arvojen tuntemusta. Valiokunta korostaa lisäksi yksilön omaa aktiivisuutta ja vastuuta kotoutumisestaan.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleenjärjestämistä ja kotoutumisen edistämistä koskevat laajat ja merkitykselliset lainsäädäntöuudistukset on jouduttu käsittelemään eduskunnassa niiden laajuuteen nähden hyvin lyhyessä ajassa vaalikauden lopulla. Tämä on vaikeuttanut eri esitysten yhteensovittamista. Toteutettaessa laajoja uudistuksia samanaikaisesti riskinä on, että kotoutumistoimien jatkuvuus vaarantuu. Kotoutumista tukevien erityistoimenpiteiden ja yleisen palvelujärjestelmän tulee muodostaa johdonmukainen palvelukokonaisuus, joka mahdollistaa asiakkaan palvelutarpeen mukaiset oikea-aikaiset palvelut ilman tarpeettomia viiveitä.

Hallintovaliokunta on saanut asiassa perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnot. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, ykkös- ja kakkoslakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan rikosoikeudellisesta virkavastuusta tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon. Hallintovaliokunta on ottanut perustuslakivaliokunnan edellyttämät muutokset huomioon ja täsmentää kakkoslakiehdotuksen 22 a §:ää ja lisää ykköslakiehdotukseen uuden 96 §:n virkavastuusta.

Kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuutta ehdotetaan selkeytettäväksi uudella kunnan kotoutumisohjelmalla, joka on perustelujen mukaan eräänlainen palvelutarjotin, josta valitaan kullekin maahanmuuttajalle laadittavaan yksilölliseen kotoutumissuunnitelmaan hänen palvelutarpeensa mukaiset palvelut. Kunnan kotoutumisohjelma sisältää vähintään osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin, kotoutumissuunnitelman laadinnan, monikielisen yhteiskuntaorientaation, kotoutumiskoulutuksen, omaehtoiset opinnot sekä ohjausta ja neuvontaa. Kotoutumisohjelman tulee sisältää myös kielitaidon päättöttestaus. Lisäksi kunta voi kehittää omia palveluitaan osaksi kotoutumisohjelmaa. Kunnan kotoutumisohjelma voi sisältää myös esimerkiksi kolmannen sektorin toimintaa.

Valiokunta pitää tärkeänä huolehtia siitä, että kotoutumisohjelma lisää kotoutumisen alkuvaiheen suunnitelmallisuutta ja että erityisesti työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutuminen tehostuu nykyisestä. Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä tulee kuitenkin olla tarjolla myös työssä oleville ja muille Suomeen muuttaneille, joiden tarkoituksena on olla maassa pidempään. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös työn ja opiskelun perusteella Suomeen muuttaneiden kotoutumisen edellytyksiä parannetaan. Esimerkiksi mahdollisuuksia suomen tai ruotsin kielen opiskeluun työn ja opiskelun ohessa sekä perheenjäsenten kotoutumista tulee edistää.

Kunnan vastuuta kotoutumisen edistämisestä laajennetaan ehdotuksen mukaan niin, että sen tehtävänä on laatia mainittu arviointi ja kotoutumissuunnitelma sekä työttömille työnhakijoille että laissa määritellyille, työvoiman ulkopuolella oleville maahanmuuttajille, kuten kansainvälistä suojelua saaville kotivanhemmille ja ihmiskaupan uhreille. Valiokunta pitää tärkeänä, että kotoutuminen käynnistyy mahdollisimman pian maahantulon jälkeen.

Kotoutumisen onnistumisen kannalta on keskeistä, että osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa tunnistetaan nykyistä paremmin yhtäältä ne maahanmuuttajat, joilla on valmius siirtyä nopeasti työelämään, ja toisaalta ne, jotka tarvitsevat työllistymi-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

sen tueksi esimerkiksi ammatillisen osaamisen kehittämistä tai sosiaali- ja terveystalvveluita. Valiokunta pitää perusteltuna, että kotoutumista edistäviä palveluita pyritään kohdentamaan erityisen haavoittuvassa asemassa oleville ja niille, joilla on suurempi riski jäädä yhteiskunnan ulkopuolelle. Valiokunta korostaa erityisesti kotona lapsia hoitavien vanhempien tavoittamista ja pääsyä palveluihin.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan ehdotetun lain mukaan enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelman enimmäiskesto, joka alkaa ensimmäisen kotoutumissuunnitelman allekirjoittamisesta, lyhennetään nykyisestä kolmesta vuodesta kahteen vuoteen. Enimmäisaikaa voidaan kuitenkin tiettyjen edellytysten täytyessä pidentää enintään kahdella vuodella. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on korostettu, ettei kahden vuoden kotoutumissuunnitelman enimmäiskesto ole kaikille riittävä.

Kotoutumiskoulutus, lukutaitokoulutus ja aikuisten perusopetus ovat jatkossakin kotoutumisen alkuvaiheen keskeisiä elementtejä. Niiden saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta kehitetään osana kotoutumisohtelman valmistelua. Valiokunta tähdentää, että kotoutumisohtelman vaikuttavuus riippuu kotoutumiskoulutuksen laadusta sekä siitä, missä määrin maahanmuuttajat toimenpiteisiin osallistuvat. Maahanmuuttajilla tulee olla riittävät kannustimet toimenpiteisiin osallistumiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että kotoutumissuunnitelman ja kotoutumisohtelman noudattaminen on maahanmuuttajalle aidosti velvoittavaa. Oikeutta työttömyysetuuteen voidaan rajoittaa tai oikeutta toimeentulotukeen alentaa jo nykyisen lainsäädännön nojalla, jos maahanmuuttaja esimerkiksi kieltäytyy ilman pätevää syytä osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuun toimenpiteeseen. Valiokunta toteaa, että lainsäädäntöä, jolla pyritään lisäämään toimenpiteiden velvoittavuutta, tulee myös käytännössä soveltaa.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi uudesta monikielisestä yhteiskuntaorientaatiosta, jolla pyritään parantamaan maahanmuuttajien yhteiskunta- ja työelämätietoutta heti maahantulon alkuvaiheessa. Hallituksen esityksen liitteenä olevan asetusehdotuksen mukaan monikielinen yhteiskuntaorientaatio on toteutettava lähiopetuksena, ellei etäyhteyden käyttäminen ole osallistujien maantieteellisestä etäisyydestä tai muusta perustellusta syystä tarpeen. Valiokunta pitää tätä linjausta perusteltuna ja korostaa, että etäyhteyttä tai tulkkausta voidaan käyttää yhteiskuntaorientaation toteutumisessa vain poikkeuksellisesti.

Kotoutumiskoulutukseen lisätään suomen tai ruotsin kielen päättöttestaus. Hallintovaliokunta pitää kielitaidon päättöttestausta hyvänä uudistuksena. Valiokunnan käsityksen mukaan kielitaidon päättöttestaus ei kuitenkaan suoraan lisää koulutuksen velvoittavuutta. Velvollisuuksien laiminlyöminen voi vaikuttaa työttömyysetuuteen tai toimeentulotukeen samalla tavoin kuin nykyisessä lainsäädännössä. Valiokunta huomauttaa, ettei näitä mahdollisuuksia ole saadun selvityksen mukaan käytännössä juurikaan sovellettu.

Kotoutumislakiehdotus velvoittaa toimijoita yhteistyöhön. Lakiehdotuksen mukaan kunnan on tarvittaessa yhteistyössä hyvinvointialueen, muun viranomaisen ja palveluntuottajan kanssa huolehdittava kotoutumista edistävien palveluiden yhteensovittamisesta siten, että yhteensovitettuja palveluja tarvitsevat kotoutuja-asiakkaat, maahanmuuttajat ja maahanmuuttajaryhmät tunnistetaan ja heidän tarvitsemansa palvelut määritetään.

Lakiehdotukseen sisältyi myös voimassa olevaa lakia vastaava säännös paikallistason monialaisesta yhteistyöryhmästä, jollainen kunnan on perustettava, jos kunnassa esiintyvä maahanmuuttajien palvelutarve sitä edellyttää.

Valiokunta toteaa, että maahanmuutto ja näin ollen myös kotoutumiseen liittyvät tarpeet keskittyvät Suomessa voimakkaasti kasvukeskuksiin ja erityisesti pääkaupunkiseu-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

dulle. Asiantuntijakuulemisissa on katsottu, ettei rahoitus huomioi riittävästi kuntien erilaisia tilanteita maahanmuuton suhteen ja isojen kaupunkien rahoitus pienenee nykyiseen rahoitukseen verrattuna, minkä katsotaan liittyvän vieraskielisyyskriteerin toimivuuteen. Pienillä kunnilla on puolestaan haasteita tarjota vastaavaa palvelutuotantoa kuin isot kaupungit.

Lisäksi, arvoisa puhemies, tässä on vielä henkilötietojen käsittelyä ja valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluita, jotka kuntien tulee ottaa käyttöön.

Hallintovaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvät 4, 6 ja 9 lakiehdotuksen, muutettuna 1—3, 5 ja 10 lakiehdotuksen sekä uudet 11 ja 12 lakiehdotuksen, eduskunta hylkää lakialoitteeseen 20/2019 sisältyvän lakiehdotuksen ja eduskunta hylkää toimenpideoitteen 76/2022. Mietintö ei ole yksimielinen. Mietintöön sisältyy perussuomalaisten ja kokoomuksen hylkäysehdotuksen sisältävä vastalause. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

16.24 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Olin itse eduskunnan tarkastusvaliokunnan jäsen viime vaalikaudella, kun laadimme kotouttamisen toimivuutta koskevan mietinnön, ja tämän mietinnön pohjalta eduskunta edellytti, että hallitus laatii kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman kotouttamistoimien uudistamistarpeesta ja toteutettavista uudistuksista, ja aivan yksityiskohtaisesti tässä tarkastusvaliokunnan mietinnössä nostettiin esiin esimerkiksi kotouttamisen merkittävä nopeuttaminen niin, että kotouttamisjakso määritellään pääsääntöisesti yhden vuoden pituiseksi. Lisäksi edellytettiin lisättävän oleskeluluvan saaneen maahanmuuttajan kotouttamissuunnitelmaan kielitaitoa mittaava koe ja myös turvapaikanhakijan vastaanottopalveluihin sisältyvää opintotoiminnan velvoittavuutta lisättiin, esimerkiksi suomalaisen yhteiskunnan toimintatapojen, sääntöjen ja arvojen tuntemusta, ja tähänkin edellytettiin koetta. Eli nämä, mitkä eduskunta hyväksyi, olivat kaikki tarkastusvaliokunnan yksimielisessä mietinnössä.

Ja valitettavasti kyllä täytyy sanoa, että tämä hallituksen esitys ja enemmistön mietintö eivät vastaa sitä, mitä edellinen eduskunta edellytti, eikä se tule tuomaan ratkaisuja niihin polttaviin ongelmiin, joita meillä tällä hetkellä kotouttamisessa on. Nostan esiin ongelman esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten oppilaiden heikossa lukutaidossa, matematiikassa, luonnontieteissä, joissa varsinkin toisen polven maahanmuuttajien kohdalla on tavattoman suuri ero kantaväestöön nähden. Suomessa nämä erot ovat Euroopan suurimpia.

Kielitaitoa tarvitaan työmarkkinoilla, jotta voidaan integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan. Kristillisdemokraatit ovat esittäneet esimerkiksi työmarkkinatukea muokattavaksi niin, että siihen tulisi kielilisä, joka kannustaa nopeaan suomen tai ruotsin kielen oppimiseen, eli työmarkkinatuen rakennetta muutettaisiin niin, että määrä [Puhemies koputtaa] laskettaisiin 80 prosenttiin peruspäivärahan määrästä mutta sitten kielikokeella voitaisiin saada korotettua se siihen 100 prosenttiin.

Sitten toinen ongelma on tämä kasvava jengirikollisuus, johon tämä ei myöskään tuo eväitä. Maahanmuuttopolitiikan ja kotouttamisen epäonnistumisesta on todellakin rohjetava puhua ja tehdä korjauksia [Puhemies koputtaa] ilman leimautumista rasismiin. [Leena Meri: Se on kyllä just näin!]

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

16.28 **Sakari Puisto ps:** Hyvä puhemies! Tässä esityksessä pyritään nopeuttamaan ja tehostamaan maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä parantamalla ohjausta ja neuvontaa sekä kehittämällä palveluita. Käsittääkseni esitys on kuitenkin pitkälti prosessuaalinen, ja se ei anna kuitenkaan tosiasiallisesti kovin konkreettisia parannusehdotuksia erinäisiin ongelmiin, jotka liittyvät erityisesti tiettyjen maahanmuuttajaryhmien syrjäytymiseen ja yliedustukseen esimerkiksi työttömyydessä ja rikostilastoissa. Aiemmin eduskunta myös edellytti kannanotossaan velvoittavuuden lisäämistä, mutta tätä ei kuitenkaan ole oleellisesti tehty.

Itse asiaan esitetty vastalause on ansiokas. Siinä sanotaan muun muassa, että samat maahanmuuttajaryhmät, pääosin Afrikasta ja Lähi-idästä, ovat olleet vuosikautia yliedustettuna työttömyyslukuissa. Turvapaikkaperusteisen maahanmuuton piirissä saapuneet tulijat ovat kaikkiaan taloudellisilta nettovaikutuksiltaan ongelmallisempia kuin muut ryhmät. Suurempi riippuvuus sosiaalityöstä on tietyissä kansalaisuusryhmissä jopa ylisukupolvinen ilmiö. Yksilötasolla tietysti osa sopeutuu, ja hyvä niin, mutta kun puhutaan ryhmistä, niin tosiasia on, että maahanmuuton myötä maassa on suuri määrä ihmisiä, joista monilla ei ole aikomustakaan sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan, ja tämä määrä valitettavasti lisääntyy jatkuvasti.

Miksi näin, ja mitä pitäisi tehdä? On syytä pohtia, voiko suomalainen yhteiskunta nykyisen kaltaisilla säännöillä ja rakenteella ylipäättänsä onnistua näiden maahantulijaryhmien sopeutumisessa — sopeutumisessa toki näillä maahanmuuttajilla itsellään on suurin vastuu. Mitkä ylipäättänsä ovat demokraattisen pohjoismaisen yhteiskunnan kyky ja keinot lopulta puuttua kehityskulkuun siinä vaiheessa, kun maassa oleskelee jo huomattava määrä heikosti sopeutumishaluisia ja -kykyisiä henkilöitä, ja kauanko tässä kestää? Palveluprosessien tehostamisessa puhutaan viikoista, kuukausista ja ehkä jopa vuosista, mutta samalla syytä on kuitenkin esittää kysymys, missä määrin sopeutumista tapahtuu edes vuosikymmenissä ja tapahtuuko sitä ylipäänsä riittävässä määrin missään järkevässä aikahorisontissa. Tarvitaan realistinen arvio siitä, mitä odotukset laajamittaisten maahanmuuttajaryhmien osalta ylipäättänsä ovat. Tässä ensimmäinen iso kritiikkini.

Toki meidän järjestelmässä on myös paljon pielessä. Meillä on passivoiva sosiaaliturvajärjestelmä, meillä on velvoittavuutta hyvin vähän. Niin kuin oltiin nostettu myös tässä vastalauseeseen kritiikissä, on pientä karenssia, pientä leikkausta mutta ei nyt tosiasiaa mitään suurempaa, ja muistaisin, että tässä salissa jo jokin aika sitten tuli ilmi, että oliko se peräti prosentti vai kuinka pieni osuus, joka oli näissä TE-toimistojen päätösten rikkomisessa johtanut edes karensseihin, niin että se oli hyvin pieni luku. Edelleen meidän järjestelmä maahantulon osalta ei juuri sisällä valintakriteerejä sen suhteen, miten tulijat sopeutuisivat Suomeen. Pysyviä oleskelulupia, kansalaisuuksissa asumisaikavaatimukset ovat lyhyitä, ja asiaa ei edelleenkaan edesauta se, että rikosoikeudellinen vastuu erilaisista rikoksista ja rangaistukset ovat kovin lieviä.

Hyvä puhemies! Mitä pidempään meillä on huonoa maahanmuuttopolitiikkaa, sitä syvemmälle me päädytään erilaisiin ongelmiin, ja olisi tuhannesti helpompaa vaihtaa politiikkaa kuin että itse kukin joutuu omassa arjessaan sitten miettimään erilaisia keinoja, miten itse sopeutua erilaisiin ongelmiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

16.32 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Viime kaudella ennen vaaleja tosiaan tarkastusvaliokunta antoi yksimielisen mietinnön kotouttamisen toimenpiteistä. Siinä oli puheenjohtajana sosiaalidemokraattien Heinäluoma ja varapuheenjohtajana keskustasta henkilöitä, ja siellä olivat keskeiset eduskuntapuolueet edustettuina, ja hyvin yksimielisesti tuli tahtotila, että nyt velvoittavuutta, tähän täytyy tulla muutos.

Nyt on sitten seuraavat vaalit edessä, ja näin ei ole tapahtunut. Tämä on todella harmillista, että kun katsoo tätä vastalauseita ja vastalauseita ja asiantuntijakuulemisia, niin kyllä tässä palvelujen lisäämislaista puhutaan ja velvoittavuus loistaa poissaolollaan. Täällä on esimerkiksi todettu, että tässä laissa ei ole kotoutumisen edistämiseksi kovin konkreettisia keinoja. Näissä aikaisemmissa puheenvuoroissa tuotiin esiin näitä kokeita, velvoittavuutta, yhteiskunnan normien ja tietoisuuden lisäämistä ja kielikoetta ja lyhyempiä aikoja siihen, että henkilö itse kotiutuu, eikä niin, että me laitostamme hänet ja ohjaamme häntä polulta toiseen.

Sitten katsoin tästä perussuomalaisten vastalauseesta, jossa on myös kokoomus mukana, että on hyvin merkittävää myös tämä, että täällä lisätään kuntien tehtäviä, ja asiantuntijakuulemisissa on tullut esille, että täällä on osin keinotekoisia päällekkäisiä tehtäviä suhteessa hyvinvointialueeseen ja miksi pitää keksimällä keksiä tehtäviä. Tässä tällä tavalla todetaan: ”Kunta vastaisi myös esityksen perustelujen mukaan lähtökohtaisesti kiintiöpakolaisen vastaanottamisesta lentokentältä, vaikka tehtävä on asiantuntijalausunnoista ilmeväällä tavalla vieras nykyisten kuntien palvelufunktiolle. Asiantuntijalausunnoissa on yksiselitteisesti todettu, että on yhdenvertaisuusajattelun vastaista, että osalle asiakaskunnasta kunnalle säädettäisiin yksityiskohtaisesti tehtäviä esimerkiksi lentokentälle vastaan menemiseen ja ruoan ostamiseen liittyen.” Nyt kyllä kuulostaa aikamoiselta palvelutarjotimelta. Tässä vastalauseessa todetaan, että tämä asettaa kyllä eri ryhmät kuntalaisina eriarvoiseen asemaan. Erittäin, erittäin huolestuttavaa.

Tuossa perussuomalaisten edustaja Puisto piti hyvän puheenvuoron siitä, mitä tämä myös aiheuttaa meidän työttömyydelle ja työllisyydelle ja sosiaaliturvavuudelle. Me olemme puhuneet valtiontaloudesta ja siitä, että meidän on pakko saada näitä menoja leikkattua. Ja perussuomalaisethan ovat esittäneet sosiaaliturviin perustuvan maahanmuuton merkittävää rajoittamista, ja kiintiöpakolaisiakin pitäisi auttaa siellä lähellä. Silloin myös samalla summalla pystyisi auttamaan enemmän ihmisiä. Ei ole mitään järkeä raahata ihmisiä ympäri maailmaa paikkoihin, missä he eivät sitten välttämättä edes sopeudu, ja se on myös meille äärettömän, äärettömän kallista.

Ja sitten täällä tuodaan esille se, kuinka kielten oppiminen olisi avainasemassa. Näitä tulkkauspalveluitahan Suomessa annetaan vuosikautia. Ne tulevat myös erittäin kalliiksi. Siinä pitäisi olla ehdoton raja, että tässä ajassa on se opeteltava ja sen jälkeen pitää itse maksaa tulkkauspalvelut. Tämä on perussuomalaisten linja.

Ja vielä tuossa lopussa, sivulla 91, hallintovaliokunnan perussuomalaisten ja kokoomuksen edustajat ovat hyvin korostaneet henkilön omaa toimintaa, omaa tahtoa, omaa aktiivisuutta. Minä joskus mietin — tuossa hallituspuolueiltakin — että minusta tuntuisi, että nämä ihmiset kotiutuisivat jopa paremmin, kun heiltä vaadittaisiin asioita. He voivat tuntea itsensä jopa toisarvoisiksi, kun heidät tietyllä tavalla jopa leimataan sellaisiksi, että he eivät pärjää ilman, että heitä pidetään kädestä kiinni. Se asenne jotenkin tuntuu hyvin kummalliselta. Jos me ajatellaan ihmisiä, ketkä siirtyvät syystä tai toisesta — suomalaisiakin maailmalle — niin ei siellä ole ketään vastaanottamassa ja heitä kädestä pitämässä, vaan ihmiset ovat aktiivisia, lähtevät itsekin oppimaan asioita. Ja sehän, että henkilöillä ei ole

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

velvollisuuksia, passivoi ihmisiä, ja silloin jotenkin varmaan pidetään vähempiarvoisena. Se on vähän kalskahtanut tässä palveluiden lisäämisessä, että ihan kuin he olisivat jotenkin sellaisia ihmisiä, jotka eivät ymmärrä mitään, kun heille pitää palveluita vain lisätä niin että pitää eväätkin jo viedä paikan päälle. — Joo, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

16.37 Olli Immonen ps: Arvoisa puhemies! Käsitellyssä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan uutta lakia kotoutumisen edistämisestä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksia yhdeksään muuhun lakiin.

Eduskunta hyväksyi 2019 kotouttamista koskevan kannanoton, joka perustui tarkastusvaliokunnan kotouttamisen toimivuutta koskevaan mietintöön, jota myös itse olin viime vaalikaudella mukana laatimassa. Kannanotossa edellytettiin, että hallitus laatii toimenpideohjelman kotouttamistoimien uudistuksista. Siinä myös edellytettiin, että kotoutumisjakso määritellään pääsääntöisesti yhden vuoden pituiseksi. Lisäksi kannanotossa edellytettiin oleskeluluvan saaneen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan sisältyvän kielikoulutuksen velvoittavuutta ja kielitaitoa mittaavaa koetta. Turvapaikanhakijan vastaanottopalveluihin edellytettiin lisättävän opintotoiminnan velvoittavuutta ja suomalaisen yhteiskunnan toimintatapojen, sääntöjen sekä arvojen tuntemusta. Näiden toteutuminen varmistettaisiin myös kokeella.

No nyt käsiteltävä hallituksen esitys ei valitettavasti vastaa eduskunnan kannanotossa hallitukselle asetettua tehtävänantoa eli velvoittavuuden lisäämistä kotoutumiseen. Siinä ei ole konkreettisia parannusehdotuksia havaittuihin ongelmiin, jotka liittyvät tiettyjen maahanmuuttajaryhmien syrjäytymiseen sekä yliedustukseen työttömyys- ja rikostilastoissa. Lisäksi kotoutumisjakson enimmäiskestoksi esitetään kahta vuotta tai pidempää ajanjaksoa. Velvoittavuuden lisäämisen sijaan maahanmuuttajille pyritään tarjoamaan lisää palveluita.

Arvoisa puhemies! Suuri osa maahanmuuttajista jää Suomen työmarkkinoiden ulkopuolelle. Kantaväestöön verrattuna maahanmuuttajataustaisen väestönosan työllisyys on laskentaperusteesta riippuen noin 10—15 prosenttiyksikköä pienempi ja työttömyys noin kaksi ja puoli -kertainen. Esimerkiksi Afganistanista, Irakista ja Somaliasta lähtöisin olevien henkilöiden työllisyysaste on vielä kymmenen maassa vietetyn vuoden jälkeenkin vaivaisen 20 ja 40 prosentin välillä. Tilastojen mukaan maahanmuuttajat nostavatkin Kellan asumistukia, työttömyysturvaa ja toimeentulotukea selvästi useammin kuin suomalaiset. Tietyissä kansallisuusryhmissä suurempi riippuvuus sosiaalityöstä on ylisukupolvinen ilmiö. Suomessa toisen polven maahanmuuttajat työllistyvät huonosti.

Suuri osa kotoutettavista maahanmuuttajista ei saavuta myöskään riittävää suomen peruskielitaitoa. Kielitaidon tavoitetason saavuttaa vain noin kolmasosa kotoutumiskoulutukseen osallistuvista. Maahanmuuttajia tulee velvoittaa nykyistä tiukemmin hankkimaan itselleen riittävä kielitaito mahdollisimman nopeasti. Riittävä kielitaito on sekä maahanmuuttajan itsensä että vastaanottavan yhteiskunnan kannalta ensiarvoisen tärkeää ja myös avainasemassa maahanmuuttajan työllistymisen kannalta.

Arvoisa puhemies! On täysin väärä lähtökohta pitää maahanmuuttajia pelkkänä yhteiskunnan tukitoimien kohteena. Maahanmuuttajia ei tule tuudittaa siihen käsitykseen, ettei heillä ole yhteiskunnassa velvollisuuksia. Kotouttamispolitiikan on nimenomaan kannustettava maahanmuuttajia oma-aloitteisuuteen ja työllistymiseen. Maahanmuuttajien etene-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

mistä kotoutumispolulla on valvottava nykyistä huomattavasti tarkemmin, ja laiminlyön-
tejä varten viranomaisilla on oltava riittävät sanktiomekanismit käytettävissään.

Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset eivät korjaa nykytilan vakavia ongelmia. Ainoa toimiva keino vastata kotoutumisen haasteisiin on kotoutumisvastuun siirtäminen sanktioiden uhalla maahanmuuttajille itselleen. Lisäksi kulttuurisesti vieraista maista Suomeen suuntautuvaa maahanmuuttoa on rajoitettava merkittävästi. Kielteisen oleskelulupa-päätöksen saaneet ja sopeutumiskyvyttömät maahanmuuttajat on puolestaan palautettava takaisin lähtömaihinsa.

Arvoisa puhemies! Suomella on viimeiset hetket käsillä alkaa toteuttaa vastuullista maahanmuutto- ja kotoutumispolitiikkaa. Mikäli maahanmuuton volyyymiin ja ongelmiin ei puututa pikaisesti, on näitä ongelmia jälkikäteen vaikeaa, suorastaan mahdotonta, korjata, aivan kuten Ruotsista ja monista muista Länsi-Euroopan maista voimme nyt havaita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

16.43 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme esitystä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi. On siis jälleen kerran aika puhua kotouttamisesta, maahanmuutosta, hyysäämisestä, paapomisesta ynnä muusta. Lakiin tärytettiin 101 pykälää, ja yhdeksän muuta lakia sotketaan tähän soppaan mukaan. Pidän tätä täysin järjettömänä: tähän aikaan eduskunnassa on hetki vielä jäljellä, ja me vain keksimme lisää ja lisää houkutuskeinoja siihen, että suomalaisen veronmaksajan varoja jää vähemmän ja vähemmän sinne ostovoiman puolelle eli lompakon pohjalle.

Arvoisa puhemies! Mielestämme vastuun kotoutumisesta tulee olla maahanmuuttajalla itsellään. On väärä lähtökohta, jos maahanmuuttajia pidetään vain yhteiskunnan toimien kohteena. Ei voi olla niin, että ei-työperäisille maahanmuuttajille ei aseteta mitään velvollisuuksia, ainoastaan oikeuksia. Heitä opastetaan kyllä hakemaan erilaisia yhteiskuntamme tukia sen sijaan, että heitä olisi opastettu kouluttautumaan tai työllistymään, sopeutumaan maassa maan tavalla -periaatteen mukaisesti.

Hallituksen hirvittävä kiilusilmäinen halu kotouttaa koko maailma Suomeen on käsittämätöntä. Kuntien tehtävät nousevat. Tällä hetkellä kunnissa on rahat loppu, mutta aina vain työnnetään lisää vastuita, velvollisuuksia ja niin edelleen ja niin edelleen, ja lista on loputon. Jos me ajatellaan tätä kokonaisuutta, niin se on taloudellisesti kestävämpi. Tällainen lainsäädäntö on vastuutonta.

Arvoisa puhemies! Kun meiltä perussuomalaisilta aina kysytään ratkaisuja, niin tähänkin, kotoutumiseen, on kyllä olemassa selkeä ratkaisu: se on kansalaisuusperusteinen sosiaaliturva. Kun se joskus tässä maassa saadaan käyttöön, meillä ei nojaile tuolla S-marketin sadevesijärjestelmiin sellaisia henkilöitä, jotka ovat tulleet tänne ainoastaan hyvän suomalaisen sosiaaliturvan perään, vaan tähän maahan tulee silloin aitoja työntekijöitä. Näin se vain kylmänviileä totuus on, ja perussuomalainen politiikka katsookin, että tämän maan vastaanotto, siis ihmisten tänne tuleminen, pitää järjeistää siten, että tähän maahan saapuu, totta kai, niitä osaajia, mielellään myös Keski-Euroopasta ja mistä tahansa päin maailmaa firmoja, jotka kenties työllistävät. Se on taas eri asia ja menee veropolitiikan puolelle, arvoisa puhemies, miten nämä voitaisiin ratkaista. Mutta perussuomalainen politiikka ei hyväksy tätä hyysäämistä, jatkuvaa kulujen nostamista ja suomalaisten lompakolle menemistä, koska mitään muuta tämäkään laki ei tuo tullessaan. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Simula, olkaa hyvä.

16.46 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunta teki perusteellisen mietinnön edellisen vaalikauden lopussa kotouttamisesta ja sen ongelmista. Valiokunnan mietinnössä todettiin, että kotouttamispolitiikka ei nykyisellään toimi, ja valiokunta painotti muun muassa maahanmuuttajan omaa aktiivisuutta ja velvollisuutta ottaa vastuuta omasta elämästään. Nähtiin tarpeelliseksi lisätä velvoitteita ja nopeuttaa kotoutumista.

Eduskunta hyväksyi siis neljä vuotta sitten tarkastusvaliokunnan yksimieliset lausumat muun muassa velvoittavuudesta kielen oppimisessa sekä suomalaisen yhteiskunnan sääntöjen ja toimintatapojen noudattamisesta. No, mitä tapahtui nyt neljä vuotta myöhemmin? Saimme käsittelyymme tämän hallituksen esityksen kotoutumislaista, joka on ihan sitä samaa unelmahöttöä kuin aina ennenkin: palveluita palveluiden päälle, lisää tehtäviä ja vastuu kotoutumisesta kunnille, vaikka samaan aikaan sosiaalipalvelut ovat juuri siirtyneet uusille hyvinvointialueille, lisää pirstaleisuutta ja lisää rahan tuhlausta aivan vääränlaiseen toimintaan. Minkä tähden? Hallituksen ideologian.

Neljä vuotta sitten, vihdoinkin, tunnustettiin myös täällä eduskunnassa perussuomalaisen jo vuosia esillä pitämät ongelmat, mutta silloisen tarkastusvaliokunnan valtava työ romutettiin aivan tämän vaalikauden loppumetreillä tällä hallituksen katastrofaalisella esityksellä. Suomalaiset maksavat viulut, ja ongelmat korjaa joku muu. Kotoutumista tämä lakimuutos ei nimittäin edistä. Näen, että tämäkin jää tulevan hallituksen korjattavaksi, sillä ainoa valonpilkahdus tässä asiassa on se, että laki olisi tulossa voimaan vasta vuoden 2025 alussa. Olisi nimittäin kaikkien kannalta parempi, ettei se tulisi voimaan tässä muodossa laisinkaan.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät voi hyväksyä tällaista toiveunelmiin pohjautuvaa kotouttamispolitiikkaa. Esitämme lakimuutosten hylkäämistä, sillä tämä on räikeästi ristiriidassa eduskunnan hyväksymän tarkastusvaliokunnan mietinnön kanssa, jonka pohjalta tätä koko kotoutumislakia lähdettiin uudistamaan. Vastuun kotoutumisesta tulee olla ensisijaisesti tulijalla itsellään eikä niin kuin on toimittu tähän asti, että maahanmuuttaja on aina yhteiskunnan toiminnan kohteena. Palveluita palveluiden päälle, ei minkäänlaista velvoittavuutta — se passivoi ja opettaa tulijoille aivan väärän asenteen. Jos Suomeen tullaan, on opetettava kieli, sopeuduttava tapoihimme, noudatettava lakejamme, on mahdollisimman nopeasti lähdettävä työelämään eikä jäädä roikkumaan yhteiskunnan palveluiden ja tukien varaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.50 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Työikäisten määrä on Suomessa laskenut viimeisen kymmenen vuoden aikana 130 000:lla, ja lasku vaan jatkuu. Työvoimapula on se, mistä me saadaan viestiä jatkuvasti sekä julkiselta sektorilta että yrityksiltä. Kauppakamarin kyselyssä jopa 70 prosenttia yrityksistä kertoo, että heillä on pulaa tai paljon pulaa osavasta työvoimasta. Erityisesti aloilla, kuten varhaiskasvatus ja hoiva-ala, joilla palkkatasolla ei päästä kilpailemaan, työvoimapula näkyy jo merkittävästi palveluiden laadussa.

On varmasti monta syytä tulla Suomeen työn perässä, mutta on myös yhtä monta syytä olla tulematta. Suomi on kaukainen maa, monen mielestä aivan liian kylmä, meillä on pieni omintakeinen kielemme. Toki meillä on myös puhdas luonto, laadukas koulutus, hyvät mahdollisuudet onnelliselle elämälle, mutta kyllä meidän tulee vahvistaa pitovoimaa tän-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

ne tulevien ihmisten suhteen sekä myös vetovoimaa, että me yhä enemmän saamme houkuteltua työvoimaa.

Ajattelen itse, että maahanmuuttajien erottelusta pitäisi päästä eroon. Meidän tulisi nähdä ne ihmiset tulevana työvoimana kuten myös yhtä arvokkaina ja tarpeellisina ihmisinä, olipa syy tulla Suomeen se, että tuli rakkauden perässä tai it-alan työpaikan perässä tai puolison työpaikan perässä, tai pako Afganistanista tai Itä-Afrikan kuivuudesta.

Kaiken maahanmuuton tulisi olla työhön johtavaa maahanmuuttoa. Maahanmuuttajien kotoutuminen ja syrjimätön pääsy osaksi työelämää ja yhteiskuntaa laajemminkin on ensiarvoisen tärkeää, ja siksi on hyvä, että tätä kotoutumislakia nyt uudistetaan. Ajattelen, että mahdollisuus toimeentulon hankkimiseen työtä tekemällä on jokaisen perusoikeus. Oikeuden ja tosiasiallisen mahdollisuuden työntekoon tuleekin olla yksi tulevien vuosien maahanmuuttopolitiikan keskeisimmistä tavoitteista, ja sen takia meidän täytyy tunnistaa sekä purkaa ne rakenteet, jotka tätä tällä hetkellä estävät. Esimerkiksi nostan nykyiset maahanmuuttohallinnon prosessit. Niitä tulisi käyttää tehokkaammin ja sujuvammin ja päästä pois tästä erittäin pirstaloituneesta maahanmuuton sääntelystä. Meidän täytyy tunnistaa myös se, että Suomi on tutkimusten mukaan Euroopan rasisisin maa, ja se on häpeäksi meille kaikille mutta myös este hyvälle kotoutumiselle.

Tässä kotoutumislaissa on paljon palveluihin ja koulutukseen liittyviä asioita, joita meidän kannattaa edistää yhdessä. Itse asiassa vähän ihmettelenkin, että tällaista pakettia tällä näin syvästi vastustetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sjöblom, olkaa hyvä.

16.53 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! On totta, että kotouttamisohjelmassa on ollut ongelmia. Onnistuneen kotoutumisen täytyy käynnistyä heti maahantulon jälkeen, ja on tärkeää, että maahanmuuttajan osaaminen tunnistetaan, koska se auttaa työllistymisessä ja tarvittaessa samalla hahmotetaan lisäkoulutuksen tarpeet ja vastaavat, jos sellaisia on. Maahan muuttavalla on varmasti myös vahvempi motivaatio työllistyä, jos hän pääsee tekemään samankaltaista työtä, jota hän on kotimaassaan tehnyt tai johon hänellä on koulutus lähtömaastaan. On erittäin tärkeää myös tunnistaa, keillä on valmius heti siirtyä työelämään ja ketkä tarvitsevat työllistymiseen tukea tai mahdollisesti sosiaali- ja terveyspalveluita. On huomioitava, että osa maahantulijoista voi olla hyvinkin traumatisoituneita riippuen siitä, mistä olosuhteista he tulevat. On tärkeää, että kotoutumista edistäviä palveluita pyritään kohdentamaan erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville ja niille, joilla on suurempi riski jäädä yhteiskunnan ulkopuolelle.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa korostimme, että osallisuus heti kotoutumisen alkuvaiheesta alkaen on avainasemassa kotoutumisen onnistumisen kannalta. Kotoutuminen on kaksisuuntainen prosessi, joka edellyttää sekä maahanmuuttajien että vastaanottavan yhteiskunnan sitoutumista sekä motivaatiota.

On selvää, kuten vastalauseessa todetaan, että maahanmuuttajien on oltava valmiita sitoutumaan kotoutumista edistäviin toimiin. Lisäksi vastalauseessa todetaan, että kotoutumisen keskiössä tulisi korostaa yksilön omaa vastuuta nykyistä enemmän. Tämä tarkoittaa, että heiltä odotetaan ja edellytetään sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja samalla heitä myös kohdellaan itsenäisinä toimijoina, jotka kantavat vastuuta omasta elämästään. Tietysti samaan aikaan on selvää, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevia pitää auttaa ja tukea, ja heidän tunnistamisensa onkin kotoutumisprosessissa hyvin tärkeää.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

16.55 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Kotoutumisessa onnistuminen on tulevien vuosien meidän iso yhteinen haaste. Ajattelen itse niin, että se on myöskin testi meille siitä, kykenemmekö turvaamaan tämänkaltaisen suomalaisen hyvinvointivaltion, koska on ihan selvää, että ikääntymisen johdosta me tarvitsemme yhä enemmän työvoimaa suomalaiseen työelämään ja tässä työssä vieraskieliset ovat tärkeässä roolissa. Aivan kuten tämä viime kauden tarkastusvaliokunnan mietintö meille kertoi, meillä on kyllä paljon parantamisen varaa kotoutumisessa, ja nyt tällä lakiehdotuksella lähdemme tätä korjaustyötä tekemään. Tässä lakiehdotuksessa suunnataan erityistä huomiota sekä kielen oppimiseen, joka on aivan keskeinen osa onnistunutta kotoutumista ja suomalaiseen yhteiskuntaan kiinnittymistä, että myöskin työelämän ulkopuolella oleviin vieraskielisiin, erityisesti naisiin, ja tämä on mielestäni myöskin tärkeää.

Arvoisa puhemies! Kun katsoin tätä tarkastusvaliokunnan mietintöä — en tiedä, kuinka moni täällä on itse asiassa lukenut sen tai katsonut näitä kannanottoehdotuksia, mutta sattuneesta syystä itse olen katsonut sen läpi, lukenut huolella, sillä sitä oli kirjoittamassa, puheenjohtamassa, aikaisemmalla kaudella istunut edustaja Heinäluoma — niin mielestäni tämä hallituksen lakiesitys itse asiassa täyttää aika hyvin nämä kannanottoehdotukset, koska:

Täällä ensimmäisenä lukee: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman kotouttamistoimien uudistamistarpeesta.” No, se on nyt tehty.

Toinen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa kotouttamislain kokonaisuudessaan.” Se on nyt tehty.

Kolmas: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii kotouttamisen merkittävästä nopeuttamisesta siten, että kotouttamisjakso määritellään pääsääntöisesti yhden vuoden pituiseksi.” Se on nyt tehty.

Neljäs: ”Eduskunta edellyttää, että kotouttamisen toimivuuden parantamiseksi ja nopeuttamiseksi hallitus siirtää kotouttamispalveluiden kokonaisvastuun kunnille.” No sekin on nyt tehty.

Viides kohta: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että maahanmuuttajien työllistymistä tukevien palvelujärjestelmien ja -rakenteiden toimivuutta parannetaan.” No, sekin on nyt tehty.

Ja kun tämä mietintö oli yksimielinen, eli tässä olivat mukana kaikki eduskuntapuolueet, toivoisin, että katsoisimme tätä asiallisesti ja voisimme todeta, että tämä laki ei ratkaise kaikkia kotoutumisen haasteita mutta se vie tätä asiaa kuitenkin merkittävästi eteenpäin. Siksi olen tyytyväinen, että eduskunta on vielä viime metreillä kyennyt panostamaan tämän tärkeän hallituksen esityksen läpiviemiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.58 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Olin viime kaudella tarkastusvaliokunnan varajäsen ja jonkin verran osallistuin sen työskentelyyn, ja silloin siellä todella syntyi tämä yksimielinen mietintö kotouttamistoiminnan kokonaisuudistuksesta. Siinä oli paljon todella hyviä kohtia, tai oikeastaan kaikki olivat hyviä kohtia, ja se on eduskunnan vahva tahto, koska se oli yksimielinen niin valiokunnassa kuin täällä salissa. Siksi se olisi pitänyt ottaa selkeästi pohjaksi, kun hallitus uudistaa nyt tällä esityksellä, jota nyt mie-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

tinnön pohjalta käsittelemme, tätä tärkeää asiakokonaisuutta. Näin ei valitettavasti ole kuitenkaan tapahtumassa, ja eräiltä osin tässä mennään väärään suuntaan hallituksen poliittikan johdosta.

Arvoisa puhemies! Täällä opposition suunnalta on jo käytetty monia erittäin hyviä ja perusteltuja puheenvuoroja tämän esityksen ongelmista, enkä mene niihin nyt sitten sen syvemmälle. Yleisesti totean, että meidän pitää ajatella maahanmuuttoa inhimilliseltä, humanitaariselta pohjalta mutta myös taloudelliselta pohjalta, koska elämme tässä maassa erittäin vaikeitten taloudellisten ongelmien kanssa. On selvää, että auttamalla hädässä olevia ihmisiä heidän kotiseutunsa lähellä voimme auttaa ihmismäärällisesti valtavan moninkertaisesti kuin jos ottaisimme heitä tänne kalliin kustannustason Suomeen. Tämän pitäisi olla aivan selvä, että apu siellä on tehokkaampaa kuin täällä. Se on ihan luonnollisista tekijöistä johtuvaa, ja se kannattaisi ottaa lähtökohdaksi.

Arvoisa puhemies! Meitä täällä eduskunnassa taitaa olla noin 170 edustajaa, jotka olemme myös kunnallispolitiikassa vahvasti mukana, ja siksi tätä hallituksen esitystä kannattaa katsoa vähän nyt kuntien kannalta, joille tässä tehtäviä siirretään, että miten se tapahtuu. Kuntalaisilla on itsehallinto, joka kunnissa toteutuu. Tässä esityksessä kuitenkin nyt hallitus menee erittäin yksityiskohtaiseen sääntelyyn kuntien puolesta lainsäädännöllä. Tämä on täysin vastoin sitä peruslinjaa, mikä on ollut edellisillä hallituksilla, ja kun katsoin tuota nykyisen hallitusohjelman sivuilla 106—107 olevaa kuntapoliittista osaa, niin kyllä sielläkin se on — vaikkei nyt ihan niin selkeästi kuin aikaisemmin — että kuntien päätösvaltaa lisätään eikä vähennetä säätämällä lainsäädännöllä kovasti yksityiskohtaisia säädöksiä, joita kunnat sitten joutuvat noudattamaan. Tähän kohtaan vastalauseessa on erittäin hyvin paneuduttu ja kerrottu myös, millä lailla tämä tapahtuu.

Toinen tekijä on se, että jo vuosikymmenten ajan hallitusohjelmissa on lukenut, että jos kunnille annetaan lainsäädännöllä uusia tehtäviä tai velvoitteita, valtio korvaa ne sataprosenttisesti, ja näin lukee myös nykyisen hallituksen ohjelmassa. Nyt tämän esityksen ja mietinnön pohjalta meillä ei ole varmuutta asiasta — vastalauseen mukaan on jopa niin, että täyttä korvausta kunnille ei tule näihin tehtäviin, jotka kuitenkin hyvin yksityiskohtaisesti ja tarkasti siirretään kuntien vastuulle. Samanaikaisesti todellakin hyvinvointialueuudistus vie keskeisiä toiminta-aloja, eli sosiaali- ja terveydenhuollon, pois kunnilta — on vienyt tämän vuoden alusta — mikä johtaa siihen, että koko järjestelmä jossakin määrin ontuu. Lienee selvää, että hyvin pian joudutaan — ehkä seuraava hallitus jo joutuu — sekä taloudellisista että toiminnallisista syistä uudistamaan tämä kotouttamisjärjestelmä, ja silloin on syytä ottaa tämä tarkastusvaliokunnan mietintö pohjaksi ja muuttaa nämä tähän esitykseen sisältyvät epäkohdat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen, Hanna, olkaa hyvä.

17.03 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee kipeästi osaajia ulkomailta. Väkemme vanhenee, ja jo tällä hetkellä yritykset kokevat, että suurin este kasvulle on se, että ei löydy osaajia. On ihan väistämätöntä, että meille tulee maahanmuuttajia siksi, että he hakevat työtä täältä, eivätkä myöskään edelleenkaan kriisit maailmalla varmasti ainakaan vähene, ja humanitäärisistä syistä on ihan välttämätöntä, että Suomi kantaa osuutensa, vastuun apua tarvitsevista, eli myöskin humanitäärisistä syistä maahanmuuttajia edelleenkin Suomeen tulee.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Täällä aikaisemmassa puheenvuorossa muun muassa edustaja Heinäluoma hyvin kuvasi aiemman eduskunnan tahtotilaa ja kuvasi eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietinnön lausumia ja toiveita lainsäädännön kehittämiseksi ja sitä, kuinka hyvin nyt sitten tällä hallituksen kotoutumislakiesityksellä pyritään näihin eduskunnan toiveisiin ja tahtotilaan vastaamaan.

Emme kaikilta osin ole onnistuneet kaikkien maahanmuuttajien kotouttamisessa, ja maahanmuuttajien työllisyysaste on muuta väestöä alhaisemmalla tasolla, ja siksi uudistuksia tarvitaan. On tärkeää, että kotoutumistoimet ensinnäkin alkavat varhaisemmassa vaiheessa, heti, kun maahanmuuttaja saapuu Suomeen, riippumatta siitä, mistä syystä hän saapuu, ja että selkeytämme myöskin näiden kotoutumispalveluiden vastuukysymyksiä ja työnjakoa. Ja nyt tässä lakiesityksessä näin tehdään ja pystytään paremmin sitten vastaamaan siihen, että jatkossa maahanmuuttajat tänne tullessaan oppivat kielen ja työllistyvät ja pääsevät aidosti osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Aiemmin kaikki maahanmuuttajaryhmät eivät ole olleet näiden kotoutumispalveluiden piirissä, mutta jatkossa sitten ovat, eli esimerkiksi kotona lapsia hoitavat äidit ja humanitäärisistä syistä tänne tulleet pääsevät myöskin kotoutumispalveluiden piiriin, ja heille laaditaan kotoutumissuunnitelma, ja uskon, että tätä kautta tilanne paranee ja heidän työllisyysasteensa saadaan nousuun.

Erittäin kannatettava tämä hallituksen lakiesitys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.05 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä on yksi hyvä asia, ja se on se, minkä unohdin itse asiassa esittelypuheenvuorossa sanoa, että tämä tulee voimaan 1.1.2025. Tältä osin tämä koko lakihässäkkä on mahdollista kumota ja tehdä uudelleen, sikäli mikäli kansalaiset valitsevat eduskuntaan sellaisia puolueita, jotka sen sitten todella tekevät.

Tässä kotoutumislaisissa on 101 pykälää — 101 pykälää sitä varten, että maahanmuuttajat voisivat kotoutua. 101 pykälää, ja yksikään niistä ei velvoita yhtään maahanmuuttajaa tekemään yhtään mitään sen kotoutumisensa eteen. Tässä on tämän lain suurin ongelma. Kun täällä on aikaisemmissa puheenvuoroissa puhuttu, että on mahdollista esimerkiksi alentaa toimeentulotuesta rahaa, jos henkilö ei sitoudu siihen omaan kotoutumissuunnitelmaansa tälläkään hetkellä, niin tarkistin tuon tuossa juuri. Kun kotoutumisen selonteko annettiin, hallintovaliokunta pyysi näitä tietoja, ja saimme silloin tietää, että toimeentulotukea on alennettu vuonna 2019 seitsemän kertaa, vuonna 2020 kerran ja vuonna 2021 nolla kertaa. Eli kyllä käytännössä on niin, että tätä mekanismia ei käytetä laisinkaan.

No, sitten kun mennään tähän varsinaiseen lakiesitykseen, niin tämä on siis todella täynnä palvelutarjotinta, mutta täällä ei ole sitä toista tarjotinta toisessa kädessä, jossa olisi jonkunäköisiä velvoittavuuksia. Eli käytännössä suomalainen yhteiskunta palvelee ihmiset pilalle. Tässä yhteydessä tykkään yleensä kertoa tarinan eräästä maahanmuuttajataustaisesta henkilöstä, joka on tullut Suomeen 90-luvulla. Silloin kun hän tuli, ei ollut kotouttamispalveluita, ja hän sanoo suoraan, että siinä vaiheessa, kun tässä maassa kotouttaminen alkoi, niin kotoutuminen loppui, koska suomalainen yhteiskunta passaa nämä ihmiset käytännössä katsoen niin piloille kuin olla ja voi. Ei ole tarpeen tehdä mitään, kun kaikki hoiuu. Kyllä siitä pidetään huolta.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Suurin ongelma tässä mielestäni on se, että kun muiden henkilöiden sosiaalipalvelut siirrettiin tämän vuoden alussa hyvinvointialueelle, niin mitä tapahtuu — tämä hallitus tuo ja tunkee kahdessa viikossa tästä eduskunnasta läpi valtavalla kiireellä esityksen, jossa kuntiin annetaan velvoitteet pitää huolta kotoutumisesta: Täällä, kuten edustaja Meri jo kertoikin, täytyy olla vastassa lentokentällä, täällä edellytetään, että on valmiiksi asunnot, on kalustettu asunnot, sen lisäksi olisi tärkeää jatkossa avustaa henkilöä muiden kalusteiden, käyttötavaroiden ja elintarvikkeiden ostossa, mikäli sille on tarvetta. Tällöin kunnan työntekijä, esimerkiksi maahanmuutto-ohjaaja, voisi osallistua henkilön kanssa asiointiin. Kunnan tulee myös avustaa henkilöä asuntoon ja kuntaan tutustumisessa. Kysynpähän nyt ihan vaan, onko tämä oleskelulaki vai kotoutumislaki.

Käytännössä katsoen asiantuntijakuulemisessa Espoon kaupunki hämmästelee suunnattomasti nimenomaan tätä kuntien velvoittavuutta tässä laissa. Täällähän on muun muassa muitakin kohtia, joita pitäisi sitten kuntien tehdä. Täällä pitäisi kuntien myöskin sen lisäksi, että tutustutaan siihen kuntaan — ilmeisesti, en tiedä, millä tavalla — varmistaa henkilötunnuksen ja kotikunnan rekisteröinnit, työnhakijaksi rekisteröityminen, sosiaaliturvan piiriin pääsy, matkustusasiakirjojen hankkiminen, pankkitilin avaaminen. Mikä osuus tässä on tällä maahanmuuttajalla? Tämä on oleskelulaki, tämä ei ole minkäänäköinen kotoutumislaki. Tästä ei itse asiassa puutu kuin yksi pykälä, jossa edellyttäisi, että kunta levittää sinne lentokentälle punaisen maton ja tilaa sinne myöskin torvisoittokunnan.

Tämä on siis täysin käsittämätöntä. Minun täytyy kyllä suoraan sanoa, että minä ihmettelen, että tässä taloustilanteessa, jossa meillä henkilöt eivät saa kunnollisia sosiaali- ja terveyspalveluita hyvinvointialueilta, me ikään kuin asetamme etusijalle maahanmuuttajat ja heidän palvelunsa, tällaiset palvelut, myös kauppa-asiointit, kunnassa. Ei niitä ole tarjottu vammaisille tai vanhuksille, meidän omille kansalaisillemme. Kyllä sanoisin, että prioriteetit ovat erikoiset. Ja keskustan osalta sopii kysyä, onko tämä myös keskustan prioriteeteissa, että meillä nimenomaan tällaiset erikoispalvelut annetaan vieraille samalla potkien omia päähän. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

17.11 **Ari Koponen ps:** Niin, tästä on hyvä jatkaa edustaja Rantasen jälkeen. Kun kuuntelee vaikka omasta kotikaupungistani, Tuusulasta, niin kun ukrainalaiset tulivat tänne, he ovat lähteneet itse tutustumaan kaupunkiin ja käyttävät julkisia kulkuneuvoja ja tekevät itse näitä asioita.

Tosiaan, kun on oikeuksia, niin on myös velvollisuuksia, ja kyllähän kielitaito on yksi näistä. Se on myös yksi mittari ihmisen omasta halusta kotoutua. Jos hän haluaa oppia kielen, niin kotoutuminen on myös hyvin paljon helpompaa. Tämä kielitaitokysymys tulee monesti eteen myös täällä eduskunnassa ja valiokuntatyöskentelyssä, ja täytyy kyllä omasta kokemuksesta sanoa se, että kyllä perussuomalaiset on melkein ainut puolue, joka täällä oikeasti vaatii tätä kielitaidon oppimista tulijoilta. Jos perussuomalaiset eivät sitä valiokunnissa vaatisi, niin ei siellä kyllä kukaan muu sitä vaatisi. [Eveliina Heinäluoma: Ei pidä paikkaansa!]

Tosiaan, kun on oikeuksia, on velvollisuuksia, ja silloin näillä ihmisillä pitää olla omaa aktiivisuutta, muuten ei tule mitään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

17.12 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa puhemies! Kuntien velvoittaminen tällaisella tavalla on kyllä todella käsittämätöntä erityisesti tässä tilanteessa ja tähän sote-uudistukseenkin viitaten. Ja sitten toisaalta, kun varmasti suunnilleen kaikki täällä olevat tietävät, että kuntatalouden tilanne on nyt jo vaikea. Osin tietysti koronatuista johtuen se on tällä hetkellä jonkinlaisessa kuosissa, mutta näkymät ihan lähivuosille ja lähiajoille ovat erittäin vaikeat. Kun valtiontalous on pantava väistämättä kuntoon lähivuosina, niin valtio ei voi lisätä samanaikaisesti kunnille uusia velvoitteita, jotka rahoitettaisiin valtion toimesta. Valtiolle ei ole tällaiseen varaa, ja silloin ne jäävät kuntien vastuulle. Monet uudistukset — sanotaan nyt oppivelvollisuuden jatkaminen ja pidentäminen ja niin edelleen — ovat lisänneet kuntien menoja pysyvästi, vaikka tämä hallitus on luvannut, että kaikki korvataan, ja tässä on käymässä samalla tavalla. Kunnille lyödään lisää laskua, lisää tehtäviä ja todellakin vielä erittäin yksityiskohtaisella sääntelyllä, ja silloin ollaan kyllä väärällä tiellä.

Mitä te, arvoisat edustajat, sanotte kotikunnissanne, joihin tulee näitä maahanmuuttajia, joille kotouttamista pitää järjestää, kun siellä palkataan uusia neuvoja, opastajia, pankkitilin avaajia, lentokentällä päivystäjiä ja niin edelleen samanaikaisesti, kun kouluilla on valtava rahanpuute ja monessa muussa toiminnassa on vahvaa vajausta henkilöstöstä ja rahoista? Tällaisella tavalla täysin tarpeettomasti lisätään näitä vaikeuksia. Ajatellaan nyt vähän pitemmälle tässä ja tehdään järkeviä päätöksiä: hylätään tämä laki.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.15 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Sanotaan, että työ on paras kotouttaja, ja näin se varmasti onkin. Suomessa kuitenkin jo tällä hetkellä kotouttaminen on ongelmissa sen takia, että niille kotoutujille opetetaan ensimmäisenä ihan kaikki kommervenkit, miten saa rahaa miltäkin luukulta. Tämä on sellainen tilanne, että tämä kotouttaminen ei voi toimia minään bisneksenä, koska ne tulokset ovat näin heikkoja kuin tällä hetkellä.

Tuon valitettavan sodan johdosta, mikä on maanosassamme käynnissä, Suomeen on tullut Ukrainasta pakolaisia, ovat lähteneet sieltä turvaan tänne. Heissäkin on valtava potentiaali, ja yleisesti on mielletty, että ukrainalaiset ovat hyvin työteliästä kansaa ja haluavat tehdä töitä, ja olen tästä samaa mieltä.

Olen täällä salissa ennenkin kertonut, kun eräs puutarha-alan yrittäjä kertoi minulle, että vastaanottokeskuksesta otettiin häneen yhteyttä ja sanottiin, että nämä tulevat aivan tähän täällä, kun eivät saa tehdä mitään töitä, he halusivat tulla töihin, ja hän sanoi, että hän pysyy kyllä järjestämään jonkinlaiselle joukolle töitä. No, lopputulos oli se, että näitä henkilöitä, joita hän arveli olevan pari—kolmekymmentä, tulikin sitten vain kahdeksan sinne tutustumaan, ja jos oikein muistan, niin kaksi heistä otti työtä vastaan. Nämä kuusi muuta olivat semmoisia, jotka totesivat, että he saavat niin paljon rahaa vastaanottokeskuksen kautta, että heidän ei oikeastansa kannata työtä ottaa vastaan tämmöiseltä matalapalkka-alalta. Toki siihen vaikuttaa varmasti se, mikä näitten perhetilanne on.

Jos me luodaan itse tällaisia kannustinloukkuja ja opetetaan heille kaikki kommervenkit, mistä rahaa saa, niin ei varmasti tapahdu kotoutumista missään vastaanottokeskuksessa. Tämä on ihan järjettömässä mallissa jo tällä hetkellä. Joskus vuosia sitten olen sanonut, että hyväksyisin sen, että työluvalla Suomeen tultaisiin — sellaisella työluvalla, että silloin yrittäjä sitoutuu siihen, että hän [Puhemies koputtaa] maksaa korvausta niin paljon, että tällainen työntekijä pärjää sillä omalla tulollaan ilman etuuksia yhteiskunnalta.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.18 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Sen verran täytyy tässä korjata kollega Koppoista, että kyllä, täällä on hyvinkin tällä kaudella hallintovaliokunnassa tehty yksimielisiä lausuntoja siitä, miten tärkeä kielitaito on, mutta tässä on vain paljon puhetta ja vähemmän tekoja. Sitten kun tuli teon paikka, niin siihen loppui SDP:nkin kykeneväisyys korostaa kielitaidon osaamista ja nimenomaan sitä velvoittavuutta. Eli paljon puhetta mutta vähän tekoja.

Arvoisa puhemies! Vielä jäi sen verran toteamatta täältä lain perusteluosiosta, että oletko muuten koskaan kuulleet, että kun meillä on esimerkiksi asunnottomia ihmisiä, niin kunnat vuokraisivat heille asuntoja ja maksaisivat ne. No, ei se varmasti suomalaiselle käy, mutta täällä sen sijaan perustellaan, että jos on esimerkiksi joku, joka on vielä ulkomailla, niin hänelle voidaan vuokrata asunto neljäksi kuukaudeksi ja kunta maksaa sen ja hänelle voidaan ottaa sinne sähkö-, vesi- ynnä muut sopimukset. Itse asiassa tätä maksamista voidaan jatkaa jopa kahdeksan kuukautta, ja valtio maksaa nämä asunnot. Eli siellä on kahdeksan kuukautta asunto tyhjänä, kun me vuokraamme niitä ulkomaalaisille jo valmiiksi.

Sitten toinen kysymys: oletteko koskaan kuulleet, että hyvinvointialue tekisi jonkun puolesta esimerkiksi toimeentulotukihakemuksia? No ei se olekaan suomalaisille mahdollista, mutta sen sijaan se on mahdollista ulkomaalaisille, koska meidän palvelemme heitä kaikin mahdollisin keinoin. [Anna Kontula: Kummastakin olen kuullut!] Täällä todetaan: ”Mikäli henkilö ei olisi vielä Suomessa, kun etuuksilla tulee tehdä hankintoja, vastaisi hyvinvointialue henkilön puolesta asioinnista.” Sitten täällä lukee: ”Perustoimeentulotuen myöntää Kansaneläkelaitos. Jatkossa, jos ennakoiva toimeentulotuki olisi tarpeen, sen hakis kiintiöpakolaiselle tai muulle kuntaan ohjattavalle henkilölle hyvinvointialue.”

Minkä vuoksi tällaisia palveluita ei ole niille ihmisille, jotka ovat tässä maassa ja joilla on vaikeuksia selviytyä päivittäisestä elämästään? Miksi ihmeessä Suomi antaa nämä kaikki palvelut vain ulkomaalaisille? Mitä yhdenvertaisuutta se on, ettei suomalainen vammainen tai vanhus pysty saamaan tällaisia palveluja? Ja nyt te olette tällaisen lain säätämässä tässä salissa. Aivan käsittämätöntä touhua. Aivan siis kerta kaikkiaan, arvoisa puhemies, on vaikea ymmärtää, että me istumme Suomen kansan edustajina ja teemme tällaista lainsäädäntöä. Täytyy kyllä sanoa, että ei tähän mitään muutosta ole tulossa, elleivät suomalaiset valitse nyt muutaman viikon kuluttua vaaleissa toisin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

17.21 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtaja Rantaselle siitä, että korjasitte oman ryhmänne edustajan, edustaja Kopsen, puheita, [Mari Rantanen: Teillä on paljon puheita mutta ei tekoja!] koska kyllä tästä kielen ymmärtämisestä, oppimisesta, osaamisesta on vallinnut valiokunnassa täysi yhteisymmärrys — siis täysi yhteisymmärrys koko neljän vuoden aikana. Nythän tässä hallituksen esityksessä kielen oppimista lähdetään myöskin parantamaan ja lähdetään viemään eteenpäin, koska esitykseen sisältyy kielitaitoa mittaava koe. Jos opposition hylkäysesitys menisi läpi, niin silloinhan edes tätä koetta ei tulisi käyttöön, joten kyllä vähän ihmettelen tätä perussuomalaisenkin linjaa, että vaaditaan kielen oppimista ja korostetaan sen tärkeyttä mutta sitten ollaan valmiit hylkäämään tämä lakiesitys, joka nimenomaan tuo tämän suomen kielen kokeen osaksi kotoutumispalveluita. Jatkossahan ajatus on, että tätä päättötuesta hoitaa

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Opetushallitus. Pidän tätä erittäin hyvänä, järkevänä toimintatapana. Harmi, että se on vasta tänä vuonna hallituksen esityksenä voimaan tuleva uudistus.

Itse näen, että kielen oppiminen on aivan olennainen osa kotoutumista, ei pelkästään pääsyä työelämään vaan laajempaa kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan, koska on ihan selvä, että jos vieraskielisessä perheessä esimerkiksi perheen vanhemmat eivät opi kotimaisia kieliä, suomen tai ruotsin kieltä, niin kyllä silloin tämän perheen lapset jäävät heikompaan asemaan, kun vanhemmat eivät puhu kotimaista kieltä, joten teemme mielestäni karhunpalveluksen näille ihmisille, kun emme korosta kielen oppimisen tärkeyttä. Nyt tällä lakiesityksellä laitetaan kielipalvelut kuntoon ja tuodaan myöskin tämä tärkeä kielitaitoa mittaava koe. [Toimi Kankaanniemi: Se on vain yksi osa tätä!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

17.23 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kuten tässä edustaja Heinäluoma totesi, on tärkeää, että kielipalveluita laitetaan kuntoon ja tämän testauksen saa tehdä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Mutta halusin ihan nostaa senkin asian, että kun meillä on tarveharkinta työpaikkojen saannissa ja meillä on hyvin korkeatasoinen kielitaitovaatimus nykyään, niin useat työllistäjät, oli se sitten it-alalla tai vaikkapa isoissa elintarvikejalostuslaitoksissa, toteavat, että olisi ihan viisasta, että voisi olla vaikka englanninkielisiä yksiköitä ja he voisivat ottaa töihin ihmisiä, jotka hanksaavat jonkun muun kielen sujuvasti. Että tällaistaikin toivetta useilla työllistäjätahoilla on.

Mutta sitten, mitä tulee tähän integroitumiseen ja työelämään pääsyyn, kysyisin perussuomalaisilta nyt, kun ukrainalaiset ovat päässeet töihin tilapäisen suojelun statuksella ja arvelen, että te olette ehkä se puolue, joka eniten vastustaa sitä, että maahanmuuttajat, jotka tulevat turvapaikanhakijoina Suomeen, voisivat tehdä työtä, niin eikö olisi järkevää, että me pääsisimme tästä sosiaaliturvan varassa olemisesta työntekoon muittenkin turvapaikastatuksella tulijoitten kohdalla. [Mari Rantanen: Kyllä me olemme valmiita leikkaamaan sosiaaliturvaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.25 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Kahdessa viimeisessä puheenvuorossaan edustaja Rantanen loi useita vastakohtaisasetelmia, [Mari Rantanen: Aivan!] joissa hän toisaalta referoi tätä käsillä olevaa hallituksen esitystä ja toisaalta esitti, että meille niin sanotusti kantasuomalaisille ei olisi vastaavia palveluita tarjolla [Mari Rantanen: Ei ole!] niille ihmisille, jotka ovat täällä sukupolven tai pitempään jo asuneet.

Tämähän ei pidä paikkaansa. Kaikista näistä esitetyistä esimerkeistä on meillä laissa velvoite myös niiden osalta, jotka täällä jo asuvat. [Mari Rantanen: No ei se toteudu!] — Sitä velvoitetta ei noudateta, kyllä, näin on, ja se on aika iso ongelma. — Osittain se johtuu siitä, että halukkuutta ja ymmärrystä riittäviin sosiaalihuollon palveluihin ei tästä maasta löydy, eikä sitä ole kyllä valitettavasti löytynyt perussuomalaisiltakaan, jotta rahoitus olisi sillä tasolla, että nämä palvelut oikeasti pystyttäisiin järjestämään. [Leena Meren välihuuto] Mutta jos sinä et esimerkiksi pysty meillä itse toimeentulotukea hakemaan, niin joku henkilö auttaa sinua sen hakemuksen laatimisessa tai vaihtoehtoisesti sinä voit hakea toimeentulotukea suullisesti — jopa suullinen hakemus riittää. Sosiaalihuoltolaissa meillä

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

on yleinen velvoite, että kaikki sellaiset palvelut, joita täällä arjessa omassa elämässä selviäminen edellyttää, tulisi hankkia. Se, että se ei käytännössä toteudu, on asia, jolle aivan varmasti pitäisi tehdä jotain. Ehkä siihen auttaisi se, jos meillä olisi enemmän sellaisia päättäjiä, joita kiinnostaisi tehdä valituksia puolesta ja ylipäätään tutustua tähän asiaan, niin että sekä resursseja että myös apua näiden oikeuksien saamiseen paremmin löytyisi. Toistaiseksi en ole sitä nähnyt.

Mutta semmoinen ajatus, että täällä jotenkin tarjottaisiin paremmat sosiaalihuollon palvelut [Mari Rantasen välihuuto] lainsäädännössä ihmisille, jotka Suomeen tulevat, ei pidä paikkaansa, paitsi kielipalvelujen osalta, ja siinä nähdäkseni syy on aika ymmärrettävä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

17.28 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Oikein hyvää syntymäpäivää, edustaja Heinäluoma.

Mitä tulee edelliseen puheenvuoroon: puhua voi kuka vaan, mutta vasta teot ratkaisevat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.28 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Todella näin, syntymäpäiväsankari, edustaja Heinäluoma, onneksi olkoon. [Eveliina Heinäluoma: Kiitos!] Te kyllä nyt selitätte mustaa valkoiseksi. Te selitätte mustaa valkoiseksi sanomalla, että nyt, kun tänne tulee tämä kielitaitoa mittaava koe, niin se olisi sitten tätä velvoittavuutta. Haluaisin muistuttaa hallintovaliokunnan mietinnöstä, jossa lukee, että ”valiokunnan käsityksen mukaan kielitaidon päättöttestaus ei kuitenkaan suoraan lisää koulutuksen velvoittavuutta”, ja näinhän se on. Tällä ei ole mitään merkitystä, eikä sen reuttamisella ole mitään merkitystä, ja suoraan sanoen tämä on tällainen ehkä kompromissina saatu lahja tähän muutoin pelkkään palvelutarjottimeen liittyvään lainsäädäntöön.

Mitä sitten tulee, edustaja Kalmari, kysymykseenne, niin kyllä perussuomalaiset ovat valmiita leikkaamaan maahanmuuttajien sosiaaliturvasta, ja viitaten tuohon puheenvuoroonne on hienoa kuulla, että ilmeisesti teillä on myös samanlaisia ajatuksia.

Ja sitten lopuksi, edustaja Kontula: Juuri kuten äsken totesin, nämä palvelut, tämä palvelutarjotin, joita on nyt tässä laissa, tulevat sieltä kunnasta, jossa ei ole muille saatavilla sosiaalipalveluita. Kaikki muut saavat palvelunsa hyvinvointialueilta semminkin, kun siellä niitä riittää — ja jos riittää — mutta sen sijaan maahanmuuttajien palvelut on täällä nimenomaan kunnassa. Ja senhän te teette tällä omalla laillanne, että te rikotte yhdenvertaisuuden ajatuksen. Luuletteko te todella, että kunnissa ei olisi ketään muita heikommassa asemassa olevia ihmisiä, jotka eivät hyötyisi siitä, että heillä on oma klusteri siellä järjestämässä näitä palveluita, jotka lähtevät kauppaan ja jotka avittavat toimeentulotukihakemuksen tekemisessä? Kyllä, siellä on moniakin tällaisia ryhmiä aivan kantasuomalaisten joukossa, joiden osalta olemme erittäin huolissamme, että itse asiassa he tulevat jatkossa jäämään vieläkin enemmän ilman näitä palveluita, kun te haluatte nimenomaan edistää näitä maahanmuuttajien palveluita ohi suomalaisten palveluiden. Se ei perussuomalaisille käy.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Meri, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

17.31 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Eräs ryhmä, joka Suomessa on tällä hetkellä heitteillä sen aikaa, kunnes saa esimerkiksi edunvalvojan hoitamaan asioitaan, on ikäihmiset ja sairaat ihmiset. Meillä on Digi- ja väestötietovirastossa hyvin ruuhkautunut, ja jos henkilö on sen verran heikossa kunnossa, että on kykenemätön itse tekemään hakemusta, hänen puolestaan joudutaan tekemään tämä ilmoitus — tulee selvitykset ja tuomioistuinkäsittely, ja tuomioistuimet ovat ruuhkautuneet. Näille ikäihmisille ei ole sellaista palvelua, että joku muu voisi hakea heidän puolestaan esimerkiksi toimeentulotukea, kun he eivät pysty itse allekirjoittamaan näitä asiakirjoja. Meillä on olemassa tällaisia aukkoja, että ei ole riittävästi palveluja.

Täällä edustaja Kontula puhui siitä, että pitäisi olla sellaisia puolueita, jotka huolehtisivat, että näillä kaikilla ryhmillä olisi riittävästi resursseja ja palveluita, ja käsittääkseni vasemmistoliitto on tällä hetkellä hallituksessa. Ehkä voisitte sitten keskustella oman ryhmänne kanssa siitä, miksi rahoitus ja resurssit eivät ole kunnossa. Turha siitä on perussuomalaisia syyttää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

17.32 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Minä myös yhdyn onnitteeluihin edustaja Heinäluomalle.

Edustaja Kalmarille totean, että tein eilen vaalikoneen Keski-Suomen osalta ja sain teidät ensimmäiseksi, eli kun tässä nyt vapautuu äänestämään muita kuin itseään, niin on mahdollisuuksia. Mutta se, että olimme kuitenkin siis niin pitkälti samaa mieltä asioista, kertoo, että olemme varmasti hyvällä asialla — tekin. Mutta tässä äskeisessä puheenvurossanne menitte kyllä nyt eri aaltopituudelle kanssani.

Totean, että Ukraina on meidän lähialueitamme, eurooppalainen valtio, itsenäinen kansakunta, joka on joutunut karmean hyökkäyksen kohteeksi, jonka tuomitsemme erittäin ankarasti. Sieltä tulee nyt pääosin naisia, lapsia, sairaita ihmisiä, vaikeuksissa olevia, hädässä olevia ihmisiä Suomeen. He ovat tervetulleita, ja jos heissä on työkykyisiä, niin kuin varmasti on, niin ilman muuta heille annetaan mahdollisuus työllistyä, ja meillä on siihen EU-direktiivi, joka tämän mahdollistaa — mutta me nyt keskustelemme varmasti hieman eri asioista kuin tämän tilapäisen suojeludirektiivin alaisista tai sen piirissä olevista ihmisistä tässä kotouttamisessa, ja siinä ovat ne ongelmat. Ne ovat suurelta osin olleet, niin kuin tiedämme, nuoria miehiä, jotka ovat tulleet niistä vaikeista oloista pitkien, vaikeiden vaiheiden kautta — naiset, lapset, sairaat, vammaiset, vanhukset ovat jääneet sinne — ja nyt me kotoutamme näitä, eikä se kotouttaminen edes onnistu. He ovat tietysti arvokkaita ihmisiä, mutta he eivät sovellu suomalaiseen järjestelmään. Tulee tavattoman kalliiksi, ja tällä lainsäädännöllä, mitä nyt käsittelemme, teemme siitä vielä vaikeamman ja kalliimman suomalaiselle yhteiskunnalle, ja lopputulos ei vakuuta. Siksi tämä lainsäädäntö kannattaa rakentaa uudelta pohjalta eikä siltä pohjalta, minkä hallitus on meille nyt tuonut. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Simula, olkaa hyvä.

17.34 **Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Yksi keskeisin ongelma tässä jättimäisessä lakipaketissa on se, että jatkossa vastuu on kunnilla eivätkä ne kuitenkaan voi enää itse päättää, ottavatko ihmisiä vastaan vai eivätkö. Se on vastoin kuntien itsehallintoa. Tässä ennakoidaan selkeästi sitä, että kuntien ja kaupunkien sietokyky on jo romahtamassa, sillä

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Suomeen suuntautuva erityisesti humanitääriin maahanmuutto, mikä ylipäänsä niitä kotouttamispalveluita nimenomaan tarvitsee, tulee sellaisista maista, jotka näkyvät kyllä erittäin ikävässä valossa tilastoissa niin sosiaaliturvan käytön, työttömyyden kuin rikosten osalta. Kunnat eivät tienanneetkaan maahanmuuttajilla, ja nyt ne ovat ongelmissa houkuttamaan haittamaahanmuuttoa.

Hyvinä esimerkkeinä Espoo, Vantaa: Kulut maahanmuutosta aivan karmeat. On levottomia asuinalueita. Siellä on kouluja pilalla, päiväkoteja pilalla, ja te kaikki tiedätte, mitä haitallinen maahanmuutto on tehnyt turvallisuudelle. Ei ole kotouttaminen resurssista huolimatta onnistunut, eikä se tule onnistumaan näiden lakimuutostenkaan jälkeen. Tulette sen kyllä valitettavasti näkemään.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee turvapaikanhakijoihin, olen kyllä sitä mieltä, että Suomeen ei pitäisi edes päästä ennen kuin on saanut oleskeluluvan. Sitten voi tulla maahan ja — kyllä — mennä mielellään vaikka ihan suoraan töihin. Mutta turvapaikan näennäisen hakemisen ei pidä olla kiertoreitti tulla Suomeen töihin. Sille on aivan toiset kanavat, nimittäin työluvut. Samaan aikaan on tärkeää säilyttää saatavuusharkinta, jottei käy kuten Ruotsissa, missä maahan on tullut väkeä työn perusteella mutta pian työntekeä on loppunut ja onkin siirrytty hakemaan turvapaikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.36 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Ilmeisesti tulkitsin puheenvuoronne, edustaja Rantanen, väärin, kun oletin, että kritiikkinne kohdistui niihin nimenomaisiin lakiesityksen pykäliin, joissa puhutaan konkreettisesti joistain palveluista. Nyt tämän korjauksen jälkeen ymmärrän, että ideanne olikin, että epätasa-arvo syntyy teidän nähdäkseen siitä, että toisille palveluja järjestää kunta, toisille alue ja kunta. Jos on näin ja tämä jälkimmäinen tulkintani on oikea, niin en edelleenkaan ymmärrä, mikä tässä on ongelma. Meillä on kunnissa pitkä ja synkkä historia siitä, että sosiaali- ja terveyspalveluja ei lain edellyttämällä tavalla ole annettu. Ei ole mitään sellaista näyttöä, että kunnat olisivat jotenkin parempia palvelujen antajia tai takaajia kuin alueet. Ei niin tietysti voi ollakaan, kun alueet ovat toimineet vasta niin vähän. Se me ehkä tiedetään muutaman vuoden päästä, mutta nyt siitä on kyllä aika turha vielä vauhkota.

Edustaja Meriläiselle [Leena Meri: Meri!] toteaisin, että olen yhtä mieltä siitä, että meidän palveluissa on pahoja aukkoja. Mutta kun toitte esiin sen, että vasemmistoliitto on hallituksessa, niin vasemmistoliittohan ei hallituksen asioista yksinään päätä, mutta hallitus nyt ylipäänsä on tässä aika megalomaanisen sosiaali- ja terveysalan organisaatiouudistuksen — suurimman organisaatiouudistuksen koko Suomen historiassa — toteuttanut äskettäin ja myös lisännyt rahoitusta sen yhteydessä merkittävässä määrin. Kyllä, niiltä osin kuin lainsäädäntö tai resurssit tai hallinnon rakenteet sen sallivat, on jotain ainakin yritetty, toisin kuin edellisen hallituksen aikaan, silloin, kun perussuomalaiset siellä olivat.

Käytännön toteutuksesta silloin, kun ongelma ei ole laissa vaan sen lain toteutuksessa, ei valitettavasti päätetä tässä salissa, [Leena Meren välihuuto] vaan päätetään siellä paikallisesti, ja paikallisesti vasemmistoliiton vaikutusvalta vaihtelee eri alueilla. Siellä, missä se on suurempi, ei se ainakaan huononna sitä niiden palvelujen tasoa.

Edustaja Simulalle totesin, että jos ihmisten halutaan oppivan kieltä, niin tarvitaan niiden kielituntien ja kotona internetistä katsottujen kielikurssien lisäksi sitä, että on joitakuita sitä kieltä puhuvia ihmisiä, joiden kanssa käyttää sitä kieltä. Ja niin kauan kuin meillä on

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

ihmisiä, jotka käyttävät senkaltaista suomen kieltä kuin te äskeisessä puheenvuorossanne käytitte, en usko, että tässä maassa kielitaito kauheasti paranee enkä kyllä olisi kauhean halukas sitten kieltä edes oppimaan. [Leena Meri: Olettepa te parempi ihminen kuin muut!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.39 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kontulan puhe oli kyllä lopultaikin varsin erikoinen. On aivan turha syyttää perussuomalaisia siitä, että te olette menneet haalimaan maan täyteen maahanmuuttajia, jotka eivät halua integroitua eivätkä opetella kieltä. Se ei todellakaan ole perussuomalaisten vika. Sen sijaan se on kyllä tämän salin vika siltä osin, että me olemme tehneet sellaiset maahanmuuttolait, joiden jälkeen on täysin hilitöntä tämä touhu ja tänne tuleminen eikä täältä kukaan joudu ulos.

Mutta, arvoisa puhemies, täytyy kyllä sanoa, että tässäkin salissa on viimeisien kuukausien aikana aika moneen kertaan todettu se, että emme halua olla Ruotsin tiellä ja teemme toimia sen eteen, että meille ei käy niin kuin Ruotsille. No, miten me teemme toimia, kun me toistamme kaikki samat virheet, mitkä Ruotsi on tehnyt? Me toistamme sitä meidän maahanmuuttolainsäädännössämme, kansalaisuuslainsäädännössämme ja nyt tässä kotouttamislainsäädännössä, jossa ei ole minkäänkokoista velvoittavuutta vaan nimenomaan lisätään palvelutarjotinta, eli tehdään vimmaisemmin sitä, mitä me olemme tehneet ja havainneet sen perusteella, että kotouttaminen ei toimi. Tässä ei ole minkäänkokoisia muutoksia siihen. Ja on hämmästyttävää se, että ideologia ohjaa enemmän kuin tilastofaktat. Meillä on olemassa faktaa siitä, että kotoutuminen ei tässä maassa toimi. Meidän maahanmuuttopolitiikkamme on täysin hulvatonta, mutta silti me jatkamme samaa nyt vihervasemmistohallituksen toimesta, jota keskusta tukee kaikissa asioissa.

Ja nyt, arvoisa puhemies, se on todettava, että eivät perussuomalaiset maahanmuutosta puhu sen takia, että on kiva puhua maahanmuutosta, kun ei muutakaan puhuttavaa olisi. Me puhumme siitä sen vuoksi, että me tiedämme, millaisia seurauksia epäonnistuneesta toiminnasta tulee. Se on nähtävissä Ruotsissa, mutta pikkuhiljaa alkaa olemaan samat emmeet meillä täällä koto-Suomessakin: jengirikollisuus, koulujen eriytyminen, koulupäivät eivät ole turvallisia, kadut eivät ole turvallisia, rikostilastoissa näkyy sosiaaliturvaetuksien käyttäjät. On se nyt kummallista, ettei tästä asiasta saisi tai pitäisi puhua. Ja itse asiassa puhe ei pelkästään riitä, vaan silloin pitää olla myöskin rohkeutta tehdä politiikan muutoksia, ja tässä kohtaa pitäisi tehdä aikamoinen täyskäännös. Ja olisi kyllä vihoviimeinen virhe päästää läpi tämä laki, jolla sen lisäksi, että tämä on tehoton, ei tule olemaan mitään vaikutuksia, niin että tämä on erittäin kallis ja epäarvostava järjestelmä verraten kantasuomalaisiin. [Mika Niikko: Olipa väkevä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

17.42 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Ihan kolme asiaa, jotka itselleni tulevat mieleen. Ensinnäkin Suomi tarvitsee maahanmuuttoa ja työntekijöitä tänne, senhän näkee jo näistä pienenevistä ikäluokista. Mutta haluaisin kyllä tuoda omana käsityksenäni myös sen, että kyllähän oikeuksien ja velvollisuuksien pitää olla tasapainossa, olipa henkilö suomalainen tai tänne tullut. Vaalikiertueella tapasin 80-vuotiaan yrittäjän, jonka ainut viesti, minkä hän minulle toi siinä tilaisuudessa, oli se, että hän on työllistännyt paljon maahanmuuttajia, ja oli yksi neuvo, arvoisa edustaja Kontula: järjestäkää asiat niin, että maahan-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

muuttajat menevät heti töihin — ihan sama, mihinkä töihin. Hänen käytännön kokemuksensa oli se, että he oppivat kaikkein parhaiten kieltä, kun he tekevät siellä työpaikalla työtä ja ovat muiden kanssa. Hän sanoi, että parhaat oppivat jonkin verran puhumaan jo kahdessa kolmessa viikossa. Kyllä minunkin mielestäni pitää saada nämä oikeudet ja velvollisuudet tasapainoon, heidät välittömästi töihin, mihin tahansa töihin — silloin alkaa se kielen oppiminen, sen käytännön kielen oppiminen, mikä on kaikkein tärkeintä. Ja ennen kaikkea he pääsevät alkuun. Pitäisin itsekin kaikkein pahimpana sitä, että nämä ihmiset turhautuvat meidän järjestelmiin ja ovat siellä, missä he eivät välttämättä itse koe olevansa kotona. Kun ollaan töissä, niin se on aivan eri asia. Tämä on sen 80-vuotiaan yrittäjän viesti kansanedustajille. Jokainen voi sitten itse päättää, oliko tämä viesti tältä yrittäjältä järkevä vai ei. [Toimi Kankaanniemi: Järkevä!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.44 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Rantaselle totean vielä, kun olette vahvasti sitä mieltä puheenvuoroissanne, että tämä tämänhetkinen maahanmuuttajatilanne ei ole perussuomalaisten syytä: itse asiassa se aika pitkälle on. [Leena Meri: Ahaa!] Jos ajattellaan tänne maahan muuttavien ihmisten määriä yleisesti, niin perussuomalaisten hallituskautellahan meillä oli turvapaikanhakijoiden osalta erittäin suuri muutto Suomeen, ja muutenkin ihan reippaasti tänne tultiin. [Leena Meren välihuuto] Ja itse asiassa, jos me katsotaan julkista rahoitusta, sen suuntaamista, katsotaan lainsäädäntöä tai katsotaan hallinnon käytäntöjä, niin vaikka tämä hallitus on tietysti tehnyt aika paljon muutoksia, [Leena Meren välihuuto] niin se, mikä näkyy tuolla kentällä ja millä on jo yhteiskunnallisia vaikutuksia, on sitä vanhempaa kerrostumaa, sitä perussuomalaisten peukalon alta lähtenyttä kerrostumaa, sitä kerrostumaa hallinnosta, jota perussuomalaiset ovat olleet tekemässä hallituksessa. [Mauri Peltokangas: Aika väsynyttä nyt!] Tämän nykyisen hallituksen toimien vaikutuksia me päästään arvioimaan sitten aikaisintaan parin vuoden päästä, mahdollisesti menee pitemmällekin. Itse uskon, että eivät ne ainakaan tilannetta huonompaan suuntaan vie. [Leena Meri: No ei tuota kyllä kukaan usko!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt totean, että meillä on laki kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyvät lait käsittelyssä, niin että se on sitten tästä eteenpäin. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.45 **Veijo Niemi ps:** Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Aluevaltuutettuna ja kunnanvaltuutettuna en malta olla ottamatta kantaa tähän asiaan nyt, kun tällä ajatellulla lailla todellakin 101 erilaista pykälää ollaan laatimassa tänne tuleville kotoutujille samanaikaisesti, kun esimerkiksi tuolla omalla alueellani on lakkautettu kaikki yhteisruokailut, mitkä aikaisemmin ovat olleet, ennen kuin tultiin hyvinvointialueelle. Myöskin kotihoidon sopimukset on irtisanottu, millä on seurauksena, ettei sitten enää ole näitä lääkäripalveluja ynnä muita. Niin tosiaan, nämähän eivät koske näitä kotoutujia, vaan ne koskevat niitä meidän ikäihmisiä, jotka ovat meille tämän yhteiskunnan rakentaneet, että voimme istua täällä eduskunnassa pohtimassa näitä kotoutumisasioita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

17.46 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Vaikka tämä hiukan kaukaa liittyikin tähän kotoutumislakiin, niin haluan kuitenkin vastata edustaja Kontulalle äskeiseen väitteeseen, jossa hän totesi, että maahanmuuton ongelmat ovat aiheutuneet viime kaudella, kun perussuomalaiset olivat hallituksessa. [Anna Kontula: Näin en sanonut, en puhunut ongelmista mitään!] On todettava, että olette hiukan huonosti ilmeisesti tutustunut minkäänkokoisiin numeroihin. Jos te menette katsomaan viime vuoden osalta Maahanmuuttoviraston tilastoja, niin vaikka ukrainalaiset otettaisiin pois siitä luvusta, niin silti viime vuoden tulijamäärä kaikkien tulijoiden osalta on lähes kaksinkertainen kuin vuonna 2015. Eli kyllä täytyy todeta, että te jopa viime vuonna, yhden vuoden aikana, kykenitte ylittämään sen vuoden 2015 ja se on kyllä melkoinen temppu, mutta se on johtunut kyllä siitä, että teidän Marinin hallitus on nimenomaan nakertanut suomalaisen ulkomaalaislainsäädännön käytännössä katsoen joka kulmasta auki niin, että veneemme vuotaa tällä hetkellä kuin seula.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

17.48 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Tämähän on hyvin tunteita herättävä aihe aina, kun puhutaan maahanmuutosta, koska siinä tulee tämmöistä vastakkainasettelun tunnetta. Toivoisi kuitenkin sitten, että täällä eduskunnassa kaikki lainsäätäjät ajattelisivat sitä Suomen ja suomalaisen parasta, koska Suomen kansalaisethan meidät tänne valitsevat tätä maata rakentamaan ja kehittämään.

Kotouttamista jos ollaan kuitenkin edistämässä, niin meidän pitäisi kuitenkin olla rehellisiä siinä, että jos me emme tee sitä hyvin, meille syntyy niitä varjoyhteiskuntia ja sellaisia alueita ja yhteisöjä, joissa ei sitä kieltä opita millään, kun sitä ei tarvitse oppia. Sitten tulee se kehitys siihen suuntaan, että ihmiset turhautuvat, kun eivät tässä yhteiskunnassa koe olevansa kotona. Eihän sitä kieltä tarvitse oppia, jos on näitä tällaisia lähialueita, missä on omalla kielellä kaikki palvelut, kaupat ja palvelut, olemassa, ja sitten kun mennään asioimaan viranomaisten kanssa, tulkkia saa käyttää vaikka kymmenen vuotta, ei tarvitse koskaan edes oppia sitä kieltä, ja tulkin maksaa yhteiskunta. Pitäisi olla jonkunäköisiä aikarajoja, jolloin loppuu tämmöinen ylenpalttinen paapominen — voisiko sitä näin kutsua — että pitää kantaa itsekin sitä vastuuta täällä kotoutumisessa.

Ehkä lähtökohta, se, mitä perussuomalaiset nyt ovat pitkään peräänkuuluttaneet ja mitä hallitus ei ole saanut aikaiseksi, on se, että pitäisi olla maassa maan tavalla. Jos täällä tehdään rikoksia ja syyllistytään toistuvasti erilaisiin rikkomuksiin, niin kyllä varsinkin niille, jotka eivät ole kansalaisuutta vielä saaneet, pitäisi pikainen menettely tehdä, niin että heidät saataisiin tästä maasta pois. Kukaan maahanmuuttajakaan ei halua sitä, että heidän lähialueellaan toiset henkilöt tekevät rikoksia ja tahraavat heidän mainettaan, vaan he haluavat kantaa kortensa kekoon tämän yhteiskunnan rakentamiseksi.

Sitten vielä tämmöinen havainto, että me ollaan lipsuttu esimerkiksi näissä kansalaisuuden saamisissa. Meillä on aikanaan ollut kyllä tapana, että on pitänyt osata suomen kieltä hyvin siinä mielessä, että tulee toimeen, sen kansalaisuuden saamisen edellytyksenä, ja saamani tiedon mukaan siitäkkin ollaan pystytty oikaisemaan tavalla jos toisella. En tässä rupea kertomaan niitä, mutta näin on kuitenkin päässyt tapahtumaan, ja tämmöinen kehitys pitäisi saada päätymään.

Ja vielä lopuksi, arvoisa puhemies, täytyy sanoa siitä viime vaalikaudesta, kun itse olin silloin mukana täällä, että kyllä perussuomalaiset, ne, jotka täällä ovat jäljellä siitä silloisesta perussuomalaisten kokoonpanosta, vaativat nimenomaan rajoja kiinni ja tämän pako-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

laistulvan katkaisemista sinne Ruotsin-, länsirajalle. Ja siinä kun emme onnistuneet, tulos oli sitten se, että ne henkilöt, [Puhemies koputtaa] jotka nauttivat perussuomalaisten luotamusta, eivät ole enää meidän joukossamme, koska eivät toimineet perussuomalaisten periaatteen mukaisesti. [Leena Meri: Se on kyllä just näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin. — Vielä edustaja Rantanen, olkaa hyvä.

17.51 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Jäi vielä tuossa toteamatta sen verran, että Suomen pitäisi tässä kotouttamispolitiikassansa katsoa Tanskaan. Tanska on tehnyt omassa maassaan demarijohtoisella hallituksella totaalisen paradigmuutoksen, jossa nimenomaan kotouttamisesta on siirrytty kotiuttamispolitiikkaan. Siis siellä ovat kaikki oleskeluluvat väliaikaisia. Siellä lähdetään siitä, että henkilö menee työhön, opettelee kielen ja tulkkipalveluita ei ole tarjolla kuin se ensimmäinen kolme vuotta, jonka jälkeen ne on maksettava sitten itse. Meillähän ne ovat ikuisia yhteiskunnan maksamia palveluita. Siltä osin meidän kannattaisi ehdottomasti nyt hylätä tämä lakiesitys, kuten perussuomalaiset tulevat seuraavassa käsittelyssä, kakkoskäsittelyssä, esittämään, ja laatia tämä koko laki uudelleen siten, että katsomme mallia sieltä Tanskasta, missä on onnistuttu kyllä huomattavasti paljon paremmin kuin täällä toimimaan.

Nyt kun tämä on näin loppukaudesta tehty erittäin kiireellisesti hallintovaliokunnan läpi, näin massiivinen 101 pykälän lakipaketti parissa viikossa valiokunnasta läpi hyvin vähäisillä kuulemisilla, niin vetoan tässä kyllä myös hallituspuolueisiin, että nyt kannattaisi ehdottomasti toimia siten, että tämä lakipaketti hylätään ja tehdään perään uusi, jossa on todella se velvoittavuus, ja otetaan mallia sieltä Tanskasta, niin että saataisiin tännekin jotain muuta kuin sitä vimmaista sen saman toistamista, jolla ei tuloksia ole tullut.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 208/2022 vp sisältyvien 1.—10. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotettujen uusien, 11. ja 12. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 20/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 288/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 34/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 34/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Keskustelu

17.54 **Anne Kalmari kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen iloinen voidessani esitellä lakiesityksen metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta. Tässä itse pykälän muuttamisessahan on kyse siitä, että kun tähän asti suojelutaso on pitänyt saavuttaa ennen kuin kannanhoidollista metsästystä voidaan toteuttaa, niin nyt jatkossa voidaan kannanhoidollista metsästystä tehdä, jos siitä ei ole haittaa lajin suotuisan suojelutason säilymiselle tai sen saavuttamiselle.

Valiokunta katsoi, että pelkällä pykälämuutoksella emme tulisi saamaan aikaiseksi sitä kansalaisaloitteessa laajalti hyväksyttyä ja tässä talossa hyväksyttyä edellytystä, että kannanhoidollinen metsästys on voitava Suomessa järjestää, ja siksi oli tärkeää, että perustelut tekstit mahdollistavat mahdollisimman hyvin tätä kannanhoidollista metsästystä.

Valiokunta katsoo, että Suomessa tulee edistää suurpetokantojen suojelua, ja tähän tavoitteeseen tulee pyrkiä sellaisin keinoin, jotka edistävät ihmisten ja suurpetojen yhteiselo samalla kun vahinkoja ja haittoja estetään ja rajoitetaan.

Tämä e-alakohhta sallii tarkoin valvotuissa oloissa ja valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen liitteessä IV olevien lajien yksilöiden ottamisen ja hallussapidon kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemän lukumäärän rajoissa. Tätä 41 a §:ää on tulkittava sen sanamuodon, asiaa koskevan EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännön ja ohjeistuksen mukaisesti siten, että samalla otetaan huomioon lajikohtaiset erot. Päätöksessä on yksilöitävä poikkeuslupan tavoite ja suunnitelma sen saavuttamiseksi. Poistettavien yksilöiden lukumäärä on suhteutettava tavoitteeseen, eikä metsästys saa vaarantaa suotuisaa suojelun tasoa tai sen saavuttamista lajin luontaisella levinneisyysalueella. Pyynti on toteutettava vain valikoivia pyyntikeinoja käyttäen ja valikoidusti kannan rakenne ja biologiset ominaispiirteet huomioiden. Suurpetojen pyynti on Suomessa aina luontodirektiivin (92/43) 15 artiklan tarkoittamalla tavalla valikoivaa. Pyynnin kohdentaminen tiettyihin eläinyksilöihin voi olla tarpeen, riippuen pyydetäessä eläinten määrästä, lajin suojelun tasosta ja biologisista ominaispiirteistä. Esimerkiksi suden osalta kriteerin tulkinta ei voi tarkoittaa tiettyä yksilöä vaan alueellista, tietyllä reviirillä liikkuvaan laumaan tai pariin kohdentuvaa valikoivaa pyyntiä. Kannanhoidollisten poikkeuslupapäätösten vaikutuksia tulee seurata, ja poikkeuslupapäätösten täytäntöönpanoa tulee valvoa.

Poikkeuslupaa ei tule edellyttää tilanteissa, joissa on tarpeen poistaa koirasusia sisältävä susilauma. Koirasusi on luonnon monimuotoisuutta uhkaava vieraslaji. Koirasusia sisältävästä laumasta koirasusien poistaminen erikseen ei käytännössä ole mahdollista muutoin kuin poistamalla koko lauma viranomaisen toimesta. Tehtävä voidaan viranomaisten määräyksellä antaa myös suurriistan virka-aputehtävänä metsästäjien hoidettavaksi.

Eli summa summarum, jos siitä ei ole haittaa suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai suojelun saavuttamiselle, kannanhoidollista metsästystä voidaan jatkossa harjoittaa eduskunnan edellyttämällä tavalla entistä paremmin. Nythän meillä oikeuskäytäntö on mennyt siihen, että direktiiviä ylitulkitaan, ja olen mielissäni siitä, että eduskunta on nyt antanut tahdon tälle kannanhoidolliselle metsästykselle.

Tähän mietintöön liittyy vihreiden vastalause.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja nyt keskusteluun. — Edustaja Kontula.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

17.59 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Keskityn tänään vain susiin, jotka tänäänkin, edelleen, ovat uhanalaisia. Tilannetta susien osalta heikentää entisestään se, että kun itäinen ja läntinen populaatio eivät lisäänty keskenään — pitkälti johtuen siitä, että liikkuminen asutun maan läpi ei luontaisesti sudelta onnistu — me tarvitsisimme itse asiassa susikannan pitämiseksi elinvoimaisena suuremman määrän susia kuin siinä tapauksessa, että geenit sekoittuisivat keskenään. Me emme myöskään vielä tiedä, kuinka itärajalle pystytetty aita heikentää susien asemaa ja populaatioiden selviytymiskykyä tulevaisuudessa.

Sutta uhkaa ennen kaikkea kaksi asiaa. Ensinnäkin ihmisen maankäyttö: kun sudelle sopivaa villiä tai melkein villiä luontoa on entistä vähemmän olemassa, sudella on kaksi vaihtoehtoa — joko haipua pois tai sitten vierailta ihmisten käyttämillä alueilla, joista jälkimmäinen vaihtoehto resonoi vahvasti susiin liittyvien ennakkoluulojen ja jopa susivihan kanssa. Salametsästys on viime vuosina lisääntynyt. Ei-tieteelliset kannanhoitoneuvot ja -käytännöt ovat lisääntyneet.

Susien kannanhoidosta säättäminen ilman normaalia asiantuntijakonsultaatiota — eli käytännössä lain lausuntokierrosta ja koirasusien osalta myös valiokunnassa kuultuja asiantuntijoita — on osa tätä epätieteellistä suden mystifointia sellaisena pahana, jonka kohdalla normaalit ajattelun tavat eivät ikään kuin toimisi. Se ei ole säädösprosessillemme kunniaksi, eikä niin tärkeässä asiassa kuin susien kohdalla missään tapauksessa saisi niin sanotusti vetää tunteella. Mainittakoon vielä erikseen, että suurpedoilla on niiden itseisarvon lisäksi iso, joskin toistaiseksi heikosti tutkittu yhteys biodiversiteettiin. Varovaisuusperiaate paitsi susien myös luontokadon osalta tukisi tässä vahvasti tietopohjaista lähestymistapaa.

Me emme tarkalleen tiedä, mitä susi tuntee tai ajattelee. Jos ollaan tarkkoja, en voi tietää, mitä edustaja Hassi eturivissä tuntee tai ajattelee, koska toisen elävän olennon nahkoihin ei ole pääsyä. Mutta viime vuosina eläintutkimus on kuitenkin vakuuttunut siitä, että susi on kognitiivisesti kyvykäs. Se on älykäs ongelmanratkaisija, älykkäämpi kuin koira. Se on leikkisä: sudenpennut osaavat jopa hakea palloa yhdessä ihmisen kanssa. Susi suree menehtyneitä laumansa jäseniä ulvomalla jopa viikkoja kuoleman jälkeen.

Kukaan koiranomistaja ei epäile, etteikö hänen lemmikkinsä ollessa kyseessä olisi kyse tuntevasta ja päättelyyn kykenevästä yksilöstä. [Anne Kalmarin välihuuto] Oleellinen kysymys onkin: jos kyseessä olisi oma koirasi, mitä toimia suosittelisit — summittaista tappamislainsäädäntöä vaiko tutkitusti toimivia keinoja vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja, niiltä osin kuin ne eivät riitä, kohdennettua ja tarkkaan harkittua, tutkimustietoon perustuvaa harvennusta?

Arvoisa puhemies! Liikun itse viikoittain metsissä, joissa on aina silloin tällöin susihavaintoja. Itseni puolesta en tietysti pelkää, mutta silloin tällöin kiistatta käy mielessä koirani turvallisuus. Hukka vie joka vuosi joitakin kymmeniä koiria, ja vaikka tätä määrää voidaan merkittävästi vähentää erilaisin toimin, kokonaan vaara ei tietysti katoa niin kauan kuin susia metsissä liikkuu. Sitten kuitenkin kehotan itseäni ylös myyttisen susipelon suosta ja ottamaan järjen käteen. Muistutan itselleni, että auto on monikymmenkertaisesti vaarallisempi rakkaalle lemmikilleni kuin susi, ja siitä huolimatta en vaadi kaikkia Suomen autoja romuttamolle, en edes kohdennettua autojen romuttamista siellä, missä minä ja koirani liikumme. Muistutan itselleni, että lähes yhtä vaarallisia kuin sudet ovat kyyt, hissit ja suklaa. Näiden muiden kuin susien kohdalla en kuitenkaan turvaudu niihin keinoihin, joihin valiokunta on nyt mietinnössään päätenyt. En pelkää vaan varaudun. Etsin ne keinot,

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

joilla pystyn reaaliset mutta verraten epätodennäköiset riskit ottamaan huomioon, koska rationaliteetin ja tutkitun tiedon sivuuttaminen olisi vallan väärinkäyttöä.

Arvoisa puhemies! Susi oli täällä ensin. Me tulimme vasta paljon myöhemmin. [Anne Kalmari: Ei ainakaan ennallistamisvuonna 52 ollut yhtään sutta!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Simula.

18.06 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Metsästyslain muutos, niin kutsuttu susipykälä, sai loppuvaiheessa ikäviä piirteitä, kun koko asia oli lähellä raueta vasemmistoliiton ja sosiaalidemokraattien jäsenten marssiessa ulos maa- ja metsätalousvaliokunnan kokouksesta viime keskiviikkona. Onneksi asia saatiin käsiteltyä ja etenemään myös tänne täysistuntoon, kun esitin sitä torstain kokouksessa esityslistalle. [Anne Kalmari: Kiitos teille!]

Eduskunta nimenomaan edellytti hallitusta antamaan esityksen metsästyslain 41 a §:n muuttamiseksi, joten on ihan kohtuullista, että se viedään nyt maaliin, monestakin syystä. Metsästyslain muutos on tietysti vain yksi osa sitä toimenpidepakettia, minkä eduskunta hyväksyi suden kannanhoidollista metsästystä käsitelleen kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä, yksi osa sudenmetsästyksen edellytysten parantamiseksi, mutta tärkeä sellainen. Ihmiset odottavat ratkaisua susiongelmiiin, ja he ansaitsevat viimein keinoja sekä ratkaisuja. Ei tee hyvää eduskunnan ja viranomaisten luotettavuudelle tai uskottavuudelle, jos vuodesta toiseen tämä asia junnaa paikallaan eikä toimia näy.

On ikävä tosiasia, ettei nykyinen suurpetopolitiikka ole hyväksi sudelle itselleen tai luonnonsuojelulle muutenkaan. Kun ylisuojellaan eikä anneta laillisia keinoja säädellä susikantoja sekä ennaltaehkäistä tai puuttua susien aiheuttamiin ongelmiin, se tuskastuttaa. Se vie uskottavuuden. Se saa aikaan susivihaa, vastakkainasettelua, pahimmillaan tarpeen ottaa oikeus omiin käsiin. Susien kenties vähältä tuntuva määrä antaa virheellisen kuvan siitä, kuinka iso ongelma Suomen susipolitiikka on siellä, missä susireviirit ovat. Susi on pahimmillaan navetassa ja pihassa toistuvasti vierailleva suurpeto, joka syö lampaat laiturimelta, koirat pihasta ja metsästyskoirat metsästysreissulla jopa näköetäisyydeltä. Parhaimmillaan susi on ihmistä, koiraa ja jo pelkästään ihmisen hajua pelkäävä metsien asukas, jota ei juuri edes näe — kuten karhu, ja karhuahan me myös metsästämme, arvostamme ja kunioitamme.

Pidän harmillisena ja hiukan kyseenalaisenaakin sitä, että ylipäänsä koko kansalaisaloitetta vastustaneet vihreät saattoivat hallituspuolueena olla yrittämässä vesittää vaatimuksillaan tätä asiaa. Eduskunnan selkeä enemmistö kannatti suden kannanhoidollista metsästystä. Sekä tämän pykälän muuttamisen että siitä annettavan mietinnön on heijastettava sitä tahtotilaa.

Arvoisa puhemies! Maailma ei ole valmis, eikä tämä pykälämuutoskaan ole kannanhoidolliseen sudenmetsästyksen mikään autuaaksi tekevä muutos, vaan se on osa kokonaisuutta, ja työn on jatkuttava. Ihmiset maaseudulla ansaitsevat sen, samoin kuin susi itsekin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Eestilä.

18.09 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! On kyllä hyvä, että tämä lakiesitys on nyt täällä ensimmäisessä käsittelyssä, sillä ei tämä aivan itsestäänselvyys ollut. Täytyy nyt ensinnäkin hieman käyttää jonkunmoinen katsaus tähän eduskunnan ja hallituksen toimivaltakysymykseen. Tämähän ei ollut normaali hallituksen esitys, vaan eduskunta on velvoit-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

tanut valtioneuvostoa tuomaan tämän 41 a §:n täsmennyksen tähän saliin viimeistään marraskuussa 2022. [Anne Kalmari: Juuri näin!] Ei ole oikein, että hallitus rupeaa itse miettimään, tuoko se tänne tätä vai eikö tuo ja tuo tämän niin viime metreillä, että aiheutetaan semmoinen sekasorto. Ja kuten täällä edustaja Simula sanoi, jos oppositiopuolueet — kokoomus, perussuomalaiset, KD — eivät olisi olleet aktiivisia ja hereillä, niin tämäkin laki olisi jäänyt tässä eduskunnassa säätämättä. [Anne Kalmari: Se on totta!] Ja kiitos myös keskustalle, joka sitten huomasi tämän virheen ja tuli meidän opposition tueksi, koska se oli eduskunnan tahto, se ei ole hallituksen tahto. Ja tämä on syytä kyllä nyt pöntössä vakavasti todeta tulevaisuutta varten, että hallituksen täytyy noudattaa eduskunnan tahtoa.

Mutta, arvoisa puheenjohtaja, suuresti arvostamani edustaja Kontula suoraan sanoen ei ollut kovin uskottava omassa puheenvuorossaan. Älkää tehkö tämmöisellä asialla identiteettipolitiikkaa ja älkää käyttäkö semmoisia termejä aidoista ja muista, jotka eivät käytännössä pidä lainkaan paikkaansa. Ei itärajalla ole susille aitaa eikä tule koskaan olemaan. Ne pääsevät siellä vapaasti liikkumaan ja niitä todella liikkuu ja paljon. Niiden viestien mukaan, mitä itselleni tulee, ei ole koskaan ollut näin paljon susia raja-alueilla kuin tänään. Eikä täällä kukaan ole kiilusilmäisesti susia tappamassa, vaan me puolustamme itäsuomalaisten ja muualla asuvien ihmisten oikeutta harjoittaa kulttuuriaan ja harjoittaa koiralla metsästystä ja suojella omaisuutta ja elää rauhassa. Siitä tässä on kysymys, mutta voihan tämänkin kääntää vastakkainasetteluksi ja alkaa sitten kouhottamaan urbaani-ihmisiä, joilla ei ole enää kovinkaan paljon kykyä tiedostaa eikä ymmärtää, miten asiat ovat siellä maaseudulla ja niillä alueilla, missä ihmiset oikeasti kärsivät ja alkavat jo menettää uskonsa koko lainsäädäntöön. Eli kohtalaisen vakavasta asiasta on kysymys.

Arvoisa puhemies! ”Valiokunta katsoo, että kannanhoidollinen metsästys on välttämättömästä sosiaalisen kestävyuden turvaamiseksi” on tärkeä lause, ja jos eduskunta tämän hyväksyy — niin kuin toivon — niin silloin me pystymme ottamaan täällä kantaa, että tämä sosiaalinen kestävyys on myös se asia, joka pitää ottaa huomioon. Ja niin kuin äsken totesin, jos me emme tässä talossa hoida tätä asiaa, niin ihmiset menettävät luottamuksen koko järjestelmään — ja se ei ole minkään etu, koska se resonoi sitten muihinkin kysymyksiin. Siinä mielessä pidän kyllä tärkeänä, että tämä eduskunta nyt käsittelee tämän asian ja ottaa tähän kantaa.

”Valiokunnan käsityksen mukaan tilanteessa, jossa ehdotetun 41 a §:n mukaiset edellytykset täyttyvät, poikkeuslupa sutta, karhua, saukkoa ja ilvestä koskien voidaan myöntää luontodirektiivin tavoitteita toteuttavaan kannanhoidolliseen metsästyksen maa- ja metsätalousministeriön kannanhoitosuunnitelmassa vahvistetulla tavalla.” Tämä on nyt eduskunnan tahto, ja käsitykseni mukaan eduskunta tämmöisissä kiistanalaisissa tilanteissa määrittelee suunnan ja linjan.

Ottaisin vielä esille sen, mitä valiokunta mietintöön on kirjannut: ”Esimerkiksi suden osalta kriteerin tulkinta ei voi tarkoittaa tiettyä yksilöä, vaan alueellista, tietyllä reviirillä liikkuvaan laumaan tai pariin kohdentuvaa valikoivaa pyyntiä. Kannanhoidollisten poikkeuslupapäätösten vaikutuksia tulee seurata ja poikkeuslupapäätösten täytäntöönpanoa tulee valvoa.” Tietenkin — eihän näitä kukaan summassa ammu, eikä vain sen takia, että niitä pitää ampua, vaan sen takia, jos turvallisuus ja muiden eläinten uhanalaisuus ovat jollakin tavalla uhattuina. Vielä puheen lopussa, arvoisa puhemies, palaan tähän.

”Lopuksi valiokunnan mielestä metsästyslain 41 a §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa ei tule edellyttää tilanteessa, jossa on tarpeen poistaa koirasusia sisältävä susilauma. Koirasusi on luonnon monimuotoisuutta uhkaava vieraslaji. Koirasusia sisältävästä laumasta koi-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

rasusien poistaminen erikseen ei käytännössä ole mahdollista muutoin kuin poistamalla koko lauma viranomaisten toimesta. Tehtävä voidaan viranomaisten määräyksellä antaa myös suurriistavirka-aputehtävänä metsästäjien hoidettavaksi.” Arvoisa puhemies, tämän pitäisi olla selvää tekstiä.

Arvoisa puhemies, otan vielä lopuksi tämän, jos sallitte, tämä on sen verran tärkeä asia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Sallin, sallin. Tässä on teillä vielä pari minuuttia aikaa.

Joo. — Tämä on ollut niin kiistanalainen. ”Suojeltu susi syö vielä harvinaisempia metsäpeuroja Kainuussa”, tämä on Helsingin Sanomissa ollut artikkeli. Ja susia elää kuitenkin siellä täällä maailmassa sen verran, että Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto IUCN on luokitellut lajin elinvoimaiseksi, siis 2016. Mutta sen sijaan metsäpeura, joka elää Kainuussa, on uhanalainen, niin että kyllä tämäkin asia pitäisi tässä eduskunnassa ottaa huomioon. ”Jos haaskaruokintaa jatkuu pitkään ja säännöllisesti” — kuten Kuhmossa — ”paikalliset petokannat saattavat karata luonnon sääntelystä”, tutkija Antti Paasivaara toteaa. Pidän Paasivaaraa parhaana metsäpeuratutkijana Suomessa. En tiedä, löytyykö tästä salista joku, joka on eri mieltä.

Mutta mitä sanoo Ilpo Kojola, tunnustettu susitutkija: ”Petokantaa kokonaisuudessaan pitää säädellä siellä, missä peurat elävät.” Jos tieteellistä tietoa halutaan tähän saliin tuoda — nyt täällä on kaksi semmoista ihmistä, jotka näitä asioita ovat tuoneet esille — niin ihmettelen, jos täällä löytyy vielä joku, joka väittää vastaan, että tämäkään asia ei olisi tieteellisesti tutkittu. Parhaat tutkijat ovat näin arvioineet.

Arvoisa puhemies! Lopetan tämän asian — ainakin tässä eduskunnassa, tulevaisuudesta en tiedä. Viimeisenä puheenvuorona: Olipa mikä asia tahansa, niin arvostan niitä kansanedustajia, joilla on erilainen näkemys, mutta minä toivon, että näistä asioista ei tehdä identiteettipolitiikkaa eikä jaeta suomalaisia jakavalla tavalla, koska se ei edistä kenenkään hyvinvointia, vaan se vain tuottaa pitkäaikaista pahoinvointia kaikille. Ja tässä suhteessa, jos perjantaina eduskunta tämän mietinnön ja pykälän hyväksyy, niin koen, että tämä eduskunta on tehnyt suuren työn. Mutta kuten edustaja Simula täällä sanoi, työ jatkuu järkipäisenä ja ihmisten näkemykset huomioon ottaen, omaisuudensuojaa korostaen ja tietenkin myös suomalaista kulttuuria edistäen, ja suomalaiseen kulttuuriin kuuluu myös metsästyksen rauhassa ja metsästyskoirien avulla tapahtuen.

Arvoisa puhemies, kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia, edustaja Eestilä. — Edustaja Hassi.

18.16 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Olen pahoillani siitä, että maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistö antaa susivihan ja metsästäjäjärjestöjen yksipuolisen näkemyksen ohjata toimintaansa. Maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistö ei tyytynyt hallituksen esityksen mukaiseen pykälämuutokseen vaan haluaa ruveta sanelemaan myös sitä, miten oikeusistuimien pitää EU-lainsäädäntöä tulkita, ja tässä ottaa ohjeensa, siis valiokunnan enemmistö, metsästäjäjärjestöiltä eikä tieteellisiltä asiantuntijoilta. [Sanna Antikainen: Tietävät enemmän kuin te!] Sitä pykälämuutostakaan me vihreät emme varsinaisesti olisi halunneet, [Sanna Antikainen: No ettepä tietenkään!] mutta sen väännön hävisimme jo viime syksynä täysistuntoäänestyksessä, joten emme sitä ole sinänsä riitauttaneet. Hallituk-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

sen esittämä pykälämuutos menee maa- ja metsätalousministeriön mukaan niin pitkälle sudenmetsästyksen kriteerien löysentämisen suuntaan kuin on mahdollista rikkomatta EU-lainsäädäntöä, mutta tähän maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistö ei halunnut tyytyä vaan ryhtyi oikeusvaltion periaatteista välittämättä antamaan oikeuslaitokselle tulkintaohjeita metsästäjäjärjestöjen kirjoittamien nuottien pohjalta.

Tämän susivihan ohella susikeskustelun ongelma on se, että puhutaan kannanhoidollisesta metsästyksestä ikään kuin se itsestään selvästi olisi vain tai lähinnä susien lukumäärän vähentämistä. Kun puhutaan kannanhoidollisesta metsästyksestä tai annetaan siihen lupia, niin tavoitteen pitää tietenkin liittyä kannanhoitoon, ei pelkästään susien lukumäärään, ja tavoitteen pitää tietenkin olla direktiivin tavoitteen mukainen. Tämän ovat myös oikeusistuimet todenneet, ja juuri siihen maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistö ymmärtääkseni on tyytymätön.

Siitä ei ole erimielisyyttä, että vaaraa aiheuttavia susiyksilöitä pitää voida ampua, mutta se teksti, mitä maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistö halusi mietintöön perusteluihin kirjoittaa ja mikä mielestäni olisi saanut jäädä siitä pois, sanoo, että kun on häiriötä aiheuttavia susia, niin pitää voida kohdistaa metsästys myös laumoihin. No tätähän on kokeiltu. Viimeksi kun tätä tehtiin, niin ammuttiin laumojen alfayksilöitä. Laumat hajosivat sen seurauksena, ja koska vaaraa aiheuttavat sudet enimmäkseen ovat yksinäisiä susia, vaaraa aiheuttavien susien määrä ja niiden aiheuttamat ongelmat lisääntyivät, mikä sitten ikään kuin melkein pakotti metsästäämään lisää, mikä sitten johti dramaattiseen susien määrän vähenemiseen. Silloin kun susi toimii lauman jäsenenä, lauma pystyy metsästäämään esimerkiksi hirviä; sen sijaan yksinäiset sudet joutuvat saalistamaan pienempää saalista, kuten koiria. Tämän johdosta tällainen umpimähkäinen laumoihin kohdistuva sudenmetsästys ei vähennä niitä ongelmia, mitä susien kanssa on.

Edustaja Kontula jo totesi, että luonnonvarojen tutkimuskeskus viime vuonna päätyi tutkimuksen jälkeen näkemykseen siitä, mikä olisi Suomessa suden suotuisan suojelun taso. Luken arvio on, että se olisi noin tuhat sutta, pienempikin lukumäärä riittäisi, mikäli Lounais-Suomen ja pohjoisemman, itäisen Suomen susikannat olisivat yhteydessä keskenään, pääsisivät vaihtamaan geenejä, mutta näin ei tällä hetkellä ole. Tässä suotuisan suojelun tassossahan ei siis ole kysymys pelkästään lukumäärästä vaan myöskin siitä, mikä on lajin geeniperimän monimuotoisuus.

Ja lopuksi totean, että ihmettelen sitä, että meitä neliökilometreinä paljon pienemmissä maissa pärjätään samankokoisten tai isompien susimäärien kanssa. Virossa pärjätään noin 500:n, Liettuassa noin 600:n, Latviassa noin 900 suden kanssa [Jenna Simulan välihuuto] ja Romaniassa, Turkissa ja Espanjassa tuhansien susien kanssa. [Sanna Antikainen: Siellä metsästetään!] Niissä maissa on varmasti menetelmiä suden ja ihmisen rinnakkainelolon toteuttamiseksi, [Anne Kalmari: Kannanhoidollinen metsästys! — Sanna Antikainen: Metsästys se on! — Puhemies koputtaa] joista me myös voimme ottaa oppia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Ja nyt edustaja Pitko.

18.22 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Susi on tärkeä osa maamme luontoa. Se on meidän ekosysteemien avainlaji, ja sillä on tärkeä osa Suomen luonnon tasapainon sääntelijänä. Susi muun muassa estää hirvieläinten kantoja kasvamasta liian suuriksi. Siellä, missä on susilauman reviiiri, myös metsäkanalinnut yleensä voivat paremmin, koska muun

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

muassa supikoiria ei ole liikaa. Susi on arvokas osa meidän luontoa. Se on arvokas myös yksilönä.

Susien poistamista luonnosta halutaan tehdä sen takia, että metsästyskulttuuri voisi paremmin. Pidän tätä aika absurdina — sitä, että luonnosta pitäisi poistaa petoeläin, jotta ihmisen kesyttämä koira voisi juoksennella siellä rauhassa. [Sanna Antikainen: Kukaan ei ole vaatinut poistamista!] Mielestäni tämä on irvikuva terveestä luontosuhteesta. [Sanna Antikainen: Teidän puheenne on! — Puhemies: Shh!] Minun mielestäni kestävä metsästäminen kunnioittaa luontoa, ei hävitä sitä. Kaukana vastuullisesta metsästämisestä on myös Suomessa rehovava salametsästys. Suden yleisin kuolinsyy Suomessa on edelleen joutua laittoman salametsästyksen uhriksi. On myös arvioitu, että osa pihoilta tulevista susista voi olla juuri salametsästyksen syystä siellä, joko loukkaantuneena tai laumastaan erotettuna.

Itse pidän tärkeänä, että suden kannanhoidollista metsästystä ei aloiteta ennen kuin tieteiliseen tutkimukseen perustuva suden suotuisan suojelutason viitearvon vähimmäistaso on saavutettu. Huomautan myös, että luontodirektiivin mukaan suden metsästämisestä pääasiainen tavoite ei voi olla susien lukumäärän vähentäminen, vaan sillä täytyy olla susikantaan liittyvä muu tavoite. Suden metsästämisessä ylipäänsä mielestäni pitäisi noudattaa varovaisuusperiaatetta, ja ennen kuin me olemme suden osalta paremmalla tasolla, pitäisi metsästäminen kohdentaa vain vaaraa aiheuttaviin susiin.

Luonnonvarakeskus on tehnyt valtavan hyvää työtä suden lukumääräarvion suhteen kuin myös suden suotuisan suojelutason viitearvon määrittelyn kanssa. Tämän työn perusteella on päivänselvää, että Suomen nykyinen susikanta on liian pieni säilyäkseen geneettisesti elinvoimaisena. Tutkimus ei ole kertonut meille eksaktia lukumäärää, mutta se on kertonut meille haarukan, ja tämä lopullinen viitearvo riippuu päätöksentekijöiden tekemistä valinnoista ja muun muassa halusta ja mahdollisuudesta ottaa riskiä sen suhteen. Tätä lopullista lukumäärää me odottelemme vielä ministeriöstä. Joka tapauksessa meillä on melko tarkkaa tietoa suden määrästä tällä hetkellä, ja se on aivan liian pieni, että sitä voitaisiin nykyisestä pienentää, ja siihenhän tällä kannanhoidollisella metsästämisellä ja tällä eduskunnan syksyllä hyväksymällä kansalaisaloitteella pyritään: ei siis kasvattamaan lukumäärää vaan pienentämään sitä. Tutkijoiden mukaan kuitenkin Suomeen mahtuisi noin 1 200 sutta, mutta me olemme tällä hetkellä reilusti alle 500:ssa. Monesti katsotaan Ruotsiin ja Norjaan, ja siellä geneettisesti elinvoimainen susikanta on määritelty 170 yksilöksi. He ovat valinneet laskentatavaksi tälle viitearvolle, vähimmäistasolle, että tuplataan tämä geneettisen elinvoimaisen susikannan määrä, ja siksi viitearvo on 340. Suomessa tämä olisi vähintään 1 000 yksilöä, jos se geneettisesti pienin elinvoimainen populaatioko-ko on 500.

Täällä perussuomalaiset moittivat, että vihreät ovat esittäneet vaatimuksia ja että tämä ei siksi olisi edennyt. Meille on koko ajan käynyt, kuten tässä edustaja Hassi sanoi, että tämä laki etenee, koska se on osa eduskunnan hyväksymää kansalaisaloitetta viime syksyltä, mutta kyllä meillä oli myös vaatimuksia. Ne vaatimukset olivat, että perustetaan meidän kuulemiin asiantuntijoihin ja että ei lähdetä neuvomaan oikeuslaitoksia EU-direktiivien tulkinnassa. Valitettavasti jäimme vihreinä yksin tämän kanssa valiokunnassa, mutta tulemme esittämään kuitenkin ponnen tähän nyt pöydällä olevaan lakiesitykseen ja niin, että nimenomaan tämän kannanhoidollisen metsästyksen ainoa tavoite ei voi olla susien lukumäärän vähentäminen vaan sillä pitää olla susikantaan liittyvä muu tavoite ja että erityisesti niin kauan kun suden suojelun taso ei ole saavutettu, valikoivan metsästyksen tulee kohdistua haittaa tai vaaraa aiheuttaviin yksilöihin. Emme kannata sitä, että sitä kohdistetaan

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

jatkossakaan laumoihin. Toivomme myös, että tämä esille nostettu koirasusioingelma on asia, jonka valtioneuvosto ja ministeriö ottaa käsittelyyn ja miettii keinoja ratkaista sitä. Emme pitäneet valiokunnassa siitä, että tähän asiaan nostettiin tämä koirasusioingelma, kun emme valiokunnassa tästä asiasta kuulleet asiantuntijoita. Jos jossakin niin tällaisissa asioissa tulisi aina perustaa tutkittuun tietoon, asiantuntijatietoon, kun päätämme petopoliitiikasta. Mutta haluan korostaa, että tähän pykälään emme ole tekemässä muutoksia, koska se on eduskunnassa jo kerran kertaalleen hävitty.

Lopuksi haluan sanoa, että ihmisen ja suden yhteiselön parantamiseksi on meillä kyllä Suomessa varsin paljon tehtävää. Erityisesti rehottava susiviha on iso este sille, että ymmärrys yhteiselölle kasvaisi. Näen tärkeänä tämän tieteellisen tiedon hyödyntämisen. Ymmärryksen lisääminen sudesta ja myös sen käyttäytymisestä ja siitä, että susi ei ole vaarallinen ihmiselle, on kaikista oleellisinta. Susi pelkää ihmistä, toisin kuin monesti pelotellaan.

Toivon myös, että me tässä yhteiskunnassa enemmän kiinnitettäisiin huomiota siihen, miten me voimme varautua suden esimerkiksi kotieläimille aiheuttamiin haittoihin. Tässä SusiLIFE-hankkeessa on paljon toimia kerätty ja tutkittu, miten susilta voidaan paremmin suojautua esimerkiksi erilaisilla pelottimilla ja rakennelmilla. Harmi, että niistä niin harvoin kuullaan tai niitä myöskään edes kovinkaan paljoa rahoitetaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Koponen, Ari.

18.29 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Täällä edellä puhuttiin, miten joissain maissa on enemmän susia ja ne pystyvät siellä elämään. Siihen on aivan selkeä syy, ja se on se, että näissä maissa harrastetaan kannanhoidollista metsästystä, jolloin sudelle tulee ihmisarkuus ja se ei pyöri pihossa tai kotieläinten kimpussa vaan on erämaissa, minne se kuuluu. Tähän liittyy myös täällä puhuttu susiviha. Eli ihmiset kokevat vääryyttä, kun pihasta haetaan koiria tai muita lemmikkieläimiä tai karjaa, ja tästä syntyy se susiviha, koska asialle ei pystytä mitään tekemään, koska kannanhoidollinen metsästys ei ole täällä Suomessa sallittua.

Tämänkin asian käsittelyssä huomasi, miten tärkeää on, että edustajien joukosta löytyy metsästäviä ja suomalaista eräperinnettä vaalivia kansanedustajia. Metsästäjille haluaisin sanoa, että meitä kortinhaltijoita on Suomessa yli 300 000. Meillä on yhteinen perinteikäs, arvokas harrastus, mikä on monille myös paljon enemmän: se on elämäntapa. Ei nälvitä toisiamme, vaan pidetään yhtä. Se takaa myös tuleville sukupolville tärkeän metsästyskulttuurin säilymisen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Ja seuraavaksi edustaja Kalmari.

18.31 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Susi kuuluu metsään, ei pihapiiriin. Suden luontainen ihmisarkuus on palautettava. Meillä on esimerkki Romaniasta karhun kohdalla siitä, mitä tapahtuu, kun ihmisarkuus lähtee pois. Siellä karhut ovat jo surmanneet useita ihmisiä. [Sanna Antikainen: Vihreät haluavat samaa Suomeen!]

Ikiaikainen suomalainen metsästyskulttuuri, jossa koirat työskentelevät itsenäisesti etäällä ohjaajasta, on turvattava. Omaisuudensuojasta tulee voida huolehtia. Elinkeinon harjoittamisen ja kotieläinten laiduntamisen tulee olla mahdollista. Kun harjoitamme kannanhoidollista metsästystä, suden hyväksyttävyyys paranee, turvallisuus maaseudulla para-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

nee ja myös uhanalaisen metsäpeurakannan säilyttäminen helpottuu. Maailmassa on noin 300 000 sutta ja alle 2 500 metsäpeuraa. Olen siksi erittäin mielissäni, että saimme tämän pykälämuutoksen maaliin, ja tämä pykälämuutoshan ottaa nyt huomioon myös sosiaaliset perusteet, aivan kuten muissakin maissa direktiiviä on tulkittu. Luulen, että loppupelissä, jos tämä kannanhoidollinen metsästys nyt sitten pystyy paremmin etenemään, siinä voittaa myös susi siinä mielessä, että kun se hyväksyttävyyden paraneen ja susi siirtyy reviereineen sinne, missä ihmisiä ei ole, niin se saa rauhassa Suomen metsissä paljon paremmin olla.

On erittäin helppoa arvostella tai sanoa, että suden kannanhoidollista metsästystä ei pitäisi olla, jos asuu jossain kerrostalon viidennessä kerroksessa. Mutta jos asuu alueilla, missä on nähnyt raadeltuja lampaita tai koiria, niin totuus muuttuu vähän toisenlaiseksi. Jos asuu alueilla, joissa lapset eivät enää uskalla kulkea kouluun, kun on todellinen uhka siitä, että susi niitä raatelee, niin todellisuus on hieman toisenlaista. Mielestäni ihmiset ovat yhtä arvokkaita niin täällä etelän suurissa keskuksissa kuin haja-asutusalueella.

Ja toivoisin, että tällä meidän mietinnöllämme on nyt sitten merkitystä myös siihen epä-terveeseen tilanteeseen, että meillä Tapiola-eläinsuojeluyhdistyksen etäpesäkkeet tekevät valituksia, tehtailevat valituksia pöytälaatikkoyhdistyksissä, [Sanna Antikainen: Kiusallaan!] ja sitten oikeuslaitos näitä tulkitsee kireimmän mukaan. Näinhän ei voi olla, [Puuhemies koputtaa] jos Suomen ylin päätöksentekotaho on päättänyt toisin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Autto.

18.34 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä ilta etenee, mutta puhujalistan pituudesta päätellen tämä kysymys on sellainen, joka suomalaisia puhuttaa, kun suomalaisten edustajinakin kaikki olemme kokoontuneet asiaa pohtimaan. Haluan kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa paneutumisesta asiaan. Haluan kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa siitä, että on kuultu niiden alueiden ihmisiä, joissa tämä susikysymys koetaan ongelmaksi ja aiemmin harjoitettu politiikka koetaan ongelmaksi.

Aivan kuten tässä edellä hyvin puhui esimerkiksi valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kalmari, uskon näin, että tämän lakimuutoksen myötä päästään paremmin siihen tasapainoon, että myöskin suden hyväksyttävyyden osana Suomen luontoa — merkittävänä, vahvana petoeläimenä ja laumojen muodostavana petoeläimenä — paraneen, kun taas pystytään tällä kannanhoidollisella metsästyksellä huolehtimaan siitä, että myöskin ne pedon väistämättä aiheuttamat haitat pysyvät kurissa. Edustaja Eestilä puhui mielestäni aiemmin todella hienosti tästä asiasta, enkä lähde näitä asioita tässä omassa puheenvuorossani toistamaan, jotta kaikki pääsevät ääneen tästä.

Mutta vielä totean sen, että kyllähän ihminen on myös osa luontoa, koira ihmisen kumppanina on myös osa luontoa, ja ihmisellä ja koiralla on myöskin oltava paikka Suomen metsissä. Ja kun sudet ovat yleistyneet viime vuosina ja metsästäjät ovat joutuneet käymään varovaisemmiksi koiran kanssa metsästäessä, niin se on tuonut taas erilaisia sosiaalisia paineita vaikkapa niin, että kun kaikkein pohjoisimmassa Suomessa on valtion maita, niin sinne on suuntautunut aika voimakastakin metsästyspainetta täältä etelämmästä Suomesta, jossa metsästäjät taas ovat petojen yleistymisen myötä joutuneet olemaan varovaisempia koiran kanssa metsästämisessä. Tämä on aiheuttanut myös sosiaalisia paineita, eli nämä paineet, jotka suden myötä tulevat, eivät kohdistu vain niille alueille, joissa näitä kasvavia susilaumojen on ollut.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

On tärkeää, että maa- ja metsätalousvaliokunta on tässä ottanut laajemminkin näkökulmia huomioon. Se on arvokasta, ja kiitän siitä valiokuntaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Antikainen.

18.37 **Sanna Antikainen ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelua kuunnelllessani korvaani särähti edustaja Kontulan puheen epäloogisuus: ensiksi puheessanne vaa-ditte tieteellistä katsantokantaa, mutta sitten kuitenkin syyllistyitte itse epätieteelliseen puheeseen. [Anna Kontula: Missä kohtaa?] Tarkoitan tällä sitä puhetta sudesta ja koirasta ja siitä eläinten liiallisesta inhimillistämisestä, joka ei tee näille eläimille itselleenkaan hyvää. Susi ja koira ovat viettiensä ja vaistoimensa varassa eläviä saalistajia. Niillä ei ole samanlaisia tunteita kuin meillä ihmisillä, vaikka toki myös kaikki eläimet tuntevat kipua ja tuskaa, eikä heille, tai niille, saa liiallisesti tuottaa kipua tai tuskaa.

Muutoinkin teidän puheenne, edustaja Kontula, oli selvä esimerkki siitä, miten käy, kun ihminen ei ymmärrä asiaa sen kontekstissa. Kutsuisinkin teidät nyt tutustumaan tuonne Pohjois-Karjalaan ja Pohjois-Savoon, jossa susi raatelee ja tappaa metsästäjien koiria harva se viikko. Tulisitte keskustelemaan ja kuuntelemaan näiden metsästäjien tarinoita. Ne ovat nimittäin aika koskettavia. Juuri itse vähän aikaa sitten keskustelin erään metsästäjän kanssa, jonka hienon ajokoiran susi oli raadellut. Oli ihme, että tämä koira selvisi. Tämä koira taisteli isoa sutta vastaan ja selvisi siitä, mutta vammat olivat erittäin, erittäin vakavia, ja todellakin tämä koiraparka joutui kokemaan paljon kipua ja tuskaa, joka teitä ei taida nyt kiinnostaa.

Arvoisa puhemies! Suden kannanhoidollinen metsästys on mielestäni myös itse asiassa hyväksi sudelle itselleenkin. Nimittäin tämä kannanhoidollinen metsästys pitää tämän susikannan sellaisena, että se takaa niille niiden tarvitseman ravinnon. En nyt tästä aiheesta jatka enää enempää, mutta sanottava on se, että tämä edustaja Hassin ja vihreiden jatkuva susivihan hokeminen on mielestäni yksinkertaisen törkeää kaikkia niitä kohtaan, jotka oikeasti joutuvat pelkäämään jopa omien lastensa hyvinvoinnin puolesta. Mutta tuntuu sille, että suomalaisten lasten turvallisuus ei ole koskaan teitä vihreitä hetkauttanut tippaakaan, varsinkin jos nämä lapset asuvat haja-asutusalueella. [Satu Hassi: Törkeä väite!] Toivon todella, että te olette lukeneet niitä uutisia, missä todella vanhemmat ovat joutuneet pelkäämään lastensa turvallisuuden puolesta, kun lapset ovat kävelleet aamuisin aikaisin kouluun ja siellä lähellä on ollut susia. Eikö teitä yhtään kiinnosta, mitä kaikkea kamalaa näille lapsille voisi tapahtua? [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan ihmetellä tätä vihreiden ja vasemmistoliiton metsästäjien ja Metsästäjäliiton jatkuvaa demonisointia. Toivotan edelleenkin teidät kaikki kyläilemään tuonne Savo-Karjalaan ja keskustelemaan paikallisten metsästäjien kanssa, koska halveksunnastanne päätellen ette ole sitä tehneet. Edustaja Pitko kertoi tässä aiemmin ja hoki tätä samaa vihreiden mantraa susivihasta ja vaati siihen toimia. Mielestäni tämän päivän keskustelun perusteella on selvää, että suurin ongelma on tämä vihreiden ja vasemmistoliiton rehottava metsästäjäviha ja metsästäjien jatkuva demonisointi. Haluaisin pyytää näiltä metsästäjiltä ja Metsästäjäliitolta vihreiden ja vasemmistoliiton puolesta anteeksi, koska tällainen jatkuva heidän alaspäin painaminensa aivan kuin heillä ei olisi minkäänlaista tietoa aiheesta on yksinkertaisen törkeää.

Lopuksi puutun vielä tähän edustaja Hassin puheeseen Viron suhteen. Otitte Viron esimerkiksi, mikä oli kyllä hyvin kuvaavaa sinällään, nimittäin Virossahan susia metsäste-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

tään ja vieläpä kohdennetusti niillä alueilla, missä on näitä ongelmia, ja tällä he myös säilyttävät tämän susien ihmisarkuuden, joten todellakin meidän pitäisi toimia niin kuin Virossa, ja selvää on, että susijahti on saatava Suomessa alkuun ja mitä pikimmiten. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja seuraavaksi edustajat Kontula ja Hassi. Kontula ensin.

18.42 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Tässä tuli niin paljon opponointia, että tulin ihan pönttöön, että ehdin vastata kaikille.

Aloitetaan edustaja Antikaisesta. Väitätte, että olen inhimillistänyt susia ja koiria puheenvuorossani ja että se oli epätieteellinen. [Sanna Antikainen: Kyllä!] Osoittakaa minulle kohdat, niin toimitan lähteet. Puhetta valmistellessani kävin läpi aika merkittävän joukon susiin liittyvää tieteellistä tutkimusta, ettekä löydä puheestani sellaista kohtaa, johonka ei lähdetä löytyisi ainakaan näiltä osin.

Viittasitte myös siihen, että olisi hyvä tulla sinne teille päin kuuntelemaan koskettavia tarinoita siitä, mitä sudet ovat tehneet koirille. Kuten puheessani toin esille, Suomessa todella susi tappaa joitakin kymmeniä, tarkalleen ottaen vuosivaihtelu on 20—60 sutta, vuosittain. [Eduskunnasta: Vai koiraa?] — Anteeksi, koiraa. — Minä ymmärrän aivan loistavasti sen, millaista kärsimystä sille koiralle ja mikä ettei myös sille koiran omistajalle tuottaa tällainen tilanne. Mutta en tavoittanut puheenvuorostanne minkään näköistä kommentaaria siihen, miten muut erilaiset koirien tapaturmaiset kuolemat suhteutuvat siihen, mitenkä me sutta kohtelemme ja millä keinoin me koiriamme suojelemme silloin, kun sudesta on kysymys, mikä oman käsitykseni mukaan oli minun puheenvuoroni keskeinen pointti.

Siinä ei myöskään otettu kantaa siihen, että itse asiassa metsästyskoiralle huomattavasti vaarallisempi on metsästäjä kuin susi. [Sanna Antikaisen välihuuto] Pelkästään käytöshäiriöiden vuoksi metsästyskoiria tapetaan parisataa vuosittain, metsästyskyvyttömyyden vuoksikin yli 100 vuosittain, ylipäätään ilman sairausdiagnoosia suomenajokoiria tapetaan melkein 1 000 vuodessa. Nämä ovat aika isoja lukuja, ainakin jos verrataan siihen, mitä sudet saavat aikaan.

Edustajille Autto ja Kalmari edelleen liittyen kysymykseen siitä, että sudet koetaan ongelmaksi: Se vaan on, jälleen tutkitusti, niin, että susien tappaminen ei sitä kokemusta muuta. Susien tappaminen lisää susiin liittyvää mystifiointia, ennakkoluuloja ja myös susivihaa, tutkitusti. [Anne Kalmari: Ei! — Hannu Hoskonen: Ei pidä paikkaansa! — Sanna Antikainen: Ei pidä paikkaansa!] Meillä sen sijaan on myös, tutkitusti, keinoja siihen, mitenkä ihmisten suteen liittyviin pelkoihin voidaan vastata niin, että oikeasti niistä peloista päästään eroon. [Hannu Hoskonen: Voi hyvänen aika!] Tätä asiaa on puitu ympäri maailmaa aika paljon, joten tämä on semmoinen asia, jossa meidän ei tarvitse mennä ihan fiilispohjalta, ja oman puheenvuoroni keskeinen pointti olikin, miksi sitten mennään, kun ei kerran tarvitse.

Sitten edustaja Eestilälle: Tässä vain muutama tunti sitten kuuntelin edustaja Vehviläisen päätöspuheenvuoron, ja se oli kaikin puolin mainio. Siinä testamentattiin tuleville poliittikosukupolville ohjeita siitä, miten huomioida meidän jälkeemme tulevat ja mitkä ovat niitä suuria linjoja, joihin tässä kohtaa tuli kiinnittää huomiota. Te valitsitte hieman toisen-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

laisen lähestymistavan. Te päätitte paheksua yksittäistä poliitikkoa, joka oli kehdannut mennä vaatimaan tutkimusperustaisuutta päätöksentekoon. Syytitte häntä identiteettipoliitikasta — oletteko aivan varma, että ymmärrätte, mitä se sana tarkoittaa [Mauri Peltokankaan välihuuto] — kouhottamisesta, urbaanisuuudesta, urbaanista ymmärtämättömyydestä.

Edustaja Eestilä, kuten omassa puheenvuorossani, jota aika suurpiirteisesti kuuntelitte, totesin, viikoittain liikun alueella, jossa myös sudet liikkuvat. Asun metsän reunassa. Kotiovestani metsä alkaa viiden metrin päästä. [Hannu Hoskosen välihuuto] Yhtään virhettä ette pystynyt puheestani löytämään siitä huolimatta, että se teidän mielestänne oli esimerkiksi nimenomaan sellaisesta puheenvuorosta, joka ei tieteeseen perustanut. Teille sanon siis saman kuin Antikaiselle: pankaa sähköposti laulamaan ja osoittakaa ne virheet, niin minä panen ne lähteet tulemaan. [Markku Eestilä: Teidän virhe on asenne! — Sanna Antikainen: Tulkaa te tapaamaan metsästäjiä, niin ehkä se heidän jatkuva demonisointi loppuisi!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hassi.

18.47 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Minäkin ajattelin, että voisin puhua paikaltani, mutta kun edustaja Antikainen esitti kerrassaan törkeitä väitteitä, niin tulin puhujapöytäntöön. Edustaja Antikainen, millä ihmeen logiikalla sen toteaminen, että maa- ja metsätalouseliönvaliokunnan enemmistö on ottanut ohjeensa metsästäjäjärjestöiltä, on metsästäjävihaa, ja millä ihmeen logiikalla se, että sudenmetsästys pitää kohdistaa vaaraa ja haittaa aiheuttaviin yksilöihin, on välinpitämättömyyttä haja-asutusalueen lapsista ja aikuisista?

Mutta varsinaisesti, arvoisa puhemies, minun oli tarkoitus vielä puhua susien merkityksestä ekosysteemeille. 27 vuotta sitten Yellowstonen kansallispuistossa Yhdysvalloissa tehtiin koe, kun sinne palautettiin 14 sutta. Tavoitteena oli ensisijaisesti, että kansallispuiston liian suuri hirvikanta saataisiin kuriin. Tulos oli, että hirvien määrä vakiintui, mutta vielä tärkeämpää oli, että hirvien käytös muuttui. Hirvet ja hirvieläimet kaiken kaikkiaan alkoivat varoa avoimia rantoja, mikä johti siihen, että jokirantojen kasvillisuus, erilaiset pusikot ja marjat ynnä muut elpyivät, tuli kukkivia kasveja, pölyttäjiä, joiden perässä tulivat linnut, rantojen eroosio väheni, joet kapenivat, jokivesi puhdistui. Tuli myös uusia, alueelta jo poistuneita tai harvinaistuneita, nisäkkäitä, kuten saukkoja ja majavia. Eli toisin sanoen susien palauttamisella Yellowstonen kansallispuistoon oli dramaattinen myönteinen vaikutus kansallispuiston ekosysteemiin.

No miksi tuon tämän asian esille? Toisten asioiden käsittelyn yhteydessä maa- ja metsätalouseliönvaliokunnassa olen oppinut, että meillä kovin suuren hirvikannan takia monille sellaisillekin paikoille, missä maaperän puolesta mänty olisi parempi puu, istutetaan kuusia, koska ne maistuvat hirvälle vähemmän kuin männyt. Toisaalta elämme ilmastonmuutoksen aikaa. Ilmastonmuutos lisää kaarnakuoriaistuhoja kuusissa. Minä mietin sitä, miten sudet voisivat vaikuttaa paitsi hirvikannan kokoon myös hirvien käyttäytymiseen ja miten se vaikuttaisi metsänhoitoon. Jotta saisimme näihin asioihin vastauksen, tarvitsisimme lisää tutkittua tietoa. [Hannu Hoskosen välihuuto] Mutta en ole ollenkaan varma siitä, että metsänomistajan etu on se, mitä metsästäjäjärjestöt tällä hetkellä haluavat, eli se, että susia on mahdollisimman vähän. [Mauri Peltokangas: Eihän se noin mene! — Hannu Hoskonen: Ei se noin mene!] Eli sitä, mikä suden rooli on ja mikä sen rooli voi olla ekosysteemissä ja mitä se merkitsee muun muassa metsänhoidolle, mielestäni pitäisi tutkia.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Ja tosiaan asenne, josta puhuttiin — oliko se nyt edustaja Eestilä, joka puhui — voisi olla neutraali, se, että odotamme tutkittua tietoa ennen kuin ryhdymme hutkimaan. [Mauri Peltokangas: Kuunnelkaa itseänne, neutraalisuudella!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Simula.

18.51 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Täytyy kommentoida edustaja Pitkon puhetta siltä osin kuin se koski koiralla metsästämistä. Koiran kanssa metsästäminen on eettisin mahdollinen tapa metsästää, ja se on ainoa oikeasti toimiva tapa pitää esimerkiksi hirvikannat kurissa. Se säästää siis ihmishenkiä, se parantaa metsien kasvua — käytännössä siis niitä teidän arvostamianne hiilinielujuja. Koira hakee haavakot, koira jäljestää kolarihirvet. Ei voi kyllä vähätellä koiran merkitystä metsästykselle ja koko yhteiskunnalle. Koiralla metsästäminen on yksi peruste sille, miksi kannanhoidollista metsästystä on voitava harjoittaa ja palauttaa sudelle pelko ihmistä ja ihmisen parasta ystävää eli koira kohtaan.

Jos vihreät haluaisivat aidosti susihaittoja vähemmäksi, te vaatisitte haaskaruokinnan kieltämistä tai edes sen merkittävää rajoittamista. Teidän mielestänne on irvokasta perustella sudenmetsästystä metsästyskoirien turvallisuudella, mutta hyväksytte kuitenkin ympärivuotisen haaskaruokinnan, jolla ruokitaan villieläimiä teurasjätteillä, opetetaan suurpedot ihmisen hajuun ja moottoriajoneuvojen ääniin. Ja minkä tähden? Siksi, että ihmiset saavat luontokuvia suurpedoista.

Jos te haluaisitte susivihaa vähemmäksi, te hyväksyisitte kannanhoidollisen sudenmetsästyksen. Metsästys on keskeisin avain siihen, miksi Virossa siedetään suhteellisen suurta susimäärää. Merkityksellistä ei ole susien määrä vaan se, miten ne käyttäytyvät. Suomessa sudet aiheuttavat aivan liian paljon ongelmia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hoskonen.

18.53 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Vähäiseltä osaltani tähän keskusteluun otan osaa ja vain siitä näkökulmasta, mikä oikeus on ihmisillä elää maaseudulla turvallisesti. Tänäpäni se ei enää koske maaseutua, kyllähän sudet juoksentelevat kaupunkien keskustassakin. Sekin on totta, että sudet ovat tappaneet ihmisiä. Venäjälläkin viimeksi meni ihmisiä, en muista vuotta, mutta ainakin kaksi ihmistä menetti henkensä, kun susilauma hyökkäsi mäkeä laskevien lasten kimppuun: yksi menetti henkensä ja toinen taisi hävitä kokonaan — ilmeisesti söivät kokonaan, niin ettei jäänyt mitään jäljelle. Vaan näistä kun ei Suomen lehdistö tietenkään kirjoita, niin ne tiedot pitää sitten onkia muualta.

Mutta mitä tulee sitten suden elämään, niin olen kyllä koko tämän poliittisen urani aikana ihmetellyt sitä asennetta, millä tänä päivänä Suomessa tätä asiaa viedään eteenpäin. Ilmiselvästi suurpeto on hengenvaarallinen ihmiselle. Yksinään kulkeva susi harvemmin, mutta laumana se on erittäin aggressiivinen ja — voisin sanoa armeija-aikaista termiä lainatakseni — käyttäytyy kuin sissiryhmä, joka tietää, mitä tekee, ja valitsee maalinsa. Ja kaverin koiran hakivat pihamaasta kesken joulupuuhien. Kun oli viemässä tavaroita sisälle, niin koira kävi pihalla sillä aikaa, noin 30 sekuntia isäntä viipyi sisällä, ja kun tuli takaisin, niin sillä aikaa koira vietiin rappusilta — eli järjestelmällistä, tiettyä toimintaa. Samoin se aikaisemmin kertomani tarina siitä ilomantsilaisesta koulutyöstä, jonka pelasti taksikuskin tarkka silmä: noin 70 metrin päässä oli susi odottamassa, kun tytön olisi pitänyt laskeutua taksista tienvarteen, mutta kuljettaja huomasi ja vei tytön kotiin turvallisesti perille.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Kysyn teiltä, arvoisat kansanedustajat Kontula ja Hassi: Jos teidän oma lapsenne olisi siinä ollut, niin olisitteko jättäneet lapsen siihen tienvarteen postilaatikolle, mihin hänen koulukyytinsä päättyi? Olisitteko jättäneet hänet siihen, kun susi oli 70 metrin päässä? Mitä vartenhan se siinä oli? Tuskin odotti terveisiä, ei varmaan häntää heiluttanut sille pienelle tytölle. Menkää joskus itseenne ja miettikää toistenkin ihmisten asemaa. Toki teidän egonne ja poliittinen katsomuksenne viittaa siihen, että yhteiskunta päättää kaikki asiat, mutta menkää joskus sen ihmisen kotiin, miettikää se ihmisen pelkoja. Sitä minä en enää teiltä odota, mutta jos joskus sen tekisitte, niin olisin iloinen.

Ja mitä tulee sitten suomalaisiin tutkimuksiin, kun edustaja Kontula ne mainitsi: Tässä maassa tehdään tutkimuksia vaikka mistä, esimerkkinä tämä ilmastonmuutos — Markku Ollikaisen suulla kun tulee propagandaa niin paljon, ettei kerkeä nieleskellä puoliakaan, kun yhtäkkiä metaania tuottavasta suosta, joka aikaisemmin tuotti puuta, tulee sitten ilmastonsuojelun kannalta yhtä paljon tärkeä kuin tuhotusta metsästä, ennallistamalla tuhotusta metsästä tai jatkuvalla kasvatuksella tuhotusta metsästä, johon on saatu levitettyä menestyksekkäästi maannousemasieni. Sekin on yhtäkkiä niin kuin loistavaa luonnonsuojelua.

Jos teiltä jotakin puuttuu... Tai teiltä ei ehkä puutu mitään, mutta teillä on erittäin elastinen omatunto. Sitä suorastaan ihailen, että kyllä se venyy aika uskomattomiin suorituksiin. Ja tiedettä te käytätte härskisti hyväksenne kertomalla, miten asiat menevät. Kannattaisi joskus pysyä totuudessakin. Sitä toivoisin, arvoisat edustajakollegat, koska minun näkökulmani tässä asiassa on puhtaasti se, että me tiedämme kaikki, että susi on vaarallinen eläin. Se kaikki tiedetään. Ei se, että te tykkäätte siitä, paljon auta niitä ihmisiä, jotka ovat hengenvaarassa. Monta läheltä piti -tilannetta on ollut, mutta ettehän te niistä välitä.

Ruotsissa tällä hetkellä annettiin 100 kappaletta sudenkaatolupia. Tietävästi ekan viikon aikana kaadettiin 54 sutta ihan laillisella luvalla. Miksi? Siksi, koska haluttiin palauttaa susikannan populaatio oikealle tasolle ja toiseksi haluttiin palauttaa sen ihmispelko. Venäjän federaation Karjalan tasavaltaan myönnettiin 500 sudenkaatolupaa tälle metsästyksikaudelle. En tiedä, mikä tilanne siellä on, kun sieltä Venäjältä tulevien tietojen luotettavuus on kautta aikain ollut hieman vaihtelevaa, niin että en nyt lähde ottamaan siihen kantaa mutta totean vain, että 500 lupaa tuli ja suuri osa on kuulemma käytetty.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, kun puhutaan tästä, että nyt tällä hetkellä Euroopan unionin rahoilla tätä susilakihanketta viedään eteenpäin — viisi miljoonaa euroa siihen on rahaa varattu — niin onhan tämä nyt Suomen yhteiskunnalta melkoinen rimanalitus, että poliisiviranomainen riistanvartijoiden kanssa vahtii sitä, että sudella on turvallinen ja rauhallinen elämä siellä maastossa, mutta se pieni koulutyttö siinä tienvarressa ei kiinnosta pätkäkään — siis ei kiinnosta pätkän vertaa. Siitäkin on tehty monta tutkimuspyyntöä poliisille, että voisivatko he käydä katsomassa sitä tilannetta — ei kiinnosta. Kun minä menen kesämökille siellä, niin ne pimeään syystien varressa odottavat, jos edustaja Hoskosella sattuisi olemaan vaikka vähän liian väkevää Sunlight-saippuaa laukussa. Olisiko se vaarallinen sudelle? Ei varmasti ole. Minulla ei ole edes asetta mukana siellä, kyllä minä pelkän saunavastan kanssa siellä saunomisen hoidan. [Naurua]

Lopuksi, arvoisa puhemies, haluan tuoda esille vielä sen, kun näitä tällaisia asioita me täällä hoidamme emmekä katso sen pienen ihmisen näkökulmasta sitä asiaa. Tein oikeusasiamiehelle kantelun näistä koirasusista, ja Kuhmossa tapasin sen ihmisen ihan nenästä nokkaan neuvottelupöydän ääressä, kahden kesken keskustelimme. Hän oli siellä kyseisessä paikassa ollut lopettamassa sen koirasuden ja myös villin aidon suden, jota risteytettiin isojen koirien kanssa, mutta ei poliisi kiinnostunut siitä ollenkaan, eikä oikeusasiamies-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

kään siihen puuttunut. Ja tässä lakiesityksessä, mitä nyt parhaillaan käsittelemme, käsitellään nimenomaan sitä, että saataisiin nämä koirasudet pois. Ja kuten me kaikki kansanedustajat varmasti tiedämme, sekä metsästyslain että lain vieraslajeista, näiden kahden lain, nimissä nämä kyseiset eläimet eivät nauti lainsuojaa millään lailla. Ne ovat lainsuojattomia vahinkoeläimiä yhtä lailla kuin villiminkki tai supikoira. Oletteko te rakastuneet näihin koirasusiin niin paljon, että te haluatte pitää ne ikään kuin omina lemmikkeinä? Jos lemmikkiä valitsette, niin kannattaa ehkä harkita, minkä valitsee.

Sitä varten nämä lait on tehty, että ihmisten turvallinen elämä turvataan. Onhan aina maailmassa vaaroja. Ei koskaan voida sanoa, mikä on se pahin vaara, joka pienelle lapselle on kaikkein vaarallisin. Mutta annammeko sellaiselle ajattelulle mahdollisuutta, että se pieni lapsi tai se maaseudulla elävä ihminen on niin vähäarvoinen tässä yhteiskunnassa, että jopa susi menee hänen edelleen? Kun tällainen arvovalinta tehdään, niin kysyn, mikä teidän taustanne on. Tiedän, että ei sitä katumusta ehkä tule — sitä toki toivon. Mutta kuka teistä sitten jonain päivänä, kun sattuu se ikävä onnettomuus, menee esittämään sen selvitelmän? Veikkaanpa, että se jono on kovin lyhyt. Mutta minä suren niitä maaseudun ihmisiä, jotka joutuvat pelkäämään jatkuvasti eivätkä voi elää normaalia elämää, mutta tällaiseksi on Suomi mennyt. Mutta yleensä tällaiset väärät ja virheelliset asiat aikanaan oikeutuvat itsestään. Sen tiedän, että aika toki unohtaa ikävät asiat, mutta toivon mukaan se tuo myös esille ne, [Puhemies koputtaa] jotka toimivat väärin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Norrback.

19.01 **Anders Norrback r:** Kiitos, arvoisa puhemies! 2016 tapahtui meidän tilalla asia, joka johti siihen, että minä aloin paneutumaan tähän susiasiaan. Silloin meillä oli susihyökkäys omalla tilalla ja 11 lammasta menehtyi siihen. No, se sitten avasi minun silmäni sillä tavalla, että tässä maassa, tai maailmassakin, täytyy olla joko susivihaaja tai susihalaja, ei voi olla tällaista keskitietä. Tästä asiasta ei voi asiallisesti keskustella, vaan siinä mennään heti tunteisiin. Tämä on meidän keskeinen ongelma tässä koko keskustelussa, että joko väitetään sitä, että susi... Otetaan esimerkiksi se Yellowstonen esimerkki. Siellähän on niin kuin edustaja Hassikin sanoi, mutta se jäi sanomatta, että jos nämä sudet menevät Yellowstonen ulkopuolelle, niin ne ammutaan. Myös se on siellä raportissa, muistaakseni. Ja sitten on tämä autoesimerkki, joka aina tulee, että autolla ajaminen on paljon vaarallisempaa kuin kävely metsässä, missä on susia. Tietysti on, mutta auton kanssa meillä on mahdollisuus vaikuttaa omaan turvallisuuteen esimerkiksi käyttämällä turvatöitä ja niin pois päin.

Ärade talman! Den här lagförändringen som vi har är nödvändig. Den är nödvändig därför att vi behöver få bort det konkreta problem vi har när det gäller vargar, men den är också nödvändig för att vi måste kunna sända en signal till de som bor i vargreviren att vi bryr oss, att vi faktiskt tar deras oro på allvar och förstår att det här är ett problem. Det här är ett problem som har pågått så länge att vi kommer bara längre och längre ifrån varandra i den här frågan om vi inte börjar acceptera att vi också kan åtgärda situationen när den blir ohållbar. Det kan inte vara så som vi läste i Vasabladet i dag, att folk som jobbar i skogen vägrar att gå till sina grävmaskiner, de helt enkelt avslutar arbetet. Det betyder alltså att arbetstillfällena försvinner när man inte tryggt kan gå till sin arbetsplats.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

För egen del har jag en en vargflock på sju individer som titt som tätt besöker området nära oss. Varje natt nu när lammningen börjar ska min fru gå tvåhundra meter just på den väg där vargarna ofta vandrar, just nattetid. Det känns inte bra. Vi måste kunna vidta åtgärder som gör att situationen förbättras. Därför stöder jag utskottets betänkande till fullo. — Tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tack. — Ledamot Strand.

19.03 **Joakim Strand r:** Tack, ärade talman! Det är fint att det äntligen åtminstone tas några steg i rätt riktning när det gäller vargpolitiken i det här landet.

Tässä on ollut monia hyviä puheenvuoroja. Haluan erityisesti kiittää valiokunnan puheenjohtajaa Kalmaria ja kollega Norrbackia, joka on myös tehnyt hyvää työtä näiden asioiden parissa. Kysehän on loppupeleissä siitä, suodaanko kaikille ihmisille oikeus elää mahdollisimman turvallisesti, kuten edustaja Hoskonen kanssa tuossa äsken totesi. Me ollaan pieni kansa. Viisi ja puoli miljoonaa mahtuu yhteen kaupunginosaan Shanghaissa, mutta silti eletään välillä aika eri todellisuuksissa. Mutta minun mielestäni tulisi kunnioittaa kaikkien elämäntyyliä ja myös heitä, jotka asuvat aidosti keskellä metsää ja näitten kaupunkikeskusten ulkopuolella. Mielestäni eivät ole asiat oikealla tolalla nyt, kun myös jopa länsirannikolla taajamissa sudet liikkuvat harva se päivä. Koirien tulee olla siellä kytkettyinä lain mukaan, mutta sudet liikkuvat vapaasti.

En myöskään itse pidä näistä vertailuista, kuinka turvallista on mennä autolla vaiko ei. Samoin tämä hokema siitä, että sudet eivät ole sataan vuoteen Suomessa hyökänneet ihmistä päin: No, niitähän ei ole ollut tällä tavalla ihmisten seassa. Eivät myöskään leijonat ole Vaasan alakouluissa ihmistä päin hyökänneet, mutta ei me silti leijonia sinne liikuntatunneille oteta, niin että minun mielestäni pitäisi kunnioittaa ihmisiä ja niitä pelkoja, jotka aidosti ovat olemassa.

On myös fakta tänä päivänä, että monet isot investoinnit tähän maahan tulevat kaupunkiseutujen ulkopuolelle. Kun puhutaan teollisista suurinvestoinneista, tarvitaan paljon myös työvoimaa ja halutaan, että tavallaan se yksi kilpailuetu, mitä Suomi pystyy tarjoamaan, on myös tämä maaseutumainen asuminen. Siihen kuuluvat metsästys ja ne elintavat, mitkä siihen kuuluvat, ja kyllä silloin kannattaa metsästäjiä kuunnella herkällä korvalla ja myös heidän toimintaedellytyksistään pitää huolta. He tekevät valtavan määrän, varmaan miljoonia tunteja, talkootyötä tässä maassa vuositasolla.

Tässä viitattiin tuleviin sukupolviin, kun oli tulevaisuusvaliokunnan keskustelu aikaisemmin, ja siihen, mitä me heidän eteensä voimme tehdä. Omasta mielestäni ei ole reilua, että monet pienet lapset tänä päivänä joutuvat maaseudulla menemään taksilla kouluun. Ei siinä ole mielestäni mitään järkeä.

Eliikkä toivon mukaan tässä päästään nyt eteenpäin. Ainakin ollaan näköjään ottamassa nyt oikeita ja järkeviä askelia oikeaan suuntaan.

Det är fint att vi nu har kommit åtminstone så här långt, och det är bara att tacka utskottets majoritet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja edustaja Kalmari.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

19.06 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Halusin vielä ottaa puheenvuoron liittyen siihen, kun tässä tuli väitteitä, että tämä olisi jotenkin tämmöistä umpimähkäistä ja ei ole kuunneltu asiantuntijoita. Tämän yhdenkin pykälän yhteydessä kuuntelimme asiantuntijoita, ja silloin kun kävimme sitä kansalaisaloitetta läpi, niin kuuntelimme yli 20:ta asiantuntijaa, oli tieteellisiä tutkimuksia eri tutkimuslaitoksilta. Siinä selveni esimerkiksi tämäkin asia, että kun nyt tässä Luken arvioissa on pohjattu tähän geneettisen perimän hannon pienemiseen, niin tällähän on tietysti luonnollinen syy: jos täällä on ollut koirasusia enemmänkin joukossa, niin sitten kun niitä vähän poistuu, niin geneettinen perimä, joka oli suurempi meidän pienessä populaatiossa, josta ennen katsottiin, että se ei edes ole yhteydessä Venäjään... Nythän tässä uusimmassa tutkimuksessa nöyryttiin siihen ja myönnettiin, että kyllä sieltä Venäjältä susia liikkuu. Olisi ollut todella väärin perustaa pelkäämistään siihen meidän kannanhoidollinen metsästys, ja olenkin mielissäni, että nyt tämä pykälä tuli ja nämä sosiaaliset perusteet siellä ovat.

Haluan vielä erikseen kiittää opposition kansanedustajia, jotka tekivät hyvää työtä. Voin sanoa, että ilman teitä tätä lainsäädäntöä ei olisi tullut, kun tämä oli hallituksen sisällä niin riittävä. [Mikko Lundén: Kiitos puheenjohtajalle! — Sanna Antikainen: Kiitos puheenjohtajalle!]

Ja vielä haluaisin sanoa, että kun tätä tieteellistä tutkimusta nyt sitten tässä avattiin, niin kuitenkin tässä Luken uusimmassa arvioissa, joka antoi hyvin väljän välyksen ja totesi sen olevan poliittinen päätös, mikä se viitearvo sitten tulee olemaan, todettiin tässä genetiikan osiossa, että susi ei luontaisesti kovinkaan paljon liiku itäisestä Suomesta muualle Suomeen, mutta nyt tänä talvena on todella paljon havaintoja siitä, miten paljon susilauamat ovat tehneet tuhoja esimerkiksi Keski-Suomessa ja muualla. Toivoisinkin, että Luonnonvarakeskus tässäkin asiassa — samoin kuin nyt otti lusikan kauniiseen käteen tässä, että liikkuvatko sudet Venäjältä Suomeen vai ei — kun kaikki sen tietävät, että näin tapahtuu, ottaisi lusikan kauniiseen käteen ja myöntäisi sen. Kaikki lehtien otsikothan [Puhemies koputtaa] tämän kyllä ovat myöntäneet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kankaanniemi.

19.09 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! On syytä tässä ensiksi antaa kiitokset kansalaisaloitteen tekijöille, jotka nostivat tämän asian esille. [Anne Kalmari: Kyllä!] Hallitus ei tätä varmaankaan olisi tehnyt — sen ymmärrämme, kun hallituksen kokoonpano on se, mikä on, ja kun sieltä yksimielisesti pyritään esityksiä tekemään, niin tämä ei olisi edennyt sitä kautta.

Sitten kiitokset maa- ja metsätalousvaliokunnalle, joka kansalaisaloitteesta teki mietinnön opposition ja osan hallituksesta tuella. Voi tässä todeta, että oppositiostakin voi vaikuttaa, [Anne Kalmari: Kyllä!] ja erittäin tärkeää on se, että oppositio on olemassa ja nostaa asioita esille ja tuo vaihtoehdon. Tässä tapauksessa se on nyt johtanut siihen, että meillä on tämä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä, ja sitä on ilo kannattaa.

Arvoisa puhemies! Susi kuuluu suomalaiseen luontoon mutta mieluummin sinne erämaihin. Meillä on näitä erämaita kyllä riittävästi, mutta kun susien määrä siellä kasvaa niin sanotusti liian suureksi, niin silloin ne tulevat ruoan perässä asutusta lähelle ja tekevät siten merkittävää vahinkoa, kuten täällä kuultiin, lammastiloille ja muillekin kotieläimille, kun kohtaavat niitä, ja tämä tilanne on epäterve. Tämä kertoo siitä, että kun näitä tapauksia

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

runsaasti on, niin meillä on susia liikaa. Silloin tätä kannanhoidollista metsästystä pitää harjoittaa ja hoitaa asia niin, että susien ei tarvitse tulla asutuksen lähelle tekemään tuhoa. Määrää siis pitää säännellä, ja tässä nyt pyritään siihen. Tässä on monenlaisia ongelmia, EU:sta johtuvia ja monia muita, mutta myös se, jos meillä on liikaa susia tuolla luonnossa, koituu muiden luonnoneläinten vahingoksi, eli susi tuhoaa muita eläimiä, ja sekään ei ole luonnon monimuotoisuuden kannalta hyvä asia.

Arvoisa puhemies! Kiitos tästä, ja tehdään tällainen laki ja katsotaan sitten eteenpäin, mitä tarvitaan jatkossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja nyt edustaja Antikainen.

19.12 **Sanna Antikainen ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tähän keskusteluun kuuluvat myös esimerkiksi Luonnonsuojeluliitto Tapiolan turhat valitukset ja turhanvalittajat. Kyseinen järjestö tehtailee valituksia alueilla, joilla valittajat eivät edes asu. Käytännön tuntemusta ei siis paikallisista olosuhteista ole. Nämä Tapiolan piirijärjestöt ovat valittaneet aktiivisesti muun muassa susiluvista ja karhuluvista. Ylen tammikuussa 2021 julkaisteman artikkelin mukaan vuonna 2015 perustettu yhdistys on jättänyt kymmeniä valituksia susien kaatoluvista. Erikoista näissä valituksissa on, että valitusten allekirjoittajat eivät asu siinä maakunnassa — siis eivät edes asu siinä maakunnassa — johon poikkeuslupa on myönnetty. Ylen selvityksen mukaan samat henkilöt vaikuttavat useissa Tapiolan piirijärjestöissä. Näitä valituksia siis tehtailee pieni porukka, jonka ainoa motiivi vaikuttaa olevan pelkkä kiusanteko. Tämähän ei vaikuta ainoastaan metsästäjiin vaan myös niihin susialueiden asukkaisiin, joiden piholla sudet vierailevat. Luvista valittajat eivät edes siis asu samassa maakunnassa eivätkä edes tiedä siis koko maakunnan asumisolosuhteista juuri mitään.

Arvoisa puhemies! Esimerkiksi juurikin suden ja karhun kannanhoidollisella metsästyksellä ehkäistään ylipäätään petovahinkoja. No, miksi näitä petovahinkoja ehkäistään? Siksi, että pedot ja ihminen voisivat elää yhdessä rauhassa. Tähän rauhalliseen yhteiseloon tarvitaan kaksi asiaa: 1) tämä kannanhoidollinen metsästys, joka pitää kannan sellaisena, että yhteiselo ihmisen kanssa on mahdollinen, ja 2) petovahinkojen ehkäisyä, joka saavutetaan parhaiten kuuntelemalla asiantuntijoita. Ja näitä asiantuntijoita ovat juurikin metsästäjät, paikalliset metsästäjät ja metsästäjäliitot.

Arvoisa puhemies! Tämä Tapiolan toiminta ei edistä millään lailla luonnonsuojelua. On sanottava, että metsästäjät ovat juuri niitä, jotka tuntevat oman alueensa karhu- ja susiynnä muut kannat paremmin kuin kukaan muu. Ja on päivän selvää, että lupia metsästykseseen ei myönnettäisi, ellei niille olisi perusteita. Kun puhutaan näistä valituksista, niin vastaavia valituksia, niin kuin sanoin, on tehty niin karhuluvista kuin susiluvista, ja näiden takia aiemmin on käynyt niin, ettei suden kannanhoidollista metsästystä ole vielä kukaan päästy aloittamaan näistä jatkuvista petovahingoista huolimatta.

Nämä luonnonsuojelijoina esiintyvät ammattivalittajat voisivat lopettaa tämän jatkuvan kiusantekonsa. Heidän toimintansa ei nimittäin edistä luonnonsuojelua, ei luonnossa eikä myöskään ihmisten parissa. Olen sitä mieltä, että mikäli nyt nämä ammattivalittajat eivät lopeta tätä selvästi pelkkää kiusantekoa näitten valitusten muodossa, niin sitten pitäisi mielestäni alkaa miettimään, olisiko heitä mahdollista asettaa vahingonkorvausvastuuseen, kun valitukset todetaan perusteettomiksi. Ja sitten, jos ja kun valitukset todetaan perusteet-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

tomiksi, pitäisi myös automaattisesti myöntää seuraavalle metsästyskaudelle luvat ilman — huom. ilman — valitusoikeutta. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Edustaja Ollikainen.

19.17 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman! Jag välkomnar varmt jord- och skogsbruksutskottets betänkande som man har godkänt om att göra det lättare med dispensförfarande för stamvårdande jakt. Det här är någonting som förstås har kommit fram här, att det har varit en väldigt, ska vi säga, känslofyllt diskussion, dels i dag men också tidigare. Det är just så det är ute på det österbottniska fältet just nu, för nyligen blev en hund sönderriven. En jakthund är oftast också en familjemedlem, så det är helt naturligt att reaktionerna är starka. Vi har också sett då lamm har blivit rivna av en enskild varg, till exempel i Björkö, och här berättade också ledamot Norrback om sina erfarenheter.

Susi on tunteita herättävä, ja se on tullut tässä esille aika tarkastikin nyt tämän keskustelun aikana. Itse tuossa pari vuotta sitten, ennen kuin tulin tänne eduskuntaan, olin kunnanjohtajana, ja silloin susi juoksi siinä koulupihoilla, ja me tuotiin sitten susikydytykset meidän kuntaan, ja haluan nostaa esille sen turvallisuudentunteen. Elikkä se turvallisuudentunne ehkä enemmänkin sitten siinä — joo, me ollaan kuultu, että ei ole tapahtunut pitkiin, pitkiin aikoihin — on aika tärkeä. Ja muistan, että tapasin yhden ryhmän koululaisia, jotka olivat juuri tältä alueelta, missä susi liikkuu, ja siellä oli kanssa sitä pelkoa, aitoa pelkoa. Turvallisuudentunne on ensisijaisen tärkeää, varsinkin kun nyt mietitään, miten lapset ja nuoret voivat.

Det är viktigt nu att det går vidare kring den här stamvårdande jakten. Jag har förstått att vargen är ett skyggt djur. Den ska inte röra sig bland människor, utan precis som det konstaterades här så hör vargen till Finland, men den ska vara i vildmarkerna, inte bland människor, och därför stödjer jag jord- och skogsbruksutskottets betänkande och det här faller en bit framåt. Jobbet fortsätter, men det här är en bra början, och jag vill tacka bland annat ledamot Norrback för hans jobb kring den här frågan. — Tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tack. — Edustaja Kontula.

19.19 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! En tiedä, onko edustaja Hoskonen jossakin talossa vielä kuulolla, mutta haluan hänelle todeta, että voi syytellä edustajakollegoja moraalittomuudesta miten paljon haluaa mutta se ei muuta sitä tosiseikkaa, että kun viitsii perehtyä tutkimukseen, tulee tehneeksi parempaa politiikkaa ja tulee ajaneeksi varmemmin niitä asioita, joita haluaa ajaa. Jos yrittää sahata vasaralla, huonosti se menee — ainakin huonommin, jos siihen käyttää vasaraa — vaikka olisi millainen moraalinen. Sen takia toistan edelleen, että susipolitiikan, kuten kaiken muunkin politiikan, pitäisi perustua tutkimustietoon eikä tällaiseen moraalista tai moraalinen puutteesta syyttelyyn.

Mitä tulee lasten turvallisuuteen, niin se tutkimustieto nimenomaan osoittaa, että susien tappaminen ei sitä turvallisuudentunnetta paranna, kuin tietysti ehkä siinä tapauksessa, jos on joku yksittäinen häirikkösusi jossakin. Noin yleisesti se pikemminkin vaikuttaa juuri päinvastaiseen suuntaan. Sen sijaan meillä on merkittävästi tietoa siitä, mitkä toimet sitä parantavat. No miksi se suden tappaminen ei sitä paranna? Sen takia, että jos siellä alueella

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

on susia, niitä on sen jälkeenkin, kun se yksi susi tapettiin. Ja jos ihmiset pelkäävät susia, niin he pelkäävät niitä, oli niitä susia sitten kahdeksan taikka seitsemän.

Jos ongelma ei ole se, että siellä on susia, vaan se, että ihmiset pelkäävät susia, niin silloin pitää vaikuttaa siihen pelkoon eikä niihin susiin, ja ihmisten pelkokokemuksia ratkotaan eri menetelmillä. No mitkä tekijät olisivat sellaisia, joilla tiedetään, että pystyttäisiin susiin kohdistuvaa tämmöistä mystistä vihaa ja pelkoa hallitsemaan? Sellaisia keinoja on petoaitojen pystyttämisen parempi tukeminen siellä, missä on kotieläintuotantoa, petokorvausten nopeuttaminen — nyt joutuu odottamaan vuodesta puoleen vuoteen — tiedon leittäminen susien käyttäytymisestä tai muutokset asutuksessa — tällä tarkoitan esimerkiksi, ettei siellä loju raatoja missään lähellä asutusta vetämässä niitä susia puoleensa. [Sanna Antikainen: Ihanko todella väitätte, että näin on? Törkeää! — Puhemies koputtaa] Tämän tyyppisillä asioilla tiedetään, että sellaiseen susien käyttäytymiseen, joka tuottaa kielteisiä vaikutuksia, niin kuin susipelkoa ja susivihaa, voidaan vaikuttaa ja ihmisten rinnakkaisloa susien kanssa parantaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Elomaa.

19.22 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Metsästyslain tuominen eduskuntaan oli oikeutettua. Mietintö on eduskunnassa, ja se on hyvä asia. Susiasia on ollut aika ajoitin esillä, ja se nostaa tunteet pintaan vahvasti laidasta laitaan, niin kuin olemme tässä keskustelussa huomanneet.

Susien määrä ei ole kovin suuri maamme kokoon nähden — se on myös myönnettävä. Suurin ongelma on, että suurempi määrä esiintyy Lounais-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa. Sudet ovat tulleet siellä pihoihin ja navettojen läheisyyteen, ja kun lampaita kuolee ja pihoihin koiria ja jopa hevosiakin on joutunut suden hyökkäyksen kohteeksi, ei voi silloin ihmetellä, että monilla on pelko pienten lapsiensä koulumatkoista, varsinkin siellä syrjämailla. Se pelko on oikeutettua silloin.

Koko tämän susikeskustelun haluaisin perustuvan kuitenkin vain tosiasioihin. Kun tässä on puhuttu susivihasta, niin kyllä valitettavasti jonkunasteista susivihaakin Suomessa esiintyy. Kun susista tai sudesta on haittaa asutukselle, pitää tietenkin olla mahdollista puuttua asiaan ja nopeasti. Tämä olisi myös lääke ja toimintamalli salametsästyksen, joka on lainvastaista.

Lopuksi toteaisin, että tosiasioihin perustuva kannanhoidollinen metsästys on mielestäni oikeutettua. Sitä on tietysti seurattava, kuinka kanta kehittyy. Sudet kuuluvat Suomen luontoon — varmaan olemme siitä kaikki samaa mieltä — mutta jos susi on häirikkösusi tai siitä on haittaa oikeutetusti tosiasioihin perustuen, niin tietysti täytyy olla mahdollisuus myös susi välittömästi poistaa.

Susi kuuluu Suomen luontoon, ja toivon, että kannanhoidollisen metsästyksen lisäksi meillä olisi muita keinoja, joilla pystyisimme vaikuttamaan siihen, että susi olisi siellä erämaissa eikä ihmisten asutusten lähellä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kalmari.

19.25 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Luulen, että olen aika kokenut ihminen vastaamaan tästä petoaita-asiasta. Meillä on kilometreittäin petoaitaa, jonka rakentaminen on ollut aika raskasta. Sen ylläpito on aika raskasta, koska sen alimman aitalangan

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

täytyy olla todella matalalla, niin että sieltä eivät pedot menisi ali, ja se tarkoittaa, että se heinittyy aika lailla. Jos ollaan luomussa, sitä aidanalusta ei voi vetää kasvinsuojeluvälineillä, mikä tarkoittaa, että aika paljon käsityötä tämä aiheuttaa. Siitä huolimatta suurpetovahingoilta ei välttämättä vältytä.

Luulisin, että kannattaa kuunnella niitä ihmisiä, jotka ovat lopettaneet lampaitten hoitamisen tai kotieläinten hoitamisen, ja ottaa se asiantuntemus sieltä, niiltä ihmisiltä, jotka oikeasti sitä ovat tehneet. Kun tätä keskustelua tässä käydään ja meillä on tällainen Susi-LIFE-hanke, johon aika paljon rahaa menee ja joka yrittää siedättää ihmisiä siellä alueilla susien tekemiin tihutöihin mutta ei sitä ratkaisua kuitenkaan viime kädessä löydä niin kauan kuin niitä yksilöitä ei asianmukaisesti voi poistaa, niin minä mietin, eikö kannattaisi ne rahat laittaa susien poistamiseen siedättämiseen niitten ihmisten kohdalla, jotka eivät ymmärrä maaseudun elämästä tai niitten susien kohtaamisesta, jolloin tämä yhteiskunta olisi aika paljon rauhallisempi. Eläimiä kuolee luonnossa, ja ihminen on osa luontoa. Meidänkin pitää hyväksyä se, että eläimiä poistetaan. Tiedän, että se voi olla jollekin eettisesti vaikea asia, mutta joka tapauksessa eläimiä kuolee luonnossa. Hyväksyn, että sellaisia ajatusmalleja on, että susi menee ihmisten edelle, mutta mielestäni on hieno asia, jos valtaosa tässä talossa kuitenkin ajattelee niin, että ihminen menee sen suden edelle.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 288/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja luonnonpuistoja, kansallispuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 270/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 23/2022 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Peltokangas.

Keskustelu

19.28 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja luonnonpuistoja, kansallispuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää sinänsä hyvänä sitä, että pyritään luomaan uusia käytäntöjä puhtaamman sekä turvallisemman ympäristön puolesta. On kuitenkin hyvä huomioida se tosiseikka, että kansallispuistojärjestelmällä on pitkät perinteet maassamme, ja näitä perinteitä on hyvä vaalia edelleen. Valiokuntaryhmämme kannattaa sinänsä nyt tehtyä esitystä mutta pitää yhä edelleen tärkeänä, että kansallispuis-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

toja ja retkeilyalueita perustettaessa ei kavenneta metsästysmahdollisuuksia ja paikallisten metsästysoikeutta.

Niin ikään valiokuntaryhmämme haluaa muistuttaa siitä, että on myös olemassa lukuisia erinomaisia esimerkkejä siitä, miten metsästys ja muu virkistyskäyttö ovat suojelualueilla hyvin yhteensovittavissa. Kysymys on lähinnä vain yhteisestä tahtotilasta etenkin, kun metsästys on vuosittain ajanjakso, joka kestää noin kolme kuukautta ajoittuen pääosin syyskuun puolivälistä joulukuun loppuun. Tahtotilaa jos löytyy, niin tämä homma on järjestettävissä.

Tästä syystä teen valiokunnassa tehdyn perussuomalaisen vastalauseen mukaisen esityksen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Mykkänen, edustaja Mykkänen poissa. — Edustaja Simula.

19.30 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Alkuun kannatan näitä edustaja Peltokankaan tekemiä ehdotuksia.

Olen useaan otteeseen tässä salissa tuonut esille sen, että metsästyksen edellytykset on turvattava — ei rajoittaa, kieltää ja kaventaa niitä jatkuvasti. Mitä enemmän on luonnonsuojelualueita, mitä enemmän on kansallispuistoja, sitä vähemmän on tällä menolla metsästysmaita ja mahdollisuuksia. Kansallispuistot on hieno asia, mutta metsästystä ei pidä lähtökohtaisesti kieltää tai rajoittaa. Niin on tehtävä vain, jos on pitävät perusteet. Virkistyskäyttö ja metsästys voidaan kyllä yhteensovittaa.

Luonnonsuojelu ja metsästys eivät ole vastakkain, tai ainakaan niiden ei pitäisi olla, mutta kovasti niitä asetetaan koko ajan vastakkain ihan väen vängällä. Metsästyksellä säädelään hirvikantoja, pienpetokantoja ja niin edelleen. Metsästäjät tekevät arvokasta riistanhoito- ja luonnonsuojelutyötä, antavat suurriistavirka-apua, kantojen laskentaa ja niin edelleen. Sille pitäisi myös antaa se arvo, minkä metsästäjät ansaitsevat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Autto.

19.31 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Suomi on pitkä ja hieno maa. Jääkausi on muovannut meille hyvin uniikin maiseman tänne Pohjolaan, pohjoiselle havumetsävyöhykkeelle. Tämä kombinaatio tätä harvaa asutusta, toisaalta näitä jääkauden muokkaamia luonnon muotoja ja muodostumia ja sitten tämä hieno pohjoinen havumetsä tosiaan antavat meille paljon sellaisia luontokohteita, jotka ovat paitsi suuri ilo meille suomalaisille varmasti myöskin mielenkiintoisia kohteita tulla näkemään ja kokemaan puhdasta pohjoista luontoa ihan kaukaa maailmaltakin. Se, että teemme välttämättömyydestä hyveen, se, että samalla kun toisaalta luonnonpuistoina tietysti erityisesti luonnonsuojelullisin perustein mutta myös sitten kansallispuistoina näitä erityisen hienoja luontokohteitamme suojellemme, ei saa tosiaan tarkoittaa sitä, etteikö voisi myös olla mahdollisuuksia ihmisillä päästä luontoon, päästä näkemään näitä suomalaisen luonnon hienoja kohteita ja toivottavasti myös sitä matkailuelinkeinoa maassamme näiden vetonaulojen avulla entisestään vahvistaa.

Kokoomuksen valiokuntaryhmä onkin tätä kysymystä pohtinut, kun koronapandemian aikana näimme, kuinka valtavan suosittuja erityisesti tietysti kansallispuistot olivat. Suomalaiset halusivat kotimaan luontoon matkailemaan, kotimaan luontoon löytämään yhtey-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

tä luontoon, joka eittämättä varmasti suurimmalle osalle suomalaisista on se sielunmaise- ma. Infrastrukturi kansallispuistoissa osoittautui jossain määrin puutteelliseksi, siellä on korjausvelkaa paljon, ja kun kävijämäärät toivottavasti tulevaisuudessakin pysyvät kor- kealla tasolla, niin tarvitaan sellaisia rakenteita, joilla pystytään sitten tätä kasvavaa kävi- jämäärää kestäväällä tavalla puistoissa ohjaamaan. Tämän vuoksi, arvoisa puhemies, teen- kin kokoomuksen vastalauseen eli vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen:

”Eduskunta edellyttää että kansallispuistojen ja niiden läheisyydessä olevien palvelui- den parantamista edistävät rakentamishankkeet esimerkiksi energiatehokkuusremonttien tai tarvittavien infrahankkeiden osalta mahdollistetaan myös kansallis- ja luonnonpuisto- jen alueella. Metsähallitukselle tulee lisätä mahdollisuus myöntää lupia kansallispuiston käyttöä palvelevan infran rakentamiseen.” Näin siis tämä kokoomuksen vastalauseen mu- kainen lausumaehdotus.

Varmasti tähän lainsäädäntökokonaisuuteen on monia näkökulmia, ja esimerkiksi edel- lä olevissa puheenvuoroissa on tuotu hyvin esille vaikkapa uusien puistojen perustamiseen liittyviä näkökulmia metsästyksen osalta, toisaalta se, millä tavoin vanhoja, nykyisiä puis- toja perustettaessa on luvattu erilaisia paikallisten ihmisten oikeuksia säilyttää, mutta vali- tettavasti sitten näin ei ole kuitenkaan toimittu. Nämä ovat tietenkin semmoisia asioita, jot- ka valtiovallan ja hallinnon ylipäätään pitäisi kyllä käydä tarkoin läpi, että tällaisia tilan- teita ei muodostu, koska ne ovat omiaan heikentämään sitä suojelun legitimitettä. Suomi on kuitenkin hieno maa, ja on tärkeää, että meillä on hieno kansallispuistojen verkosto, mutta tosiaan on tärkeää, että näillä suojelutoimilla on sitten aina myöskin paikallisten ih- misten vahva tuki. Uskomme kokoomuksen ryhmässä, että hyväksymällä tämän lausuman tätä tukea eri puolilla Suomea vahvistetaan, kun puistoja voidaan kehittää sitten myös sillä tavoin, että ne vastaavat tämän ajan tarpeisiin ja luovat myös niitä elinkeinotoiminnan mahdollisuuksia ympärilleen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä, edustaja Eestilä poissa. — Edusta- ja Sjöblom.

19.36 **Ruut Sjöblom kok:** Arvoisa puhemies! Kannatan tätä edustaja Auton esitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kankaanniemi.

19.36 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa puhemies! Olen tuossa viime vuosina usein ke- säisin matkaillut ja retkeillyt kotimaassa ja käynyt noissa kansallispuistoissa. Nyt kun va- paa-aika lisääntyy, niin varmaan pyrin käymään lähivuosina, jos Luoja terveyttä antaa, jopa ne kaikki läpi. Ne ovat todella kauniita ja hienoja ja kertovat tästä meidän rakkaasta isänmaastamme, kuinka kaunis ja ihana se on kesällä, syksyllä, keväällä, eri vuodenaikoi- na. Talvella niissä nyt ei ehkä oikein voi meikäläinen liikkua.

On hienoa, että niitä on, ja joitakin varmaan vielä perustetaan lisääkin, mutta tämä ky- symys metsästyksestä näillä alueilla on tietysti mielenkiintoinen. Itse en näe kyllä estettä sille, etteikö esimerkiksi kansallispuistossa voida hallitusti — niin kuin tässä perussuoma- laisten vastalauseessa esitetään — metsästystä harjoittaa. Siihen on hyvät perustelutkin, koska se myös lisää liikenneturvallisuutta ja muuta, siitä huolimatta, että ne ovat suojeltuja alueita. Eli kehotan tässä kaikkia kuulijoita vierailemaan ja liikkumaan noissa kansallis- puistoissa, esimerkiksi tuolla Kolovedellä on vallan mainio, ja Pyhä-Häkki Saarijärvellä ja

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Salamajärvi ja monia muita tiedämme. Niistä on hyvät oppaat, ja ne todella antavat virkistystä ja kiitollisen mielen tästä isänmaasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, hienoa. — Nyt ei ilmeisesti ole muita puheenvuoroja, vaikka edustaja Puiston nimi kyllä mainittiin monta kertaa. Mutta ei tule vastauspuheenvuoroa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle rakentamislainsäädännön muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 139/2022 vp

Lakialoite LA 49/2020 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 27/2022 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.38 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle rakentamislainsäädännön muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä näkee, että lain alkuperäinen tarkoitus rakentamisen sääntelyn purkamisesta on ollut hyvä ja kannatettava. Nyt kuitenkin rakentamislakiehdotus sisältää useita uusia velvoitteita, kuten esimerkiksi rakennuksen vähähiilisyysvaatimuksen olennaisen teknisen vaatimuksen. Samaten uuden rakennuksen tai rakentamislupaa edellyttävän, laajamittaisesti korjattavan rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki on raportoitava jatkossa rakennuslupaa varten tehtävässä ilmastaselvityksessä. Kaikki nämä toimet lisäävät valiokuntaryhmämme mielestä voimakkaasti sekä hallintoa että sääntelyä. Tämän johdosta emme voi seisoa nyt tehdyn esityksen takana.

Lisäksi laissa ehdotetaan säädettäväksi myös uudesta rakennuksen elinkaariominaisuuksien olennaisesta teknisestä vaatimuksesta. Rakentamishankkeeseen ryhtyvän olisi nyt siis huolehdittava, että rakennus suunnitellaan ja rakennetaan elinkaariominaisuuksiltaan ekologiseksi sekä tavoitteelliselta tekniseltä käyttöikänsä pitkäaikaiseksi. Tämä on perussuomalaisten mielestä kehitystä, joka nostaa kustannuksia rakentajille valtavasti. Näin ollen tässä taloustilanteessa, jossa elämme, emme voi olla hyväksymässä tällaisia puhtaasti ideologisia kustannuseriä rakennussektorille — etenkin, kun rakennukset muutoinkin rakennetaan pitkäikäisiksi.

Lopuksi valiokuntaryhmämme toteaa vielä, että lakiesityksessä on paljon uusia vaatimuksia rakentamiselle. Lakiesityksessä todetaan suoraan, että lakiesityksen vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuustekijöitä ja lakiehdotuksen täsmällinen vaikutusten arviointi on haasteellista johtuen rakentamisen ohjauksen laaja-alaisuudesta ja monikerroksisuudesta. Tämänkään johdosta me perussuomalaiset emme voi olla lakiesityksen takana. Myös kiinteistö- ja rakentamisalalla toimivien yritysten kannalta nyt esillä olevien lakien aiheut-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

tamat epävarmuustekijät heikentävät tärkeiden investointien toteutumista ja rahoitusmahdollisuuksia.

Tästä syystä, arvoisa puhemies, teen valiokunnassa tehdyn perussuomalaisten vastalauseen mukaisen esityksen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Mykkänen, edustaja Mykkänen poissa. — Edustaja Puisto.

19.41 **Sakari Puisto ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä rakentamislaki, lakia, jonka valmistelu oli kiireinen, vaikutusarviot on tekemättä ja kokonaisuus aika kateissa. Itse ihmettelen tässä laissa — ja toin sen myös ensimmäisessä käsittelyssä esiin — että tässä ei oltu otettu huomioon tosiasiallista, aitoa kiertotaloutta, sitä, että myös rakennusten purkamisen ja uusien rakennusten rakentaminen kuluttaa materiaaleja. Asian-
tuntijalausunnoissa on kritisoitu, että purkamisen edellytykseksi on nostettu lyhytnäköisiä taloudellisista suhdanteista riippuvia tekijöitä. Esitys voisi jopa suorastaan kannustaa rakennusten heitteillejättöön purkamisluvan edellytysten täyttämiseksi, mikä ei ole kansantaloudellisesti kestävä. Jokainen uusi rakennus aiheuttaa myös hiilipiikin, joka vastaa jopa rakennusten vuosikymmenten energiankäyttöä. Huomiota tulisi kiinnittää vahvemmin mielekkääseen korjausrakentamiseen. Vanhojen rakennusten järkevän korjauksen merkitystä ja mahdollisuutta käyttötarkoituksen muuttamiseen tulisi vaalia.

Hyvä puhemies! Katson, että tämä laki näistä syistä ja monista muistakin syistä on suorastaan huono ja kelvoton, ja siksi kannatan edustaja Peltokankaan tekemää esitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Autto.

19.42 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Tässä vaalikausi alkaa kaarrotella aika lailla loppusuoralle, ja kovasti on käyty keskustelua siitä, mitkä lakihankkeet raukeavat. Arvoisa puhemies, olen kyllä sitä mieltä, että tämän olisi suonut raukeavan.

Tämä rakentamislaki oli jo lähtökohtaisesti erittäin heikosti valmisteltu eikä täyty ollenkaan niitä tavoitteita, joita alun perin on varmasti ajateltu, että uudella rakennuslailla tulisi pystyä täyttämään. Tämä lisää byrokratiaa, tämä myöskin lisää esimerkiksi riskiä siitä, että erilaisista hankkeista valitetaan. Tosiaan joistain pienistä parannuksista huolimatta, mitä tämä laki toisi, tämä on kokonaisuudessaan niin huono, että teen kokoomuksen vastalauseen mukaisen ehdotuksen, että lakiehdotukset hylätään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Eestilä, edustaja Eestilä poissa. — Edustaja Sjöblom.

19.43 **Ruut Sjöblom kok:** Arvoisa puhemies! Jokainen uusi vaatimus lisäraportoinnista lisää byrokratiaa, lupaprosessien pitkittäminen pitkittää projektien aloitusta, ja jokainen viivästyminen myös maksaa, ja ne rahat olisi mahdollista panostaa esimerkiksi laatuun, ympäristöystävällisyyteen ja kestäväan rakentamiseen byrokratian ja odottamisen sijaan. Vaatimukset talonrakentamiselle ovat nyt jo tarkkoja. Lisäksi rakentajat, erityisesti pientalorakentajat, omakotitalorakentajat, haluavat usein olla energiatehokkaita. Esimerkiksi maalämpöön panostetaan, ja se tulee jo useasti juuri rakentajan omasta tahdosta panostaa

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

ympäristöystävällisyyteen ja vaikuttaa näin omalta osaltaan puhtaaseen ympäristöön ja maapallon tulevaisuuteen.

Rakentamista sääteleviä lupaprosesseja tulisi keventää ja järkevöittää, ei hankaloittaa. On ehdottoman kannatettavaa, että rakentamisessa huomioidaan kestävyys, laadukkuus ja että rakennetaan pitkäaikaisia rakennuksia. Kiertotalouden edistäminen ja hiilineutraalustavoitteet ovat todella tärkeitä, mutta byrokratian lisääminen jo byrokraattisissa ja hankalissa lupahakemusprosesseissa ei ole oikea tie. Siksi kannatan tätä edustaja Auton esitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kankaanniemi.

19.45 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Kuten edustaja Peltokangas totesi, tämä rakentamislakiesitys on vahvasti ideologinen perustaltaan eli tähän ilmastopoliittikkaan kytkeytynyt. Kuitenkin siinä on sellaisia heikkouksia, että rakentaja, rakennuttaja, kunta ja jopa muutkin tahot kärsivät tästä uudistuksesta, eli byrokratia lisääntyy, päätöksenteko hidastuu, valitusmahdollisuudet esimerkiksi oikaisumenettelyn poistamisen myötä tulevat kasvattamaan ongelmia rakentamisessa. Tässä on myös muutamia tekijöitä, jotka ensimmäisen käsittelyn pitemmässä puheenvuorossani otin esille ja jotka Kuntaliitto on nostanut kritiikiksi tälle esitykselle.

Arvoisa puhemies! Tämä on osa hallituksen politiikkaa. Tavoitteenahan oli alun perin luoda uusi rakentamis- ja kaavoituslaki, mutta kun se esitys, jonka hallitus teki, oli niin kelvoton, että sitä ei mikään tahon enää voinut hyväksyä, niin hallitus jakoi sen esityksen kahdella ja se kaavoituspuoli jäi viemättä nyt eteenpäin ja tämä rakentamislaki tänne tuli. Järjestys on sinänsä väärä, olisi pitänyt tehdä toisinpäin. Mutta onneksi hallituksen esitys kaavoituslaista ei tullut sen takia, että sekin olisi ollut tällainen ideologinen ja hyvin hankala valitusmahdollisuuksineen ja muineen, jotka nytkin jo viivyttävät vähän turhaankin tärkeitä hankkeita. Valitusoikeus sinänsä on tavattoman tärkeä demokratiaan ja meidän järjestelmään kuuluva oikeus, mutta sitä pitää kuitenkin säädellä niin, että sitä ei voida käyttää yhteiskunnan ja yksilön, yritysten ja ihmisten kiusaksi.

Arvoisa puhemies! Yhdyn siihen, että tämä esitys on syytä hylätä ja valmistella uudestaan suomalaisten edun mukaisesti jättämällä tämä ilmastoideologia vähemmälle sijalle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Puisto.

19.48 Sakari Puisto ps: Kiitos, hyvä puhemies! Tässä on tätä byrokratiaa ja montaa muuta asiaa kritisoitu. Edustaja Kankaanniemi kävi tätä lakivalmistelun historiaa läpi, mikä sekin oli aivan kelvoton.

Haluan vielä loppuun korostaa, että tämä laki on minun mielestäni huono rakennetun ympäristön ja rakennusperinteekin kannalta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle terrorismin ennaltaehkäisyä koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen lisäpöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi rikoslain 34 a luvun 1 ja 4 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 271/2022 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 29/2022 vp

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Ensin päätetään lakivaliokunnan mietinnön LaVM 29/2022 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksista. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Meri, poissa. — Edustaja Mäkyinen on paikalla. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.49 **Jukka Mäkyinen ps:** [Anna Kontula: Saat nyt esitellä!] Kiitos, arvoisa puhemies! Otan tuon minun lappuni tuolta vielä mukaan. Tämä on kannatuspuheenvuoro edustaja Meren tekemään esitykseen. [Puhuja nauraa]

Terrorismi on aina turvallisuutta ja yhteiskunnan toimintoja lamaanuttavaa ja haittaavaa toimintaa, jota vastaan täytyy taistella kaikin keinoin. Siksi on hyvä, että terrorismin ennaltaehkäisyä koskevia lakeja uudistetaan. Tässä hallituksen esityksessä siis ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi terrorismin ennaltaehkäisyä koskevaan Euroopan neuvoston yleissopimukseen tehdyn lisäpöytäkirjan. Lisäksi vähäisiä muutoksia ehdotetaan terrorismirikoksia koskeviin rikoslain rangaistussäännöksiin.

Nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä ehdotetut rikoslain muutokset ovat kuitenkin luonteeltaan varsin rajattuja ja pienimuotoisia. Rikoslain terrorismirikoksia koskevaan sääntelyyn jää siis edelleen aukkoja, eikä kansallinen oikeusjärjestelmämme pysty puuttamaan terroristiseen toimintaan kovinkaan kattavasti. Tämän vuoksi me perussuomalaiset haluamme tehdä tähän vastalauseen lausumaehdotuksen.

Luovutan puheenvuoron edustaja Merelle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Juuri meinasinkin kysyä, esitittekö te edustaja Mer-ta tai esitittekö te sitä, mitä edustaja Meren piti esittää, mutta se esitys ilmeisesti tuleeekin nyt.

19.50 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tosiaan, kuten edustaja Mäkyinen toi esille, tässä esityksessä ehdotetaan rikoslakiin muutoksia. Tämä lakimuutos sinänsä on kannatettava, mutta ongelmia nyt siihen jää, kun sinne jää edelleen aukkoja. Tässä olisi kansallisesti ollut mahdollista asettaa myös pidemmälle meneviä kriminalisointeja kuin tämä YK:n lisäpöytäkirja ja sen vähimmäistaso edellyttää.

Perheenjäsenten rikolliseen toimintaan liittyvien kysymysten osalta perussuomalaisten valiokuntaryhmä toteaa, että esimerkiksi Saksan liittovaltion korkein oikeus on todennut myös kodinhoidotehtävien merkitsevän suoritusta terroristiryhmälle. Myös mediassa on aiemmin uutisoitu laajasti norjalaisen tuomioistuimen ratkaisusta, jossa naisen todettiin osallistuneen terroristiseen toimintaan tekemällä ruokaa, pesemällä pyykkiä ja pitämällä huolta lapsista — kyseessä on niin sanotut terroristiryhmän huoltojoukot. Tuossa ratkaisussa naisen toiminta mahdollisti hänen kolmen aviomiehensä aktiivisen osallistumisen Isis-taistelutoimiin, minkä lisäksi naisen todettiin kasvattaneen uuden sukupolven Isis-taistelijoita. Perussuomalaisten valiokuntaryhmän mielestä tällainen terroristiryhmän rikollisia tavoitteita selvästi palveleva toiminta pitäisi säätää rangaistavaksi myös Suomessa. Nyt näin ei ole. Meidän voimassa olevan rikoslain mukaan rangaistavaa on ainoastaan aktiivi-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

nen terroristiryhmän tai -järjestön rikolliseen toimintaan osallistuminen eikä pelkästään terroristiryhmään tai -järjestöön kuulumisen ole rikollista. Esimerkiksi Isossa-Britanniasa sen sijaan pelkästään terroristiorganisaatioon kuulumisen on nimenomaan säädetty rangaistavaksi.

Meidän pitäisi täällä Suomessa huolehtia siitä, että meille ei jää mitään aukkoja tänne lainsäädäntöön verrattuna muihin maihin. Myös suojelupoliisi toi esille asiantuntijakuulemisissa, että rikossäännös — tämä nyt kyseessä oleva matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten — on soveltamisalaltaan niin suppea, että sen käytännön merkitys vierastaistelija-ilmiöön puuttumisen keinona on hyvin rajallinen. Esimerkiksi Tanskan rikoslaki kieltää Tanskan kansalaisen tai Tanskassa pysyvästi asuvan ulkomaalaisen matkustamisen ja oleskelemisen sellaisella ulkomailla sijaitsevalla alueella, jota koskien oikeusministeriö on antanut kielto määräyksen. Meidän täytyy muistaa, että terrorismirikoksissa on kysymys erittäin vakavista yhteiskunnan perustoimintoja ja oikeusjärjestystä sekä ihmisten henkeä ja terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti vaarantavasta rikollisuudesta, jonka torjuntaan on kaikin toimin panostettava.

Nykytilan ongelmia on tuonut esille lakivaliokunnan asiantuntijakuulemisissa myös sisäministeriö, joka toteaa, että nykytilan ongelmat näkyvät esimerkiksi tutkintaan otettujen ja syyteharkintaan siirrettyjen juttujen poikkeuksellisen vähäisinä määrinä, vaikka samanaikaisesti esimerkiksi suojelupoliisi katsoo, että Suomessa on merkittävää terrorismin tukitoimintaa: on värväämistä, propagandaa ja varainkeruuta. Lisäksi sisäministeriö toteaa, että terrorismin kansallinen uhkataso on tasolla ”kohonnut”. Tilanteesta on sisäministeriön mukaan vaikea tehdä muuta johtopäätöstä kuin se, että syystä tai toisesta Suomen kansallinen oikeusjärjestelmä ei pysty puuttumaan terroristiseen toimintaan kovinkaan kattavasti — mieltikää. Tästä syystä kokonaistarkasteluun on ryhdyttävä viipymättä ja erityisenä kohteena on oltava rangaistavan käyttäytymisen alan kattavuus ja tehokas puuttuminen kaikkiin terroristisen toiminnan ilmenemismuotoihin.

Tästä syystä teen perussuomalaisten vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen siten, että ”eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää viivytyksettä lainsäädäntöhankkeen, jossa terrorismirikoksia koskevaa rikoslain sääntelyä arvioidaan kokonaisuutena kiinnittäen erityistä huomiota rangaistavan käyttäytymisen alan kattavuuteen, ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen lainsäädännön uudistamiseksi siten, että se tosiasiallisesti mahdollistaa tehokkaan puuttumisen kaikkiin terroristisen toiminnan ilmenemismuotoihin”. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja nyt edustaja Mäkynen. Riittää lyhennetty versio äskeisestä puheesta.

19.55 **Jukka Mäkynen ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Meren esittämää vastalauseen lausumaehdotusta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, hienoa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi Hallituksen esitys HE 186/2022 vp

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Kansalaisaloite KAA 4/2021 vp
Lakialoite LA 10, 35/2021 vp, 39/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 32/2019 vp, 80, 109, 112, 118/2020 vp, 23/2021 vp, 90, 117/2022 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä kansalaisaloitteesta ja toimenpidealoitteista. — Mennään keskusteluun. Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.56 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Vanha eläinten oikeuksia määrittelevä laki on peräti 27 vuoden takaa, ja on selvää, että kattavalle uudistukselle on todella kova tarve.

Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että eläinten hyvinvointia koskeva lainsäädäntökokonaisuus päivitetään vastaamaan nykypäivän vaatimuksia, tutkimustietoa sekä ihmisten muuttuneita käsityksiä eläinten hyvinvoinnista ja sen merkityksestä. Kokonaisuudessaan lakiesitys sisältää paljon parannuksia eläinten oikeuksiin, vaikka joitakin muutostarpeita jäikin. Eläimille ei olisi koskaan syytä aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Tämä on jo vanhankin eläinsuojelulain periaate. On tärkeää, että monien kysymysten kohdalla laki on riittävän täsmällinen, jottei se jätä harkinnan varaa jopa suoranaishelle eläinrääkkäykselle. Esimerkiksi uskonto ei saa olla peruste eläinten oikeuksien polkemiselle.

Meillä Suomessa eläinten kohtelu on onneksi yleisesti hyvällä tasolla. Tuotantoeläinten kohdalla täällä käytetään varsin vähän antibiootteja ja porsaas saavat pitää saparonsa. Sama pätee lemmikkieläimiin.

Koirien rekisteröintivaatimusten uudistaminen uuden lain yhteydessä parantaa entisestään tilannetta. Käytännön tasolla koirien rekisteröinnissä on ollut haasteita, ja käytäntöjä tulee hioa niin, että rekisteröinti olisi helppo, vaivaton ja edullinen toimenpide koiran omistajille.

Yhteenvetona: tämä lakiuudistus parantaa eläinten oikeuksia entisestään ja ohjaa eläintenpitoa kestävämpään suuntaan, vaikka siihen jäikin joitakin puutteita. Täten teen valiokunnassa tehdyn perussuomalaisten vastalauseen mukaisen esityksen, johon sisältyy viisi lausumaa, sekä esitän myös muut jättämäni lausumat.

Arvoisa puhemies! Vastalauseen mukaiset lausumaehdotukset:

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy kaikkiin tarvittaviin lainsäädäntö- ja muihin toimenpiteisiin, jotta eläinten rituaaliteurastaminen saadaan kiellettyä sekä kitkettyä Suomessa, ja tuo asiaa koskevat lakiehdotukset eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pian jo seuraavan vaalikauden aikana.

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin, jotta ulkomailta tuotu rituaaliteurastettu liha merkitään selkeästi myyntipakkauksiin ja ravintoloiden ruokalistoihin. Säätelyn on koskettava niin tuoreena myytävää lihaa kuin lihajalosteita.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin, jotta rituaaliteurastetun lihan tarjoaminen muille kuin uskonnollisille vähemmistöille estetään julkisissa toimipaikoissa, kuten kouluissa ja päiväkodeissa.

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin ja säättää rituaaliteurastettua lihaa myyville veloitteen taata lihan alkuperä ja teurastuksen lainmukaisuuden toteutumisen.

Eduskunta edellyttää, että Suomessa tapahtuvasta rituaaliteurastuksesta, rituaaliteurastetun lihan maahantuonnista ja kulutuksesta sekä siihen liittyvästä rikollisuudesta tehdään selvitys ja ryhdytään tarvittaviin toimiin laittoman toiminnan kitkemiseksi.”

Ja, arvoisa puhemies, lisäksi vielä seuraavat lausumat:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja arvioi lain vaikutuksia suomalaisiin ruuantuottajiin.

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ja arvioi lain vaikutuksia pentutehtailuun sekä muuhun laittomaan elinkauppaan, mukaan lukien verkossa tapahtuva kaupankäynti.

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi ja edistää eläinlääkintähuollon toimivuutta sekä palvelujen hintakehitystä lakiuudistuksen valmistuttua.

Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää eläinten hyvinvointiin liittyvien elintarvike-sertifikaattien käyttöönottoa siten, että se edistää vastuullista eläintenpitoa harjoittavien suomalaisten tuottajien asemaa markkinoilla.

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi ja kehittää lainsäädäntöä eläinsuojeluvalvontaan liittyen mahdollistaen viranomaisten tehokkaamman puuttumisen väärinkäytöksiin.

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää koirien rekisteröintiin liittyvien käytännön prosessien sujuvoittamista ja mahdollisten päällekkäisyyksien karsimista.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

20.00 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Saako eläimen tappaa? Kyllä, Suomen lain mukaan eläimen saa tappaa, tai milloin ei, on siitä säädetty erikseen. Poikkeuksen muodostaa vain ihminen. Ihmisten kohdalla tappaa ei saa, ellei laissa toisin ole säädetty. Tätä eroa ei uusi eläinten hyvinvointilaki kumoa tai edes vakavasti pohdi. Vaikka esityksessä mainitaan eläinten itseisarvo, käsitettä käytetään normaalimerkityksestä poikkeavalla tavalla, eräänlaisena heiveröisenä hyväntahdon eleenä. Itse lakiesitys korostaa sen sijaan eläinten välinearvoa. Edelleen olisivat sallittuja monet käytännöt, jotka tuottavat eläimille tarpeentonta ja jatkuvaa kärsimystä. Perusteeksi riittää ihmisen taloudellinen hyöty tai jopa ihmisen harrastustoiminta.

Ihmisen teknologinen edistyminen ja yksityisomaisuuden käsitteen synty ovat tarkoittaneet yhä laajamittaisempaa eläinten hyväksikäyttöä. Viimeistään keskiajalla virinnyt Aris-toteleen renessanssi yhdessä opillisen kristillisyyden kanssa sementtoivat katolisessa ja protestanttisessa maailmassa ajattelun, että yksin ihmisellä on järki ja sielu ja näiden vuoksi on oikeus kohdella muita lajeja mielensä mukaan. Vuosisatojen ajan on eläinten tappaminen tunnustettu oikeusjärjestyksissä lähinnä omaisuusrikoksena. Tehomaatalous on räjäyttänyt tämän eläinten hyväksikäytön ennennäkemättömiin mittasuhteisiin.

Arvoisa puhemies! Tämä ei kuitenkaan ole koko tarina. Läpi eläinten välineellistämisen ruman historian aina on kuultu myös toisenlaisia ääniä. Kaikkien aikojen kirjallisuudesta löytyy kuvauksia eläimistä tuntevina, arvokkaina olentoina ja ihmisistä, joille eläin on ihailun ja myötätunnon tai jopa yksilöllisen kumppanuuden ja rakkauden kohde. Kuten rooma-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

lainen Ovidius sen muotoilee: ”Kuka viiltää vasikan kaulan veitsellä ja kuuntelee liikuttamatta sen säälittävää ääntelyä, kuka voi teurastaa karitsan, joka määkyy pienen lapsen äänellä, tai syödä lintua, jota on vähän aikaa sitten itse ruokkinut? Miten se muka eroaa murhasta?”

1970-luvulta lähtien virinnyt moderni eläinetiikka on kehittänyt uusia ja kaivanut esiin jo unohdettuja näkökulmia ihmisen ja muiden eläinten suhteeseen. Eläinsuojeluliikkeen ansiosta nämä ajatukset tulivat nyt jo hyvin lähelle valtavirtaa. Oikeudenkäytön näkökulmasta tämän virtauksen keskeinen perushuomio on: yleisesti hyväksytyjen eettisten periaatteiden puitteissa ei löydy kestävästä perustelusta sille, miksi oikeudenmukaisuuden, lain ja elämän itseisarvon käsitteitä ei tulisi ulottaa muihin eläimiin.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksessä ehdotetaan, että jatkossa eläin tulisi tainnuttaa tai tappaa aina ennen verenlaskun aloittamista. Perustuslakivaliokunta kuitenkin velvoitti muuttamaan tämän kohdan niiltä osin kuin kyse oli uskonnollisista syistä noudatettavasta erityisestä teurastustavasta. Vastakkain punninnassa olivat uskonnonvapaus sekä eläinten suojelemiseen liittyvä painava yhteiskunnallinen peruste. Toisaalta kielto olisi merkinnyt eräiden uskontojen ydinalueelle kuuluvan lihan kotimaisen tuotannon loppumista, toisaalta nykyinen tieteellinen tutkimus puoltaa vähemmän kipua ja kärsimystä tuottavia teurastusmenetelmiä. Tällä kertaa painava yhteiskunnallinen peruste ei ollut riittävän painava, vielä.

Ranskalainen filosofi Jacques Derrida on sitä mieltä, että vaikka eläinsuojeluliikkeen eteneminen on ollut hidasta, se on kuitenkin onnistunut tekemään eläimiin kohdistuvasta väkivallasta kysymyksen, jota ei voi väistää. Se on vielä marginaalissa mutta samalla jo yksi aikakautemme suurista kysymyksistä: ”Me etenemme tämän vaiheen läpi, ja se etenee meidän lävitsemme. Käymämme sodan ajattelemisen ei ole pelkästään velvoite, velvollisuus ja vastuu, vaan se on hyvässä ja pahassa suoraan ja epäsuoraan myös välttämätön ja pakollinen asia, jota kukaan ei pääse pakoon.” Tätä Derridan asettamaa kysymystä punnitaan parhaillaan ympäri maailmaa, ja on ilmeistä, että se tulee lähivuosina tuottamaan myös oikeudellisia johtopäätöksiä. Mikäli kehitys kulkee nykyiseen suuntaansa, se tarkoittaa eläimen itseisarvon ja hyvinvoinnin yhteiskunnallisen merkityksen kasvamista. Suomi ei tietenkään voi jättäytyä tämän keskustelun ulkopuolelle. Siksi teen seuraavan lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa eläinten teurastusta koskevan sääntelyn kansainvälisen oikeustilan kehitystä, raportoi siitä valiokunnalle ensi vaalikauden loppuun mennessä ja tarvittaessa laatii siitä johtuvat muutosesitykset.”

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

20.06 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Eläinoikeusliike on nostanut esiin, että tätä lakia ei pitäisi kutsua eläinten hyvinvointilaksi. Olen samaa mieltä. Se on älyllisesti epärehellistä. Laki, joka itse asiassa sallii aivan mittamattoman kärsimyksen aiheuttamisen eläimille, ei ole eläinten hyvinvoinnin puolella. Tämä laki on enemmän sen puolella, joka haluaa taloudellisista syistä hyväksikäyttää eläimiä. Minulle tämä laki on yksi tämän kauden suurimmista pettymyksistä.

Mutta vaikka laki on mielestäni täysin riittämätön, on totta, että verrattuna nykytilaan sillä kokonaisuutena parannetaan eläinten hyvinvointia, eli nykytila on vielä huonompi. Koska nykytila on eläinten kannalta niin monella tapaa huono, on selvää, että eläinten oikeuksien aito edistäminen tulee viemään vielä vuosia eikä tilannetta voi näillä poliittisilla

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

voimasuhteilla korjata hetkessä. Eläinten oikeuksien edistäminen on todellinen kestävyyslaji, mutta onneksi yhä useampi ihminen haluaa eläimille parempaa yhteiskuntaa. On myös oletettavaa, että ruokamurroksen edistyessä mekin näemme vielä tulevaisuuden, jossa tuotantoeläinten määrä lähtee nopeaan laskuun. Selvää on, että ekologinen kestävyyskriisi viimeistään pakottaa meidät siihen.

Arvoisa puhemies! Vaikka olen sitä mieltä, että tämä laki on valtava pettymys, tähän uudistukseen sisältyy kuitenkin useita parannuksia eläinten asemaan. Näitä parannuksia ovat esimerkiksi emakoiden tiineytyshäkkien kieltäminen, uusien parsinavetoiden ja porsitushäkkien rakentamisen kieltäminen, kivunlievitys kivuliaissa toimenpiteissä sekä porsaiden kastraation kieltäminen. Positiivilistat tulevat, delfinaariot kielletään, myös jalostukseen osin puututaan. Kokonaisuuteen kuului myös koirien ja kissojen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti.

Kuitenkin myös parannusten osalta hyvin ongelmallista on se, että moniin näistä liittyy aivan liian pitkä siirtymäaika. Nämä pitkät siirtymäajat viivästyttävät parannuksia, mikä on eläinten näkökulmasta täysin kohtuutonta. Yhteiskunta ja erityisesti alat, joihin nämä tiukennukset vaikuttavat, ovat kyllä voineet varautua siihen, että nämä kiellot ovat tulossa. Tätä uudistusta on kuitenkin valmisteltu jo yli kymmenen vuotta, ja tämä olisi pitänyt ehdottomasti ottaa huomioon siirtymäajoissa. Jopa perustuslakivaliokunta kiinnitti tähän huomiota.

Positiivista on se, että osin laki menee nyt pidemmälle kuin mitä hallitusneuvotteluissa alun perin saatiin sovittua. Esimerkiksi uusien porsitushäkkien tai porsaiden kirurgisen kastraation osalta hallitusohjelmassa ei suoraan sovittu kiellosta, mutta tähän ne nyt kuitenkin sisältyvät. Näiden kieltojen ongelma on, kuten äsken nostin esille, nämä aivan suhteettoman pitkät siirtymäajat. Esimerkiksi ympäristövaliokunnassa me perussuomalaisia lukuun ottamatta pidimme niitä ongelmallisina ja esimerkiksi possujen kastraation osalta ehdotimme, että maa- ja metsätalousvaliokunta arvioisi tarvetta näin pitkille siirtymäajoille perusteena ”hallituksen esityksen pitkän valmisteluajan mahdollistama varautuminen muutoksiin ja tuottajien tiedossa olevat, eläinten hyvinvointia koskevat kuluttajien asenteet ja odotukset”.

No sitten on vielä paljon, mikä jää kokonaan parannusten ulkopuolelle, esimerkiksi broilerit, joille aiheutetaan hyvin vakavaa kärsimystä liian intensiivisen tehotuotannon johdosta ja jotka ovat vielä määrällisesti suurin maatuotantoeläin, samoin munijakanat. Kalojen hyvinvointiongelmiin pitäisi ehdottomasti puuttua paljon paremmin, ja täysin häpeällistä on, että niin julmaa elinkeinoa kuin turkistarhausta ei olla saatu vieläkään kiellettyä. Turkistarhauksen kieltämistä ajanut aloitteeni on käsitelty tässä samassa yhteydessä, ja maa- ja metsätalousvaliokunta on päätenyt hylkäämään sen. Kokonaisuus ei siis ole hyvä. Tämä johtuu käytännössä vain ja ainoastaan poliittisen tahdon puutteesta, siitä, että enemmistö puolueista ei jaa näkemystä siitä, että eläinten oikeuksia pitäisi parantaa paljon nykyistä nopeammin.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä näistä viimeisistä käännteistä. On valitettavaa, että perustuslakivaliokunnassa lakiesitystä heikennettiin. Tainnuttamatta teurastamisen kiellon ei pitäisi olla modernissa yhteiskunnassa ristiriidassa uskonnonvapauden kanssa. Uskonnot kehittyvät, ja muutenkin uskonnon harjoittamisen oikeus liittyy tässä tapauksessa uskonnon mukaiseen syömiseen, joka olisi edelleen ollut mahdollista, eikä suoraan teurastamiseen, kuten vastalauseessa tuotiin esille. Jatkossa toivottavasti uskonnollisissa piireissä voidaan edistää niitä tulkintoja, jotka mahdollistavat tainnuttamisen ennen teurastusta, jos teurastusta pitää tehdä. Mutta on myös ongelmallista, että tämä asia saa suhteettoman suuren pai-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

noarvon. Nykytila kuitenkin säilyy, ja tässä laissa on paljon suurempia ja paljon akuutimpia asiakokonaisuuksia. Jopa tämä perustuslakivaliokunnan eläinsuojeluvalvontaa heikentävä linjaus on isompi asia.

Sen sijaan samassa yhteydessä perustuslakivaliokunta teki erittäin tärkeän linjauksen, jonka haluan erikseen nostaa tässä esiin. Perustuslakivaliokunta tarkasteli eläinten oikeuksista säätämistä ja lausui: ”Unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet eläinten hyvinvoinnin vaatimusten täysimääräiseen huomioon ottamiseen unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa. Valiokunnan mielestä valtioneuvoston on syytä ottaa sanottu huomioon myös kansallisen perustuslain mahdollisia uudistamistarpeita arvioitaessa.” On mielestäni merkittävää, että perustuslakivaliokunnassa on todettu tarve tarkastella eläinten oikeuksia perustuslaissa. Tein eläinten perusoikeuksien säätämisestä perustuslaissa aiemmin tällä kaudella lakialoitteen, ja toivon tietenkin, että tämä tarpeellinen keskustelu eläinten huomioimisesta perustuslaissa jatkuu ja että asiaa käsitellään vakavasti, kun perustuslakia uudistetaan.

Arvoisa puhemies! Työ eläinten oikeuksien edistämiseksi ei joka tapauksessa lopu tähän lakiin. Ensi kauden alussa lakia on täysin mahdollista parantaa. Asetustasolla voidaan myös tehdä paljon. [Puhemies koputtaa] Eläimet ansaitsevat parempaa kuin tämä laki, ja eläimet tarvitsevat enemmän oikeuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Keto-Huovinen poissa. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

20.13 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Elomaan tekemiä lausumaehdotuksia.

Tuon esille tässä vielä kuitenkin pari seikkaa, nimittäin eläinten hyvinvointilaki tuo monenlaisia uudistuksia myös koirankasvatukseen liittyen. Tavoitteet ovat sinänsä hyviä, mutta paljon on herännyt pelkoja koiraharrastajien ja -kasvattajien parissa siitä, että lakimuutosten myötä aletaan suitsia tarpeettomasti heidän kasvatustoimintaansa mutta ei puututa kuitenkaan riittävästi pentutehtäisiin ja sekarotuisten koirien lisääntymiseen tulojen toivossa. Tällainen mielikuva on valitettavasti jäänyt monille koirankasvattajille luennoilta, joilla virkamiehet ovat kertoneet nyt käsitellyssä olevan lain mahdollisista seurauksista.

Vastuullinen, kennelnimen omaava koirankasvattaja käyttää koiriaan terveystarkastuksissa, näyttelyissä ja kokeissa, huolehtii koirien hyvinvoinnista ja eläinlääkärin tarkastuksista ja rokotuksista sekä noudattaa jo perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaa. Toivon todella, että nämä kasvattajien esille tuomat pelot ovat turhia, tai jos ongelmia alkaa ilmetä, on näihin lakimuutoksiin ja niiden nojalla annettaviin asetuksiin sitten ehdottomasti palattava.

Arvoisa puhemies! Tässä samassa yhteydessä nostan esille koirien kilpailut ja kokeet, joissa jatkossa on — ja totta kai hyvä niin — otettava huomioon myös kohde-eläimen hyvinvointi. Eli esimerkiksi metsästyskoirien tai paimenkoirien kokeissa tulee toiminnan olla eettistä myös suhteessa kohde-eläimeen. Näinhän toimitaan lähtökohtaisesti jo nykyäänkin. Nähdäkseni laki tulee siis ikään kuin nykykäytänteiden tasalle.

Valiokunta kirjasikin mietintöön sen tosiasian, että esimerkiksi metsästyskoirakokeet ovat todella tärkeitä koirien jalostustyölle ja eettiselle metsästykselle sekä sen jatkuvuudelle. On koiran ja riistan etu, että koira toimii metsällä ja että jalostukseen käytetään vain sellaisia koiria, joilta löytyy oikeanlaiset ominaisuudet.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

20.15 **Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua salissa. Edustaja Kontulan puheenvuoro oli erittäin ansiokas ja monipuolinen, ja haluan tähän alkuun sanoa, että kannatan Kontulan esittämiä lausumaehdotuksia.

Mitä tulee näihin esityksen sisältämiin siirtymäaikoihin, niin olen sitä mieltä, että se on ihan häpeäksi eduskunnalle, kuinka pitkät siirtymäajat tässä lakikokonaisuudessa on, ja se on itse asiassa ihan sen lakiesityksen tavoitteitten vastaista. Ei sinänsä, jaan edustaja Kivelän huomiot, omastakaan mielestäni lakikokonaisuus ei ole tarpeeksi kunnianhimoinen eikä eläinten hyvinvointia riittävästi edistävä, mutta on hienoa, että edes tämä askel voidaan ottaa.

Ehkä jotenkin toivoisin tulevaisuudessa sitä, että tästä salista löydettäisiin yhtä paljon eläinten oikeuksien kuin ihmisten oikeuksien puolustajia. Olen tosi kiitollinen kaikista ihmisistä, keitä tässä salissa on, mutta aika monesti sitten, kun puhutaan eläinten oikeuksista, salissa on ehkä alle kymmenen ihmistä, pahimmillaan muutama, ja se kertoo ehkä siitä, että tässä aiheessa tarvitaan vielä lisää puhujia ja puolustajia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkynen, Jukka, olkaa hyvä.

20.17 **Jukka Mäkynen ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Rituaaliteurastus liittyy pääosin juutalaiseen ja islamin perinteeseen. Tällainen halal- ja košer-liha teurastetaan hyvin kivuliaasti ja tuskaisesti viiltämällä eläimen kurkku auki ilman tainnuttamista. Todellista tietoa on myös se, että juutalaiset tai muslimit eivät hyväksy eläimen tainnuttamista ennen verenkaskua, ja mielestäni sellainen teurastustapa on julma ja eläimelle kivulias. On myös murheellista, että meillä Suomessa on sellaisia uskonnollisia suuntauksia, jotka vihaavat koiria tai pitävät sikoja saastaisina sekä haluavat teurastaa eläimen äärimmäistä kipua tuottaen. Tällaisen uskonnon edessä emme saa polvistua, koska uskonto ei ole peruste teurastaa eläimiä tavalla, joka aiheuttaa turhaa kipua ja tuskaa. Kivikaudella asiat olivat toisin, mutta nykyään voidaan eläin lopettaa mahdollisimman kivuttomasti, ja toimitaan sitten sen mukaan sivistyneesti eikä primitiivisten perinteiden mukaan.

Vaikka Suomessa eläinten oikeudet ovat kohtalaisessa kunnossa verrattuna muihin maihin, paljon on vielä tehtävää varsinkin siipikarja- ja lihakarjatuotannossa, jotta eläinten turhat kärsimykset saadaan poistettua. Hallituksen onkin mielestäni ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin lainsäädäntö- ja muihin toimenpiteisiin, jotta eläinten huono kohtelu saadaan kiellettyä sekä kitkettyä Suomessa. Lisäksi rituaaliteurastetun lihan maahantuonnista ja kuluksista sekä siihen liittyvästä rikollisuudesta on tehtävä selvitys ja tulevan hallituksen ryhdyttävä tarvittaviin toimiin sen kitkemiseksi.

Minä myös kannatan edustaja Elomaan vastalauseen mukaista esitystä ja lausumia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

20.19 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Vihdoinkin! Vihdoinkin hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista on täällä suuressa salissa toisessa käsittelyssä. Matka on ollut lievästi sanottuna pitkä ja hetkittäin mutkikas. Valmistelun alkuvaiheessa eläinsuojelulain päivittäminen tuntui jäävän kaiken muun jalkoihin. Kun prosessi eteni

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

kerran jo melkein maaliin saakka, kaadettiin hallitus vaalikauden viime metreillä, ja lakipaketti meni tietysti sen myötä jäihin.

Eläinrakkaana ihmisenä tämä lakikokonaisuus on ollut minulle henkilökohtaisesti tärkeä. Ei ole hyväksyttävää, että meillä sivustovaltio Suomessa on eläinsuojelulaki 27 vuoden takaa. Valehtelisin jos väittäisin, ettei uudistuksen takkuinen eteneminen olisi nostattanut useampaan otteeseen turhautumista pintaan. Mielestäni Suomen tulee olla eläinten hyvinvointia määrittelevän lainsäädännön suhteen edelläkävijä eikä perässähiittäjä. Panokset eläinten hyvinvointilaissa ovat nimittäin valtavat: pelissä on inhimillisten ja tuntevien olentojen kohtelu.

Lakiuudistus sisältää pitkän listan parannuksia eläinten oikeuksiin. Toisaalta myös muutostarpeita jää. Luonnonvaraisten eläinten asemaan ei tullut riittäviä parannuksia. Koen myös kilpailueläinlääkäreiden toimivaltuuksien heikentämisen hieman ongelmallisena. Olisin toivonut lakiuudistukselta tuntuja parannuksia myös turkiseläinten asemaan. Niitä ei nyt tällä kertaa tullut. Tässäkin, niin kuin tuottajien kohdalla, joilla on tuotantoeläimiä, tilanne on tällä hetkellä kannattavuuden kohdalla katastrofi, eli jos on panostanut eläinten hyvinvointiin ja haluaisi panostaa siihen vielä enemmän, niin rahkeita ei ole, koska kannattavuus viljelijöillä ja tuottajilla on niin heikko tällä hetkellä, ja siihen pitää tulla parannus. Meillä tulee elintarvikkeita tänne Suomeen, joissa on ihan erilaiset eettiset periaatteet. Ympäristöä ei ole huomioitu eikä myöskään eläinten hyvinvointia, ja silloin ollaan markkinoilla samaan aikaan, ja se on väärin suomalaisia tuottajia kohtaan.

Valvonta on tällä hetkellä hieman heikkoa. Eläinten oikeuksien toteutuminen sakkaa, koska tätä tehokasta valvontaa ei pystytä järjestämään. Käytännössä valvonta kompastuu resurssipulan lisäksi yksityisen omaisuuden suojaan sekä kotirauhaan monissa tapauksissa. On selvä peli, että rangaistukset eläimiin kohdistuvista rikoksista ovat auttamatta liian heikkoja. Tosiaan niin on myös, että usein henkisesti sairas ihminen on kohdellut eläimiä heikosti ja huonosti, ja siihen tietysti pitää panostaa, että näin ei pääsisi käymään.

Olen tehnyt paljon lakialoitteita ja valtiopäivätoimia eläinten hyvinvointiin liittyen ja niitä parantaakseni. Periaatteellisella tasolla olisi ollut erittäin tärkeää kirjata eläinten itseisarvosta varsinaiseen lakitekstiin. Nyt eläinten itseisarvo mainitaan lain perusteluissa. Itseisarvon kirjaaminen lakiin toisi enemmän esille eläinten aseman huomioimista muutenkin kuin taloudellisesta näkökulmasta. Mielestäni itseisarvon kirjaaminen lakiin ei haittaisi asiallisesti eläimiä kohtelevia tahoja, joten on vaikea löytää perusteluja sille, miksei kirjaus päätynyt varsinaiseen lakitekstiin. Kaiken kaikkiaan lakiuudistus oli edistysaskel eläinten oikeuksille, ja ehkä edellä mainitsemiini puutteisiin tartutaan, kun lakikokonaisuutta arvioidaan ja kehitetään.

Arvoisa puhemies! Lopuksi otan kantaa eläinten hyvinvointilain nostattamaan julkiseen keskusteluun rituaaliteurastuksista. Aivan keskeisiä periaatteita eläinsuojeluun liittyen on se, ettei eläimelle tulisi koskaan aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Viime aikoina pinnalle ovat nousseet rituaaliteurastukset. Jotkut tahot puoltavat joustamista eläinten oikeuksista uskonnon verukkeella. Minun vastaukseni ja perussuomalaisten vastaus tähän on jyrkkä ”ei”. On päivän selvää, ettei muissakaan asioissa voida sallia epäinhimillistä ja kärsimystä tuottavaa toimintaa edes uskontoon vedoten. Miksi näin pitäisi tehdä eläinten kohdalla? Rituaaliteurastukset ovat jo nyt voimassa olevan eläinsuojelulain hengen vastaisia, koska ne aiheuttavat eläimille ylimääräistä kärsimystä. Kyllähän vastuullisen teurastustavan kuuluisi olla ihan minimivaatimus vuonna 2023. Rituaaliteurastetusta lihasta tulisi li-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

säksi olla jokin merkintä, jotta kuluttajat saavat tiedon asiasta, mikä voi vaikuttaa ostopäätökseen.

Rituaaliteurastusten täyskiellon tulisi olla EU:n laajuinen asia, jotta tämä turha eläinrääkkäys saataisiin loppumaan. Edustaja Jari Ronkainen jo viime kaudella teki lakialoitteen tämän asian puitteissa. Hän on perussuomalainen, ja myös minä perussuomalaisena olen tehnyt lakialoitteen tästä asiasta tällä kaudella rituaaliteurastuksen kieltämiseksi. Suomen pitää olla tässä asiassa tiukasti eläinten puolella. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

20.25 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! On ihan hyvä, että oppositio on ollut näissä salikäsittelyissä nyt kannattamassa joitain tavoitteita eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi. Viittaan tällä erityisesti ensimmäisessä käsittelyssä kokoomuksesta esiin nostettuun huoleen turkiseläinten hyvinvoinnista. Silloin tietenkin tulee mieleen, että viime kaudellahan tosiaan sekä teillä, perussuomalaiset, että teillä, kokoomus, oli mahdollisuus päättää näistä asioista hallituksessa ja silloin kyllä valitettavasti se viime kauden esitys oli vielä huonompi kuin tämä esitys.

Sitten kommentoin vielä tämän lain hyväksymistä. Minulle ja meille vasemmistossa eläinten asian edistäminen on tärkeä asia, ja jos me saataisiin yksin päättää, niin tämä laki olisi aivan toisenlainen. Mutta lain hylkääminen tässä tilanteessa jättäisi kuitenkin nykytilan voimaan, ja nykytila, kuten sanoin, on eläinten kannalta huonompi vaihtoehto. Eli vaikka tämä laki on riittämätön, niin on näillä kaikilla parannuksilla merkitystä, jos me lähдемme siitä, että jokaisella eläinyksilöllä ja sen elämällä on merkitystä. Mielestäni tätä ei voi sivuuttaa silloin, kun tästä asiasta päätetään.

No, sitten haluan vielä painottaa, että tämän lain hyväksymisen jälkeen, niin kuin se todennäköisesti tullaan tällä viikolla hyväksymään, mikään ei estä — mikään ei estä — tekemästä siihen parannuksia vaikka jo heti ensi kauden alussa. Ja itse ainakin toivon, että tämä on sellainen aihe, jota hallitusneuvotteluissa käsitellään ihan riippumatta siitä, ketkä siellä ovat. Esimerkiksi turkistarhaus voitaisiin kieltää heti niin, että turkiseläimet poistetaan positiivilistalta eli sieltä, johon nyt listataan ne nisäkäslajit, joita saa käyttää tuotantoeläiminä tai tarhata tuotantotarkoituksiin. Siirtymäaikoja voitaisiin hyvin helposti lyhentää, eläinasiavaltuutetun virka voitaisiin lisätä lakiin ja niin edespäin.

Edustaja Forsgrén sanoi hyvin, että tänne tarvitaan enemmän ihmisiä, jotka priorisoivat eläinten oikeuksia. Niitä ihmisiä tarvitaan hallitusneuvotteluihin, ja heitä tarvitaan tänne lakiin. Sillä tavalla eläinten oikeudet oikeasti edistyvät. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

20.28 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! En tiedä, kuka näitä salipöytäkirjoja sitten aikanaan lukee, mutta haluan kirjata tänne, että minun näkemykseni meidän tämänhetkisestä tilanteestamme on, että on kahdenlaisia poliittisia kysymyksiä: On ajankohtaisia poliittisia kysymyksiä, jotka meidän on hoidettava tätä päivää varten, koska ne tulevat meidän eteemme nyt tässä näin, ja niissä täytyy tehdä ratkaisuja, vaikka vaikutus suuntaan tai toiseen ei ulotu kovin pitkälle. Sitten on olemassa semmoisia aikakausikysymyksiä, niitä isoja kysymyksiä, joiden perusteella meitä aikanaan arvioidaan, jos sivilisaatio säilyy sel-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

laisena, että se historiaa kirjoittaa ja menneisyyttä muistelee ja on kiinnostunut omasta historiastaan.

Ja minä ajattelen, että kysymys eläinten asemasta ja se, mitenkä me suhtaudutaan eläimiin, ovat näitä jälkimmäisiä kysymyksiä. Niin kuin tämänkin salin esityslista-asettelusta ja kokoonpanosta näkee, se on aika marginaalinen kysymys tällä hetkellä, mutta siinä vaiheessa, kun tätä aikakautta katsotaan kauempaa, se on kysymys, joka nousee sieltä esille. Minä ajattelen myös, että se on avainkysymys, jos me halutaan sellainen yhteiskunta ja sellainen maailmankäsitys, joka tunnistaa ihmisen ja muiden lajien välisen riippuvuussuhteen, mikä taas on välttämätöntä, jos me aiotaan tästä ympäristökatastrofista selvitä.

Vihreä siirtymä ei ole vain kiiltävää, hienoa, uutta teknologiaa. Se on myös kykyä ajatella asioista toisin, ajatella ihmisen, luonnon ja muiden lajien suhteesta toisin. Tämä oivalus ei ole vielä mennyt läpi edes niissä yhteiskunnissa, jotka ovat tässä keskustelussa pisimmällä. Minä olen aika huolissani siitä, koska sen jälkeen, kun se ensin oivalletaan, on työstettävää vielä aivan valtavasti. Sitten vasta me ikään kuin päästään kiinni niihin poliittisiin ja eettisiin kysymyksiin, jotka meidän pitää ratkaista, jotta me ollaan valmiita toisenlaiseen yhteiskuntaan.

Ja tämän takia minä olen ilolla katsonut sitä, että kysymys eläimen ja ihmisen — yhtenä eläimenä — välisestä suhteesta on ollut poliittisella agendalla enemmän kuin aikaisemmin. Mutta samalla minä olen melko huolissani siitä, että se tapahtuu niin hitaasti, kun meillä kuitenkin olisi kiire ja kun me kuitenkin tutkimuksellisesti tiedetään, että jokainen päivä, joka viivytellään, tuottaa paljon kärsimystä, joka muistuttaa huomattavasti ihmisen kärsimystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 207/2022 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 26/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.31 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Uudistuksen myötä kuntien tehtävät kasvaisivat ja valtion tehtävät työvoimapalvelujen järjestämisessä vähenisivät huomattavasti. Uudistukseen liittyviä riskejä arvioitiin osana esityksen valmistelua, ja nyt myös valiokuntakäsittelyssä nämä riskit tulivat selvästi esille. Huomiota on kiinnitetty rahoitusmalliin valittuihin painoarvoihin ja siihen, että valitulla jakoperusteella ei päästä riittävän lähelle tarveperusteista rahoitusta eikä rahoitusmalli ole pitkällä tähtäimellä kaikille alueille toimiva. Kunnille siirrettävien tehtävien osalta laskennalliseen valtionosuusrahoitukseen siirryttäisiin kahden vuoden siirtymäajalla. Tämä koetaan liian lyhyeksi kuntatalouden

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

tasapainon näkökulmasta, ja valtionosuusrahoituksen siirtymäajan pituutta pitäisikin pidentää. Huoli on noussut myös kunnille siirtyvien tehtävien osalta kuin henkilöstökulujen kattamiseen liittyvistä kulueristä. Muutoksessa pitäisi huomioida siirtyvän toiminnan kokonaiskustannukset täysimääräisesti.

Esityksessä kunnan vastuu rahoituksesta laajenee koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kuntien lisääntyvä rahoitusvastuu työttömyysetuuksista kompensoidaan kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta, mutta kompensointia jätetään vuoden 2023 tasoon johtaa siihen, että muuttovoittokuntien kasvava työvoima jää ajan myötä alikompensoiduksi ja rahoitusmalli siirtää merkittävästi suhdaneriskiä valtiontaloudesta kuntatalouteen. Suhdannetilanteen heikentyessä kunnan maksamat työttömyysturvakustannukset ja kunnan mahdollisuus vaikuttaa työttömyystilanteeseen eivät ole tasapainossa.

Lisäksi esityksessä työttömyysetuuden rahoitusvastuuta koskevassa ratkaisussa kunnille muodostuu merkittävästi nykyistä enemmän rahoitusvastuuta maahanmuuttajille maksettavasta työmarkkinatuesta. Kuulemisissa on painokkaasti tuotu esiin, että kompensointiaika on eri selvityksiin perustuen maahanmuuttajien keskimääräiseen työllistymiseen kuluvan ajan suhteen aivan riittämätön. Huomiota pitäisi kiinnittää myös siihen, että osa pitkään työttömänä olleista tarvitsee työllistymisensä tueksi ensisijaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon hyvinvointialueen palveluita. Hyvinvointialueille ei kuitenkaan ole asetettu taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia hoitaa työttömien sosiaali- ja terveyspalveluja siten, että tämä kohderyhmä pääsisi paremmin kohti työmarkkinoita tai siirtyisi oikealle etuudelle. Terveiden perusteella muodostuvat työttömyysturvan kustannukset jäävätkin yksin kuntien vastuulle.

Aktiivimalli 2 taas rajaa palvelun järjestämistä liikaa ja kaventaa kuntien vapautta löytää uusia tapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua, eivätkä valtion tehtäviin määrittämät henkilöstövoimavarat riitä palvelumallin toimeenpanoon ilman merkittävää henkilöstövoimavarojen lisäystä valtiolta tai asiakaspalvelumallin lainsäädännön keventämistä. Kuntavetoisen hajautetun mallin lisäksi ei kyetä esittämään vakuuttavaa tietopohjaa, vaan se perustuu pitkälti oletusarvoihin. Näyttöä kuntakokeilujen tosiasiallisista työllisyysvaikutuksista ei ole maltettu odottaa, vaan ryhdyttiin suoraan valmistelemaan mittavan järjestämistä vastuun siirron toteuttamista. Tätä pitää ihmetellä. Työllisyyspalvelujen uudistamisen olisi pitänyt käynnistyä huolellisella analyysillä työmarkkinoiden kehityssuunnista ja palvelujärjestelmän kehittämistarpeista. Suurena huolena totean myös, että yleiskatteisena valtionosuutena tapahtuva rahanjako ei takaa sitä, että kunta ohjaa saamistaan varoista riittävästi TE-palvelujen järjestämiseen. Tämä taas voi johtaa palveluiden eriarvoistumiseen erilaisissa taloudellisissa tilanteissa olevissa kunnissa.

Arvoisa puhemies! Esitykseen sisältyy merkittäviä puutteita, ja se johtaa alueellisen tasa-arvon heikkenemiseen. Edellä olevan perusteella esitän, että perussuomalaisen vastalauseen mukaisesti lakiehdotukset hylätään ja että hyväksytään kaksi lausumaehdotusta, jotka kuuluvat seuraavasti:

”1. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee osana työvoimapalveluiden uudistusta pohjoismaiseen työvoimapalvelumalliin Tanskan kokemukset huomioiden muutokset, joilla työvoimapalveluille annetaan palveluiden tuotantoon riittävä harkintavalta palveluiden työllisyysvaikutusten maksimoimiseksi.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää työvoimapalveluiden taloudelliset resurssit pohjoismaiselle tasolle.”

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkynen, Jukka, olkaa hyvä.

20.36 Jukka Mäkynen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nyt toisessa käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Tässä esityksessä julkisten työvoimapalvelujen järjestämistä siirretään työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille. Nykyiset työ- ja elinkeinotoimistot siis lakkautetaan, ja valtiolla tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi liikkeen luovutuksella kuntiin tai kuntayhtymiin.

Perussuomalaiset kuitenkin katsovat, ettei tällä esityksellä ole edellytyksiä päästä haluttuihin tavoitteisiin. Esityksen mukaisen kuntavetoisen hajautetun mallin tueksi ei kyetä esittämään vakuuttavaa tietopohjaa, koska kuntakokeilujen tuloksia ei haluttu odottaa, ja siten lähdettiin hätiköiden valmistelemaan mittavan järjestämistäsiirron toteuttamista.

Työllisyyspalvelujen uudistamisen olisi pitänyt käynnistyä huolellisella analyysillä työmarkkinoiden kehityssuunnista ja palvelujärjestelmän kehittämistarpeista. Tämän vuoksi perussuomalaisten valiokuntaryhmä on jättänyt vastalauseen mukaisen hylkäsesityksen ja lausumaehdotuksen.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että malli on valmisteltava uudestaan siten, että mallissa huomioidaan kuntakokeilujen tulokset sekä rahoitusmallissa huomioidaan työmarkkinatilanteen erot maan eri osissa, maahanmuuttajien työllistämiseen kuluva aika sekä pitkäaikaistyöttömyydestä johtuva suurempi palvelun tarve. Ja malliin tulee sisällyttää hyvinvointialueille kannustin tuottaa monialaista yhteispalvelua yhdessä työvoimapalveluiden kanssa, ja samanaikaisesti pohjoismaiseen työvoimapalvelumalliin on tehtävä muutokset, jotka mahdollistavat työvoimapalveluille nykyistä suuremman harkintavallan, jotta kaikille työttömille kaavamaisesti tuotettavien identtisten palveluiden sijasta rajallisia resursseja voidaan kohdentaa siten, että käytetyillä resursseilla saadaan aikaan mahdollisimman suuri työllistämisaikutus.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Lehdon vastalauseen mukaista hylkäsesitystä ja lausumaehdotuksia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

20.39 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen siirto kunnille on hallituksen yksi suurimpia uudistuksia. Sitä on valmisteltu melko pitkään, mutta on todettava, että meitä on täällä kuitenkin tässä vaiheessa asiaa käsittelemässä viisi perussuomalaista kansanedustajaa ja koko hallitusrintama loistaa poissaolollaan.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus perustuu pitkälti kuntakokeiluihin, joita on tehty monilla alueilla usean vuoden ajan. Kuitenkin noiden kokeilujen perusteella ei ole tehty riittäviä selvityksiä niiden tuloksista ja vaikutuksesta erilaisilla alueilla ja esimerkiksi vaikutuksista työllisyyteen, jonka pitäisi olla se kaikkein tärkein asia. Tämä uudistus on viety siten heikon valmistelun kautta eteenpäin, ja siinä on monia puutteita.

Ongelmia tuottaa tuolla kentällä tämä 20 000 työllisen määräedellytys siltä alueelta, jossa tämä uudistus toteutetaan. Esimerkiksi Keski-Suomessa se johtaa hyvin käsittämättö-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

mään aluejakoon, jolle ei ole mitään loogista pohjaa, ja sitten se irrottaa tosiasiasa kuitenkin kunnista nämä palvelut, vaikka tavoite on nimenomaan kunnallistaa ne. Kun kunnat joutuvat, ehkä 10—15 kuntaa, tekemään yhteistyötä uudistuksen toteuttamiseksi, niin ei siinä kunnalla ole enää mitään käytännön valtaa näihin asioihin. Tätä ongelmaa kärjistää vielä se, että tämän vuoden alusta hyvinvointialueet aloittivat ja kunnilta siirtyivät sosiaali- ja terveyspalvelut pois, jotka olisivat tässä työllisyyden — ainakin ongelmallisen työllisyyden — parantamisessa erittäin keskeisiä toimijoita. Näin ollen syntyy tällainen ikään kuin juopa, railo tähän kuntien hyvinvointialueiden ja työllisyyspalvelujen kokonaisuuteen.

Tämä hallituksen esityksen piirtämä 50—50-jako vaikuttavuudessa — eli 50 prosenttia otetaan väestöpohjasta huomioon — johtaa siihen, että Itä-, Pohjois- ja Keski-Suomi häviävät ja esimerkiksi Uusimaa voittaa kohtuuttomasti, vaikka täällä työmarkkinat toimivat parhaiten ja täällä on vauraimmat alueet, vauraimmat yritykset ja parhaat mahdollisuudet työpaikan saantiin, eli siellä, missä ne ovat vaikeampia, siellä kärsitään.

Arvoisa puhemies! Taidan tulla pönttöön, kun kello käy. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Tällä uudistuksella siirretään merkittävä määrä viranhaltijoita valtion TE- ja ely-keskuksista niin sanotusti kuntiin eli siihen isäntäkuntaan lähinnä, joka hoitaa alueella nämä palvelut, ja tämä on merkittävä muutos. No, se on luonnollista, että näin tapahtuu, jos on tällainen uudistus, ja kun se nyt toteutetaan. Hallitus on laskenut tämän uudistuksen työllistäväksi vaikutukseksi muistaakseni 7 000—10 000. Saapi nähdä. No, emme sitä koskaan näe, koska ei tällaisten uudistusten todellista vaikutusta lopulta koskaan pystytä selvittämään. Mutta tähän liittyy valtava byrokratia, ja vaarana on, että käy niin kuin tuolla hyvinvointialuepuolella, kun hyvin palkattujen viranhaltijoiden määrä kasvaa mutta toiminta itse asiassa ei juurikaan tehostu, vaan saattaa monessa mielessä heikentyä, kun esimerkiksi ely-keskusalueelta tai maakunnan suuruisilta alueilta palvelut hajautetaan.

Eli tämä uudistus on kyllä ongelmallinen monessa mielessä, enkä ollenkaan ole varma, että tämä on viisas toteuttaa tässä muodossa, vaan päinvastoin nyt olisi aika miettiä, että otetaan hyvinvointialueuudistus ja kuntien taloudellinen ja toiminnallinen kyky hoitaa näitä asioita ja sitten se valtion rahoitus, joka tähän liittyy sekä itse kuntien valtionosuuksien kautta että näiden etuuksien rahoituksen kautta, ja selvitettäisiin perusteellisesti. Tässä saattaa käydä niin, että kunnat saavat laskun ilman lisääntyvää todellista päätösvaltaa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 43/2022 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 43/2022 vp

Hallituksen esitys HE 313/2022 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 22/2022 vp

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esityksiin HE 43/2022 vp ja HE 313/2022 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 43/2022 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 59 §:n muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 59 §:n muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 319/2022 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 319/2022 vp
Hallituksen esitys HE 328/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 53/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 319/2022 vp sisältyvän 2.-4. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 328/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen HE 319/2022 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 299/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 92/2021 vp, 160/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 54/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteista.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 299/2022 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteiden hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 275/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 42/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 275/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 184/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 41/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 184/2022 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä annetun lain, valtion liikelaitoksista annetun lain ja valtion virkaehtosopimuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 53/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 43/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 53/2022 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle kaupparekisterilaiksi ja elinkeinotoimintalaiksi sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 244/2022 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 46/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 244/2022 vp sisältyvät 1.—42. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain ja julkisesta työvoima- ja yritys-palvelusta annetun lain 13 a luvun 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 267/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 47/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 267/2022 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 307/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 48/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 307/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja siihen liit-tyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 318/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 49/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 318/2022 vp sisältyvät 1.—6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle takautuvasti maksettavaa sähköhyvitystä sekä sähkö-energialaskujen maksuaikojen pidennystä koskevaksi väliaikaiseksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 324/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 132/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 50/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

ainoassa käsittelyssä toimenpideoitteesta. — Avaan keskustelun. Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.49 **Sakari Puisto ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme esitystä sähkölaskujen maksuajan pidentämisestä ja takautuvasta hyvityksestä. Tässä tilanteessa on tarpeen, että yhteiskunta tukee kotitalouksia, koska sähkö on perushyödyke, jota itse kullakin on oltava käytössään asumisen ja elämisen perustarpeisiin ja kohtuullisella hinnalla. Vastinparina on energiayhtiöiden ylisuurille voitoille säädettävä windfall-vero.

Takautuvasti maksettava sähköhyvitys maksettaisiin käyttöpaikkakohtaisesti niille loppukäyttäjille, joille sähkön vähittäismyyjä toimittaa sähköenergiaa välittömästi jakeluverkonhaltijan jakeluverkon kautta ja joiden sähkönmyyntisopimus on yksilöity henkilötunnuksella. Lakiesityksen mukaan hyvityksen ensimmäinen erä tulisi maksaa huhtikuussa erääntyvässä sähkölaskussa, mutta on arvioitu, että osa sähköyhtiöistä todennäköisesti joutuu pyytämään viranomaisilta lykkäystä sähköhyvityksen toteutukseen.

Perussuomalaiset esittivät jo viime kesänä ryhtymistä sähkötuen valmisteluun. Olemme samaa mieltä lainsäädännön arviointineuvoston kanssa siitä, että myöhäinen lainvalmistelun käynnistäminen on heikentänyt lainvalmistelijoiden mahdollisuuksia arvioida eri vaihtoehtoja. Nyt pikaisella aikataululla valmistellussa esityksessä ei ole myöskään kyetty rajaamaan selvästi kohderyhmää. Esityksestä ei selvästi ilmene, mille kotitalouksille tukikonaisuus pääosin kohdentuu ja millaiset kotitaloudet ovat suurimmassa ahdingossa kohonneen sähkönhinnan vuoksi. Kovin myöhäinen ja kiireinen valmistelu voi johtaa ongelmiin myös itse toteutuksessa.

Hyvä puhemies! Olisi myös syytä pohtia, voisiko pitkestä sähkösopimuksista irtaantumisen mahdollistaa, toki kohtuullista sopimussakkoa vastaan. Monet ihmiset, kotitaloudet, ovat kuitenkin tehneet poikkeuksellisen tilanteen keskellä kalliita sopimuksia ikään kuin annetuin odotuksin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

20.51 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Kuulin ystävältäni Suomen suurimman sähköyhtiön vastanneen hänelle pitkin talvea, että hänen ja yhtiön välistä kahden vuoden, reilu 30 senttiä per kilowattitunti olevaa sähkösopimusta ei ole mahdollista purkaa edes sopimussakkoa maksamalla. Eilen ystäväni puoliso vihjeen saatuaan teki samaan talouteen oman sähkösopimuksen samaan sähköyhtiöön. Tämän jälkeen ystäväni soitti sähköyhtiöön ja tiedusteli hänelle voimassa olevan sopimuksen mahdollisen rikkomuksen seuraamuksia: Voiko näin toimia? Tuleeko hänelle sakkoa? Sähköyhtiöstä vastattiin, että tällaisessa tapauksessa on olemassa porsaanreikä, jolla määräaikaisesta sähkösopimuksesta pääsee eroon. Sopimus päättyy automaattisesti tämän uuden, toisen henkilön tekemän sopimuksen teon jälkeen, koska samassa kotitaloudessa ei voi olla kahta samanaikaista sähkösopimusta. Hänelle myös vastattiin, että hänen ei tarvitse tehdä omalta osaltaan yhtään mitään. Eli sähköyhtiö itse päätti tämän määräaikaisen sopimuksen seuraavana päivänä. Määräaikaisen sopimuksen päättymisestä ei myöskään synny lisäkuluja, ja se on aivan uut-tietoa. Yhtiössä toki toivottiin, että tästä ei kannattaisi kauheasti huudella toreilla.

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Kuultuani asiasta soitin tänään omaan sähköyhtiöni ja tiedustelin, miten he suhtautuvat siihen, jos toimin samoin kuin ystäväni eri yhtiössä toimi. Vastaus oli, että määräaikaisen sopimuksen voimassaolo lakkaa automaattisesti ja uusi sopimus astuu voimaan 14 vuorokauden kuluttua, mikäli samassa taloudessa asuva henkilö tekee uuden sähkösopimuksen. No, minähän tein näin, ja tämä vanha sopimus purkautuu — he lähettivät siitä sähköpostin omatoimisesti. Näin yksinkertaisesti toimimalla määräaikainen, kallis sähkösopimus päättyi talossani ilman ongelmia tai sopimusrikkomusta, sillä sähköyhtiö itse päätti kalliin määräaikaisen sopimuksen.

Arvoisa puhemies! Tällä haluan sanoa sen, että kaikkien sähköyhtiöiden on kannettava tässä poikkeuksellisessa tilanteessa yhteiskuntavastuuta. Välttämättömän perushyödykkeen myyminen asiakkaille moninkertaiseen hintaan suhteessa sen tuotantokustannukseen on loputtava — on loputtava koko maassa. Piilottelu ja asiakkaiden epäoikeudenmukainen kohtelu on saatava päättämään. Kaikille kuluttajille tulee antaa mahdollisuus vaihtaa määräaikainen sopimus, ilman venkoilua, heidän niin halutessaan. Esimerkiksi Helen-sähköyhtiö onkin näin jo toiminut, ja toivottavasti kaikki sähköyhtiöt ilmoittavat määräaikaisen sopimuksen muutosmahdollisuudesta oma-aloitteisesti.

Talousvaliokunta myös nostaa mietinnössään esille tässä käsiteltävässä asiassa kalliisiin sopimuksiin loukkuun jääneiden tilanteen ja hädän. On hienoa, että valiokunta edellyttää, että valtioneuvoston tulee ryhtyä kiireellisesti tarvittaviin toimenpiteisiin määräaikaisten sähkösopimusten piirissä olevien kuluttajien aseman kohtuullistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on vielä todettava, että erityisesti sähkölämmitteisissä omakotitaloissa asuvia suomalaisia on tänä talvena pomoteltu, peloteltu ja jätetty auttamatta hädän hetkellä. Ensin heitä peloteltiin sähkön hinnan voivan nousta jopa neljään euroon kilowattitunnilta, mikä on maksimi lain mukaan, ja sen jälkeen kalliin määräaikaisen sopimuksen tehneet jätettiin selviämään omin neuvoin pienten, sekavien tukien kanssa.

Sähkölaskuja on ulosotossa jo useita tuhansia tai ainakin joutumassa siihen. Lapset ovat joutuneet leikkimään kylmillä lattioilla hämärissä huoneissa, ja yllätys yllätys: leipäjonot ovat jälleen pidentyneet. Näin asioita ei voi hyvinvointivaltiossa hoitaa.

Hyvää tässä hallituksen sähköhyvityksessä on se, että pääasiallisesti kuluttajat saavat korvauksen automaattisesti marras-, joului- ja tammikuun kulutus- ja hintatietojen perusteella. Uusi tukimuoto ei myöskään poista oikeutta hakea aiemmin säädettyjä tukia.

Huonoa tässä energiakriisissä on toki se, että hallitus ei vieläkään ole paimentanut pääosin kuntien omistamien sähköyhtiöiden voitontavoittelua. Sähköyhtiöiden hallituspaikat nimittäin ovat monelta osin myös poliitikkoja täynnä, tai vähintäänkin ne ovat kaupunginhallituksen ohjauksessa. Ja yllätys yllätys: kaupunginhallituksissa ja kaupunginvaltuustoissa tästäkin salista istuu valtaosa. Tässä vaan haluan peräänkuuluttaa lisää hyvää tahtoa ja sitä, että asiat saadaan korjattua oikeudenmukaisiksi kaikille suomalaisille energiahintaa alentamalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

20.57 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Jos eivät menneet koronatuet yrityksille kohdalleen, niin ei ole myöskään tämä sähkötuki mennyt viimeisen puolen vuoden aikana kovin hyvin sinne, mihin sen olisi pitänyt mennä ja missä suurin hätä on. Jo viime kesänä tiesimme ja näimme, että tilanne menee erittäin vaikeaksi, kun sähkön hinta

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

nousi ja nousi, ja se oli ehkä marraskuun aikoihin pahimmillaan eli korkeimmillaan. Hallitus kuitenkin odotteli tai oikeastaan teki kyllä sen kolmiosaisen päätöksen silloin elokuun budjettiriihessä — tai syyskuun alussa, kun se oli — jossa muun muassa arvonlisäveroa alennettiin. Se oli sinänsä varmasti oikeasuuntainen toimenpide, mutta se tarkoitti sitä, että arvonlisäveron alennuksesta saivat hyötyä kaikki tulotasosta riippumatta, sähkölaskun suuruudesta riippumatta, ja sen kohdennus ja ne sadat miljoonat menivät valtaosin väriin kohteisiin.

Silloin olisi ehkä pitänyt — myönnän, että jälkiviisautta on tämä, mutta olisi ollut paikallaan — katsoa, mitä lainsäädäntöä meillä on, ja meillä on toimeentulotukijärjestelmä: Kela maksaa sen varsinaisen toimeentulotuen, ja nyt tämän vuoden alusta kunnilta siirtyi hyvinvointialueille täydentävä toimeentulotuki. Olisi ollut varsin helppo lisätä siihen täydentävän toimeentulotuen edellytysten luetteloon kohtuuttomat sähkölaskut, ja sitten ihmisille, jotka olivat sen tuen tarpeessa, olisi annettu sitä kautta juuri suoraan siihen hätään tukea. Olisi säästynyt valtavasti valtion rahoja ja olisi tuki kohdentunut juuri sinne, missä se hätä on suurin. Edelleen tuo hätä on suuri monissa perheissä ja myös yrityksissä, ja tämä nyt jonkin verran sitä auttaa, mutta ongelmia jää.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä näytti pörssisähkön hinta olevan 3,1 senttiä, viimeisen seitsemän vuorokauden aikana 8,8 senttiä, ja moni maksaa 25:tä, 30:tä, ehkä 40:tä senttiä tällä hetkellä, eli tuo edeltävien puheenvuorojen käyttäjien vaatimus kohtuullistaa näitä sähkösopimuksia on kyllä todellakin paikallaan. Tiedämme kyllä sen järjestelmän ongelmat, mutta siitä huolimatta, kun pörssisähkön hinta on tuolla tasolla, minkä mainitsin, ja tällainen tilanne on, on syytä hallituksen nopeasti toimia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

21.01 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Hallitukselle siitä kiitos, että se on huomionnut sähköhyvityksen tarpeellisuuden — siitä kiitosta. Se on tullut hieman viiveellä, mikä on kyllä ongelma, koska se on myös vienyt monen ihmisen maksuhäiriömerkinnän partaalle ja jopa ulosottoon. On kuitenkin tarve saada sähköä, ja se on semmoinen hyödyke, että sillä ei voida kyllä keinotella eikä sillä saisi.

Edustajat Puisto, Niikko ja Kankaanniemi nostivat hyvin tärkeitä asioita esille tämän asian yhteydessä. Nämä pitkät sähkösopimukset pitäisi ehdottomasti voida muuttaa ja purkaa, koska tämä tilanne on muodostunut aivan epäreiluksi. Ihan säkästä johtuen toinen kärsii enemmän, jos sopimus on solmittu väärään aikaan, ja eihän se ole oikein.

Tämä on poikkeuksellinen tilanne, mitä nyt eletään, ja keinottelu kuuluu kieltää, kun on kysymys pakollisesta hyödykkeestä poikkeuksellisessa tilanteessa. Ja tosiaan, jos tässä miettii sekä yksityisiä ihmisiä, varsinkin pienituloisia, että sitten myös yrityksiä, niin tilanne on todella vaikea. Jatkossakin pitää huomioida tämä tilanne, sähkön saatavuus ja varsinkin sen hinta, se, että se on kohtuullinen. Niin moni muukin maa, Norja muun muassa, on hyvin nopeasti reagoinut tähän tilanteeseen kansalaistensa osalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

21.02 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Täytyy kohtuuden nimessä vielä todeta se, että monet sähköyhtiöt ovat ostaneet sähköä pörssistä edeltä joitain kuukausia tai jopa pidempiäkin jaksoja varastoon. He ovat tehneet osin ehkä huonojakin sopimuksia, ja sen johdos-

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

ta jotkut sähköyhtiöt sitten paikkaavat tällä edullisella energialla niitä aikaisemmin tehtyjä huonoja sopimuksia. Mutta muutaman kuukauden ajan kuluessa he pääsevät tasapainoon pääosin ja pystyvät purkamaan nämä sopimuksensa, jotka he ovat tehneet asiakkaiden kanssa — juuri näitä 30 sentin tai jopa suurempia kilowattituntisopimuksia, kuten itselläniikin oli.

Tässä olisi nyt kohtuullista, että kun selkeästi sähköyhtiöt ovat tulkinneet lakia niin, että he eivät voi estää samassa taloudessa olevaa henkilöä tekemästä sähkösopimusta, joka automaattisesti purkaa sen edellisen sopimuksen, niin tämä tieto pitäisi levittää kaikille sähkölaskuja maksaville. Tämä on kuitenkin niin tärkeä asia, koska ne ihmiset, jotka lämmitävät kotitalouksiaan sähköllä tai käyttävät paljon sähköä muuhun tuotantoon, esimerkiksi vaikkapa yritystoiminnassa, eivät pääse jaloilleen ilman kohtuullista sähkön hintaa.

Ja toivonkin hallitukselta, että ministeri — joka nyt ei tietenkään tähän aikaan illasta ole täällä enää paikalla — ottaisi tämän kuuleviin korviin ja toisi ulostulon tästä jollakin tavalla julkisuuteen ja kannustaisi ihmisiä eteenpäin, että vielä on aikaa, vielä on toivoa muuttaa sopimukset huokeammiksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 324/2022 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpideohjeiden hylkäämisestä. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 280/2022 vp
Toimenpideohje TPA 134, 148/2020 vp, 24/2021 vp, 112/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 23. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpideohjeista.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 280/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpideohjeiden hylkäämisestä. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 320/2022 vp

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 44/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 320/2022 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle automaattista päätöksentekoa verotus- ja tulliasioissa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 224/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 45/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 224/2022 vp sisältyvät 1.—11. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamisen suunnittelu- tai työnjohtotehtävissä toimivien pätevyiden osoittamisesta

Hallituksen esitys HE 249/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 28/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 249/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

27. Valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta

Valtioneuvoston selonteko VNS 13/2022 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 31/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2023 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 325/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 46/2022 vp

Pöytäkirja PTK 176/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 28. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 28.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lisätalousarvioehdotuksen ainoassa käsittelyssä noudatetaan seuraavaa menettelytapaa:

Asian käsittely alkaa tiistaina 28.2.2023 pidettävässä täysistunnossa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia.

Muutosehdotukset on jätettävä keskustanskansliaan viimeistään tiistaina 28.2.2023 kello 10. Asiaan liittyvät äänestykset ovat keskiviikkona 1.3.2023. Siltä osin kuin lisätalousarvioehdotukseen ei ole ehdotettu muutoksia, se katsotaan hyväksytyksi valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena.

Menettelytapa hyväksyttiin.

Mietintö pantiin pöydälle 28.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

29. Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 2021

Kertomus K 8/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 55/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

30. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 28.2.2023 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.09.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen